

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇATALCA'DA YAŞAYAN EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA STİLLERİ,
ROMANTİK KISKANÇLIK DÜZEYİ VE EVLİLİK DOYUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra GİRGIN

(Y1516.010005)

Aile Danışmalığı Ana Bilim Dalı

Aile Danışmanlığı Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Bulat Aytek ŞIK

Şubat, 2018

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1516.010005 numaralı öğrencisi **Büşra GİRGİN**'in "**ÇATALCA'DA YAŞAYAN EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA STİLLERİ, ROMANTİK KISKANÇLIK DÜZEYİ VE EVLİLİK DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 17.01.2018 tarih ve 2018/01 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *oybirliği* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :15.02.2018

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Bulat Aytek ŞIK

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

[Handwritten signatures of Bulat Aytek ŞIK, Uğur TEKİN, and Ahmet ŞİRİN]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Çatalca’da Yaşayan Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık Düzeyi Ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../02/2018..)

Büşra GİRGIN

Aileme,

ÖNSÖZ

Tez hazırlama sürecinde bilgilerini ve desteğini esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Bulat Aytek ŞİK'a

Verilerimi analiz etmem konusunda bana yardımcı olan Erdi BAHADIR'a

Bana katılımcı bulmam konusunda yardımcı olan, yorulduğum zamanlarda devam etmem için destek olan değerli akraba ve arkadaşlarıma; tezimi tamamlama sürecinde bana nefes alma imkanı veren ve iş yerinde kolaylık sağlayan kıymetli arkadaşlarıma

Konu seçimimden, tezimi sonlandırana kadar bana destek olup, bütün yaptıklarımı sabırla dinleyen ve öğrendiği her şeyi benimle paylaşan değerli meslektaşım Doğa Kozak'a

Karşılaştığım sorunları yüz yüze, sosyal ortamda ya da telefonda teker teker dinleyip bana destek olan, bu işin sonunu getirebileceğim yönünde her zaman beni yüreklendiren Hazal Tuna Berber'e, Nevra Akalın'a ve Özge Bahadır'a

Bu süreçte yaşadığım bütün sıkıntıları dinleyip, bırakmak istediğim yerlerde her zaman yanımda olduğunu hissettiren abim ve ablama; aynı zamanda sıkıldığım noktalarda bana moral kaynağı olan kendi küçük ama desteği büyük olan Emir Arslan'a

Uzun süren eğitim hayatım boyunca hiçbir zaman kendimi yalnız hissettirmedikleri, maddi ve manevi desteklerini hiç eksik etmedikleri, mutlu olabilmem için ellerinden gelen her şeyleri yaptıkları, her zaman beni sabırla dinleyip destek oldukları için canım annem ve babama teşekkür ederim.

Şubat 2018

Büşra GİRGİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT	xix
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.2 Problem Cümlesi	5
1.3 Alt Problemler	5
1.4 Araştırma Sayıltıları	6
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.6 Tanımlar	7
1.7 Kısaltmalar	7
2 LİTERATÜR TARAMASI.....	9
2.1 Bağlanma Kuramı.....	9
2.1.1 Yetişkin Bağlanma	12
2.1.2 Yetişkin Bağlanma Biçimleriyle İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	17
2.1.3 Yetişkinlikte Bağlanma Biçimleri ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar	20
2.2 Romantik Kıskançlık	23
2.2.1 Romantik Kıskançlık ile İlgili Kuramlar	23
2.2.2 Romantik Kıskançlığın Tetikleyicileri.....	25
2.2.3 Romantik Kıskançlığın Etkileri ve Kıskançlığa Verilen Tepkiler	26
2.2.4 Romantik Kıskançlık ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	29
2.2.5 Romantik Kıskançlık ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar.....	30
2.3 Evlilik Doyumu	31
2.3.1 Evlilik Doyumu ile İlgili Kuramlar.....	34
2.3.1.1 Sosyal Mübadele Kuramları.....	35
2.3.1.2 Bağlamsal Model	35
2.3.1.3 Kişiler Arası İletişime Dayalı Sosyal Biliş Kuramı	36
2.3.1.4 Yükleme Kuramı.....	36
2.3.2 Evlilik Doyumu ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	37
2.3.3 Evlilik Doyumu ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar	39
2.4 Yetişkin Bağlanma Stilleri- Kıskançlık Düzeyi ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki	40
3 YÖNTEM	45
3.1 Araştırmanın Modeli	45
3.2 Evren ve Örneklem.....	45
3.3 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler	46
3.4 Veri Toplama Araçları.....	46

3.4.1	Aydınlatılmış Onama Formu.....	46
3.4.2	Kişisel Bilgi Formu	46
3.4.3	Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)	47
3.4.4	Romantik Kıskançlık Ölçeği (RKÖ)	48
3.4.5	Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ)	48
3.5	Verilerin Toplanması	49
3.6	Verilerin Analizi	49
4	BULGULAR	51
5	SONUÇ	71
6	TARTIŞMA	73
6.1	Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından Bulguların Yorumlanması	73
6.2	Bağımlı Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Yorumlanması	77
6.3	Regresyon Analizlerinin Yorumlanması	79
7	ÖNERİLER	81
	KAYNAKLAR	83
	EKLER	93
	ÖZGEÇMİŞ	109

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Sosyodemografik Değişkenlerin Dağılımı	51
Çizelge 4.2: Bağlanma Stilleri İçin Kişi ve Yüzde Dağılımı.....	53
Çizelge 4.3: Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri ve Açık Uçlu Demografik Bilgiler için Betimleyici İstatistiksel Tablo	54
Çizelge 4.4: Araştırma Bağımlı Değişkenleri Arasındaki İlişkini İncelenmesi	55
Çizelge 4.5: Araştırma Bağımlı Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	55
Çizelge 4.6: Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	56
Çizelge 4.7: Kadın ve Erkeklerin Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	57
Çizelge 4.8: Cinsiyet Gruplarının Bağlanma Stillerine Göre Dağılımının İncelenmesi	58
Çizelge 4.9: Cinsiyete Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	58
Çizelge 4.10: Yaşa Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	59
Çizelge 4.11: Eşin Yaşına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	60
Çizelge 4.12: Evlilik Yılına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	61
Çizelge 4.13: Eğitim Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi. 61	
Çizelge 4.14: Eşin Eğitim Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi. 63	
Çizelge 4.15: Evlilik Biçimine Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	64
Çizelge 4.16: Evlilik Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi. 65	
Çizelge 4.17: Çocuk Sayısına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	65
Çizelge 4.18: Maddi Duruma Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi	67
Çizelge 4.19: Evlilik Doyumu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi.....	68
Çizelge 4.20: Kıskançlık Tetikleyicilerinin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi.....	69

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Kuramsal Bağlanma Sistemi: Dinamiğinin bağlanma örüntüsü (Akt. Sığircı 2010).	12
Şekil 2.2: Bağlanma Davranışının Temelleri (Dönmez,2000; Akt: Sığircı, 2010) ...	13
Şekil 2.3: Bartholomew ve Horowitz'in 4'lü Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz,1991).....	15
Şekil 2.4: Rusbult'un Çıkış/ Konuşma/ Bağlılık/ Umursamama (Exit/ Voice/ Loyalty/ Neglect Model) (Rusbult, 1987; Akt: Demirtaş, 2004)	28

**ÇATALCA'DA YAŞAYAN EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA STİLLERİ,
ROMANTİK KISKANÇLIK DÜZEYİ VE EVLİLİK DOYUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

ÖZET

Bu araştırmada Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma biçimleri, kıskançlık düzeyleri, evlilik doyumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığı ve bu değişkenlerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sayısı açısından farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın örneklemini 200 kişiden oluşmaktadır (104 kadın- 96 erkek). Araştırma betimsel bir çalışma olup; örneklemini ise kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilmiştir.

Katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formu (KBF) verilmiştir. Katılımcıların bağlanma biçimini ölçebilmek için 1998'de Brennan, Clark ve Shaver tarafından geliştirilen 'Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)' kullanılmıştır. Romantik kıskançlık düzeyini ölçmek için de Pines ve Arenson tarafından 1983'te geliştirilmiş olan 'Romantik Kıskançlık Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmada evlilik doyumu ise 2006 yılında Çelik tarafından geliştirilmiş olan 'Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ)' ölçülmüştür. Verilerin analiz edilmesinde betimleyici istatistikler, Spearman Korelasyon Analizi, Mann-Whitney U analizi, Kruskal-Wallis H testi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmadan sonuçları bağlanma stiline göre evlilik doyumu ve kıskançlık düzeyinin değiştiğini göstermektedir. Demografik değişkenlerden, maddi durum ve eşin eğitim durumunun evlilik doyumu ve bağlanma stili üzerinde etkisinden söz edilebilmektedir. Regresyon analizleri sonuçları ise evlilikten alınan doyumun yordayıcılarının kaçınan bağlanma ve maddi durum olduğunu söyler iken; kıskançlık tetikleyicilerinin yordayıcıları ise kaçınan bağlanma ve evlilik doyumu olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık, Evlilik Doyumu.*

**THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTACHMENT STYLES, ROMANTIC
JEALOUSY LEVEL AND MARRIAGE SATISFACTION LIVING
INDIVIDUALS IN CATALCA**

ABSTRACT

The objective of this study is to examine the relationship between attachment styles , jealousy level , marital satisfaction of married people living Çatalca, and to determine if these variables differ with gender, age, education level, duration of marriage, type of marriage, number of children.

The sample of the research consist of 200 married individuals (104 female- 96male). The research is descriptive study and the sample of the research was chosen by easy-accessible sampling method.

Participants were given a personal information form (PIF) prepared by the researcher. Experiences in Close Relationships Inventory-II (ECR-II) which was developed by Brennan, Clark and Shaver in 1998 was used to measure the attachment style of participants. The Romantic Jealousy Scale developed by Pines and Arenson in 1983 was used to measure the level of romantic jealousy. Marriage satisfaction was measured by the 'Marriage Satisfaction Scale (MSS)' developed by Çelik in 2006. Descriptive statistics, Spearman correlation analysis, Mann-Whitney U analysis, Kruskal-Wallis H test and multiple regression analysis were used in the analysis of the data.

The results show that marital satisfaction and jealousy levels change according to the style of attachment. Demographic variables, financial status and educational status indicate that marriage satisfaction and attachment styles are influential. The results of the regression analyzes indicate that the satisfaction predictors from marriage are evasive attachment and financial status; whereas the predictors of jealousy triggers were avoidant attachment and marital satisfaction.

Keywords: *Attachment Styles, Romantic Jealousy, Marriage Satisfaction.*

1 GİRİŞ

İlk toplumsallaşma, kültürleşme ve gelenekselleşme olayı evlilik kavramıyla açıklanmaktadır. Bilinen ilk bulgulara göre evlilik ve evlenme; MÖ.2000 yılında Mısır'da, toplumsal bir kurum olarak kabul edilmiştir. O günden bugüne bütün toplumlarda bu kurum, kadın-erkek arasındaki etkileşimi anlamlandıran önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Özügurlu, 1996).

Evlilik geçmişten günümüze birçok araştırmanın konusu olmuş aynı zamanda da farklı değişkenlerle ilişkisine bakılmıştır. Evlilik, genel olarak kadın ve erkeğin toplumsal olarak yasalar önünde birlikte yaşaması olarak tanımlanabilecek iken; araştırmacıların çalışmaları sonucu yaptıkları evlilik tanımlarında farklılaşmalar bulunmaktadır.

Saxton (1982); evliliğin tanımını kültürel özelliklere odaklanarak yaparken, kültürel farklılığın bulunduğunu belirtmektedir. Ona göre evlilik; aile kurmayı ve gelecek nesil oluşturmayı amaçlayan, kişilerin birbirlerine ve çocuklarına karşı sorumluluklarının bulunduğu evrensel bir sistemdir.

Kansız ve Arkar (2011) da evliliği iki farklı özelliğe sahip olan insanın bir arada yaşaması ve aile birliğini sürdürmesi olarak tanımlamıştır.

Huston ve Melz (2004) de evliliğin birlikteliğinden çok kişisel olarak insanın kendini tanımasına odaklanmış ve evliliği kendi kimliğini keşfetme olarak tanımlamıştır. Fovers (1993) ise iki farklı kişiliğin bir araya gelmesinden ötürü kişinin daha gelişmesini ve mutlu olmasını sağlayan bir sistem olarak tanımlamıştır.

Bireysel, toplumsal ve ekonomik temel yapıtaşları olan ailelerin oluşumu; evlilik birliği ile sağlanmaktadır. Birbiri ile örtüştüğü düşünülen aile ve evlilik kavramları arasında tanımsal bazı farklılıklar bulunmaktadır. Aile, bir grup ya da bir örgüt olarak tanımlanırken; evlilik ise karşı cinsten insanların birlikte yaşamak, çocuk sahibi olmak gibi ortak amaçlarını gerçekleştirmek üzere yaptıkları bir sözleşme olarak tanımlanmaktadır (Özgüven, 2000; Erişti, 2010).

Evlilik kurumunun işlevselliği incelendiğinde; kadın ve erkeğin sosyal, psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılama görevini üstlendiği söylenebilmektedir. Bu ihtiyaçlar beraberinde bazı beklentileri de getirmektedir. Bu beklentilerin karşılanmama durumu, kişiler arası ilişkiyi olumsuz yönde etkilemekle birlikte, evlilikte esas olan evlilik doyumunu da aynı oranda etkilemektedir. Böyle durumlarla karşılaşıldığında evlilik birliğinin bitmesi sonucuna kadar gidilebilmektedir (Özgüven, 2000).

Aile içindeki mutluluğun toplumun mutluluğu ile ilişkili olduğu düşünülürse, evlilikteki mutluluğu etkileyen faktörlerin araştırılması önem arz etmektedir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında, sağlıklı bir evlilik ilişkisinde ele alınana en önemli etmen evlilik doyumudur. Literatür incelendiğinde özellikle son yıllarda bu konu ile ilgili araştırmaların arttığı gözlemlenmiştir. Bradbury ve arkadaşlarına göre (2000) araştırmalarda bireysel iyi oluşun ele alınması bireysel iyi oluş sağlarken aynı zamanda sağlıklı evlilikleri de beraberinde getirerek toplumsal iyileşmeyi de sağlamaktadır.

Geçtan'a (1990) göre evlilik kişiye sorumluluk yükleyen bir kurumdur. Evlilikte var olan mutlu etme ve mutlu olma beklentisinin karşılıklı olarak karşılanmama durumunda da boşanmanın söz konusu olduğunu ifade etmektedir. Greff ve Malharbe'nin (2001) çiftler üzerinde yaptıkları çalışmaya göre; çiftlerin cinsel, duygusal, entelektüel yakınlıkları ile evlilik doyumunun anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmalar göstermiştir ki evlilik doyumunun sağlanması o evliliğin ya da ilişkinin devamlılığında önemli unsurlardan biridir.

Evlilikte evlilik doyumunu üzerine yapılan çokça araştırmalara rastlamakla birlikte; bağlanma biçimleri de sıklıkla ele alınmaktadır. Bağlanma biçimlerinin çocukluk yıllarda geliştiği ve yetişkinlik yaşamında da önemli rol oynadığını öne süren birçok çalışma bulunmaktadır. Bağlanma kuramının kurucusu Bowlby'e göre bağlanma doğumdan mezara kadar olan bir süreçtir ve bu süreçte bireyin geliştirmiş olduğu bağlanma biçimi; yetişkinlik hayatında, ilişkilerin şekillenmesinde ve eş seçiminde önemli rol oynamaktadır (Bowlby, 1969). Literatürde yer alan bilgiler ile paralel olarak yapılan pek çok araştırmada da bağlanma biçiminin eş seçimine etkili olduğu sonucu elde edilmiştir (Collins ve

Read, 1990; Kirkpatrick ve Davis, 1994). Kirkpatrick'in (1998) yaptığı bir araştırma sonucuna göre herhangi bir bağlanma biçimine sahip olan bireylerin, güvenli bağlanma biçimine sahip olan eşleri seçme eğilimine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hazan ve Shaver'ın (1987) Bowlby'nin kuramından yola çıkarak yaptıkları araştırmaya göre; çocuk ile çocuğa bakım veren arasında oluşan ilişkinin, yetişkinlikte romantik ilişki içinde bulunduğu kişi ile benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürde evlilik doyumunu etkileyen sosyo-demografik değişkenler incelendiğinde farklı sonuçların olduğu gözlemlenmiştir. Eğitim düzeyi ve doyum arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyetin de doyum ile anlamlı bir ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar fazlalıkla bulunmaktadır. Ancak bazı çalışmalara göre evli olan kadınların erkeklerden daha çok doyuma ulaştığı sonucu elde edilirken; bazı araştırmalara göre de erkekler evliliklerinde kadınlara göre daha fazla doyuma ulaşmaktadır (Dökmen ve Tokgöz, 2002; Başat, 2004; Gökmen, 2001; Üncü, 2007).

Literatür incelendiğinde evlilikte doyum düzeyi yüksek olan bireylerin güvenli bağlanma biçimine sahip olduğu gözlemlenirken güvensiz bağlanma biçimine sahip olan bireylerin evlilik doyumunun düşük olduğu sonucu elde edilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Kobak ve Hazan, 1991; Kirkpatrick ve Davis, 1994; Feeney, 1994; Brennan ve Shaver, 1995; Feeney, 2002).

Bireylerin evlilik hayatlarını ve evlilikten aldıkları doyumu etkileyen önemli unsurlardan biri de kıskançlıktır. Bringle ve Boebinger (1990) romantik kıskançlığı; ilişkinin varlığına yönelik algılanan tehdit ve bu tehdide karşılık verilen bir tepki olarak açıklamışlardır.

Romantik kıskançlık genellikle aşkın olumlu bir sonucu olarak ele alınmaktadır. Literatür incelendiğinde kıskançlığın ilişkiye olumlu katkılarından çok zarar verici etkisinin olduğu bulgusu elde edilmiştir. Kıskançlığın yaşanış biçimi ve düzeyi ilişkiye göre değişim göstermekle birlikte; genel olarak ilişkilerde ve evliliklerde çatışmaya ve mutsuzluğa neden olmaktadır (Ze-ev, 1990; Akt: Tortamış, 2014). Silva'ya göre (1997) kıskançlık düzeyinde yaşanan artış,

çatışmaları da beraberinde getirir iken aynı zamanda da mutsuzluğa neden olmaktadır.

Evlilik ve ilişki yaşamını etkileyen romantik kıskançlığın oluşmasında etkili olan faktörlere ilişkin yapılan literatür araştırmasında; kavramın açıklanmasının bağlanma kuramı çerçevesinde ele alındığı gözlemlenmiştir (Tortamış, 2014). Yapılan araştırmalarda bağlanma biçimi ile romantik kıskançlık arasında anlamlı bir ilişki olduğuna dair ikna edici bulgular bulunmaktadır. Aradaki ilişkiye bakıldığında güvenli bağlanan kişilerin romantik kıskançlık düzeyinin düşük olduğu; romantik kıskançlığın kaygılı bağlanma biçimine sahip olan bireylerde arttığı sonucu elde edilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Marazziti ve ark., 2010).

Yapılan çalışmalar romantik kıskançlığın ifade edilmesi ve yaşanılmasında da bazı sosyo-demografik faktörlerin önemli olduğunu göstermektedir. Simpson ve Kendrick (1997) kültüre ilişkin bir farklılaşmadan bahsederken; bazı çalışmalar da cinsiyet üzerindeki farklılaşmaya odaklanmıştır (Akt: Gilbert, 1998). Cinsiyete ilişkin çalışma sonuçları ise, erkeklerin cinsel sadakatsizlik durumunda romantik kıskançlık gösterdiklerini; kadınların ise duygusal sadakatsizlik durumunda romantik kıskançlık davranışını sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır (Buss, 1996; Wiederman ve Kendall, 1998).

Evlilik tüm toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuzda da en fazla kabul gören ilişki biçimidir. Bu nedenle evliliğin içinde yer alan eş seçimi, kıskançlık, doyum, sosyo-demografik etmenlerin incelenmesi evliliğin ve eşler arasındaki ilişkinin anlamlandırılmasına yardımcı olacaktır. Bu araştırma kapsamında da evlilerle çalışılmış olup, yetişkin bağlanma biçimleri; romantik kıskançlık düzeyi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Evlilik ile yapılan araştırmalar incelendiğinde bağlanma biçimlerinin ve evlilik doyumunun, evliliğin değerlendirilmesinde sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ancak bu araştırmada kullanılmakta olan romantik kıskançlık düzeyi ile ilgili araştırmalar ülkemizde kısıtlı miktarda olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu noktada evlilik ilişkisi içerisinde olan çiftlerin, yetişkin bağlanma

biçimleri, romantik kıskançlık düzeyleri ve evliliklerinden aldıkları doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre bağlanma biçimleri ile kıskançlık düzeyleri arasındaki ilişki; bağlanma biçimleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişki; bağlanma biçimleri ile kıskançlık düzeyinin evlilikteki doyumunu yordama durumu; sosyo-demografik değişkenler ile yetişkin bağlanma stilleri, kıskançlık düzeyi ve evlilik doyumu ile ilgili yeni bilgilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

Literatür incelendiğinde bu çalışmada bulunan kavramlar birbirinden bağımsız olarak farklı değişken ve kavramlarla araştırmalarda ele alınmıştır. Ancak bu üç kavramı ele alırken farklı illerde yapılan çalışmalar bulunmakla birlikte ilçe bazında yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmekle birlikte diğer çalışmalara da destek olması beklenmektedir. Aynı zamanda aile danışmanlığı ve evlilik üzerine yapılan bilimsel düşünme ve araştırma etkinliklerinin artmasına yarar sağlayacağı düşünülmekle birlikte; evli ve evlenme aşamasında olan çiftlere de bilgi sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2 Problem Cümlesi

Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri, kıskançlık düzeyleri ve evlilikten aldıkları doyum arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır ve bu değişkenler cinsiyet, yaş, eşin yaşı, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme biçimi, çocuk sayısı, ekonomik durum, evlilik sayısı açısından anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

1.3 Alt Problemler

- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri ile kıskançlık düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin kıskançlık düzeyi ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri cinsiyete göre değişmekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin sahip oldukları bağlanma stilleri eğitim durumuna göre değişmekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin sahip oldukları bağlanma stilleri ekonomik duruma göre değişmekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin kıskançlık düzeyi cinsiyete göre değişmekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin kıskançlık düzeyi yaşa göre değişim göstermekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin kıskançlık düzeyleri çocuk sayısına göre farklılık göstermekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin kıskançlık düzeyi ekonomik duruma göre farklılaşmakta mıdır?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin kıskançlık düzeyi eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin evlilikten aldıkları doyum cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin evlilikten aldıkları doyum yaşa göre değişim göstermekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin evlilikten aldıkları doyum evlenme biçimine göre farklılık göstermekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin evlilikten aldıkları doyum evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin evlilikten aldıkları doyum sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılaşma göstermekte midir?
- Çatalca'da yaşayan evli bireylerin evlilikten aldıkları doyum ekonomik duruma göre bir farklılaşma göstermekte midir?

1.4 Araştırma Sayıtları

Araştırmaya katılan tüm bireyler veri toplama araçlarını eşit şartlarda; doğru, içtenlikle doldurmuşlardır. Kullanılan veri toplama araçları araştırmanın amaçlarına uygun niteliktedir.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Yetişkin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık düzeyi ve evlilik doyumu araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

Elde edilen veriler İstanbul ili Çatalca ilçesinde ikamet eden bireyler ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Evlilik: Toplumsal kurallar ve kanunların öngördüğü şekilde; kadın ve erkeğin birlikte yaşamalarını sağlayan sistemdir (Bilen, 1928; Akt: Zeytinoğlu, 2013).

Romantik Kıskançlık: Önemsenen bir kişinin kat-ybedilmesine ilişkin korkuya verilen karmaşık tepki (Demirtaş, 2004).

Evlilik Doyumu: Bireyin kendi evlilik ilişkisi içindeki gereksinimleri karşılama derecesine ilişkin algısı (Tezer, 1996).

Bağlanma: Bireylerin hayatlarında önemli olduğunu hissettiği kişilere karşı geliştirdikleri ilişki biçimi olarak tanımlanabilmektedir (Bowlby, 1973).

1.7 Kısaltmalar

YİYE 2: Yetişkinler İçin Yakın İlişkiler Envanteri 2

RKÖ: Romantik Kıskançlık Ölçeği

EDÖ: Evlilik Doyumu Ölçeği

2 LİTERATÜR TARAMASI

2.1 Bağlanma Kuramı

Bağlanma Kuramı; İngiliz Psikanalist John Bowlby tarafından geliştirilmiştir ve temelde; insanların, bebeklikte ve erken çocuklukta bakım veren kişiye karşı güçlü duygusal yakınlık hissetmesi olarak tanımlanmaktadır. Psikanaliz, etoloji, gelişimsel psikoloji, evrim kuramı gibi birçok farklı alanın etkileşimi doğrultusunda oluşturulan bağlanma kuramına göre; insanlar diğer primatlar gibi kendisiyle ona bakım veren arasında oluşan yakınlığı devam ettirmek amacıyla davranış boyutunda bir sistem geliştirmişlerdir (Bowlby, 1969). Bu sistemi ‘bağlanma davranışı’ olarak açıklayan Bowlby’e (2008) göre; bebek, ona bakım veren kişiye yakınlığını sürdürmek amacıyla bir takım davranışlar sergilemektedir. Bu davranışlar genellikle acil durum ya da stresli ortamlarda ağlama, yapışma, emme gibi tepkilerle ortaya çıkmaktadır (Bowlby, 1969;2008).

Bu kuramın temelleri, Bowlby’nin psikanaliz eğitimini tamamlamasının ardından çocuklarla çalışmasıyla atılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Bowlby’den, ailesinden ayrılmanın ya da aile kaybının çocukları nasıl etkilediğini raporlamasını istemiştir (Bowlby, 2008). Bowlby (1969), araştırması gereğince yetimhanelerde ve çocuk bakım merkezlerinde yaptığı gözlem ve incelemeleri sonucunda, yakın duygusal ilişki kurmanın önemini saptamıştır. Ebeveynlerinden ayrılan ya da ebeveynlerini kaybeden çocuklarda çoğunlukla duygusal problemler gözlemlenirken birlikte sosyal iletişimlerinde de sorun olduğunu belirlemiştir (Bowlby, 2008). Bu süreç doğrultusunda Bowlby’nin yaptığı gözlemler ve araştırmalar bağlanma kuramının oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Bowlby (1969); bağlanma kuramında, insanlar arasındaki ilişkileri açıklamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmiş ve kişilerin neden duygusal yakınlık kurmak istediklerini araştırmıştır. Kurama göre bağlanma figürüyle yaşanan etkileşimler yaşamın ilk aylarında başlar. Bu doğrultuda bebek figürden ne yapacağını ve ne

yapmayacağını öğrenip, ona göre bir davranış biçimi geliştirmektedir. Bowlby, bu durumu içsel çalışan modeller (internal working models) adını verdiği kavramla açıklamaktadır. İçsel çalışan modeller bağlanmayı açıklamakla birlikte aynı zamanda ayrılık durumunda oluşabilecek tepkileri de açıklamaktadır (Akt. Erişti, 2010; Hazan ve Shaver, 1994).

Bağlanma kuramının temel yapıtaşı olan içsel çalışan modeller bebeğin bağlanma figürü ve bebek arasındaki etkileşimi belirlemektedir. Anne (ya da bebeğin bakımını üstlenen kişi) çocuk stresli bir durum yaşadığında hem kolay erişilebiliyor, hem de bebeğe eriştiğinde onu sevgi ile kucaklıyorsa; bebek kendine yönelik ilgiyi hak ettiğine, anneye yönelik de onun güvenilir olduğuna ilişkin bir içsel çalışan model oluşturacaktır. Yani bebek anneye güvenli bağlanma gerçekleştirecektir. Güvenli bir şekilde içsel çalışan model geliştirmenin aksine, stresli olunan durumda bebeğe anne tarafından gerekli ilgi gösterilmez ise; çocuk kendi ile ilgili olumsuz duygu ve düşünceye kapılıp, anne ile ilgili de reddedici bir temsil oluşturacaktır.

Özet olarak anne ya da bakım veren kişi ile ilgili olumlu, sevgi dolu, kabullenici deneyimlere sahip olan bebekler güvenli içsel modeller oluştururken; olumsuz ve reddedici deneyimlere sahip olan bebeklerde güvensiz içsel model oluşturmaktadır (Bowlby, 1969; 1973).

Bağlanma kuramı Bowlby tarafından geliştirilmiş olmasına rağmen, deneysel açıdan ilk büyük katkı Kanadalı bir psikolog olan Mary Ainsworth tarafından gerçekleştirilmiştir. Ainsworth Uganda'da yaptığı çalışmada uygun koşullar sağlandığında bebeklerin annelerinden ayrılarak etrafı keşfettiklerini daha sonrasında tekrar anneye geri döndüklerini gözlemlemiştir. Ainsworth bu durumu 'güvenli dayanak' kavramıyla açıklamıştır (Bowlby, 2008). Uganda 'da yaptığı bu gözlem sonrasında Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978) 'yabancı ortam (strange situation)' adını verdikleri deneyi gerçekleştirmişlerdir. 12- 18 aylık bebeklerin katılımı ile gerçekleştirilen deneyin amacı, bağlanma davranışındaki kişisel farklılıkları saptamaktır.

Deneyde anne, bebek ve araştırma asistanı bulunmaktadır. Anne ve bebeğin odaya girmesiyle deney başlar. Bebek ile anne, odada belirlenen zamanda vakit geçirdikten sonra; anne odadan çıkarılır, bebek yalnız bırakılır. Araştırmacı

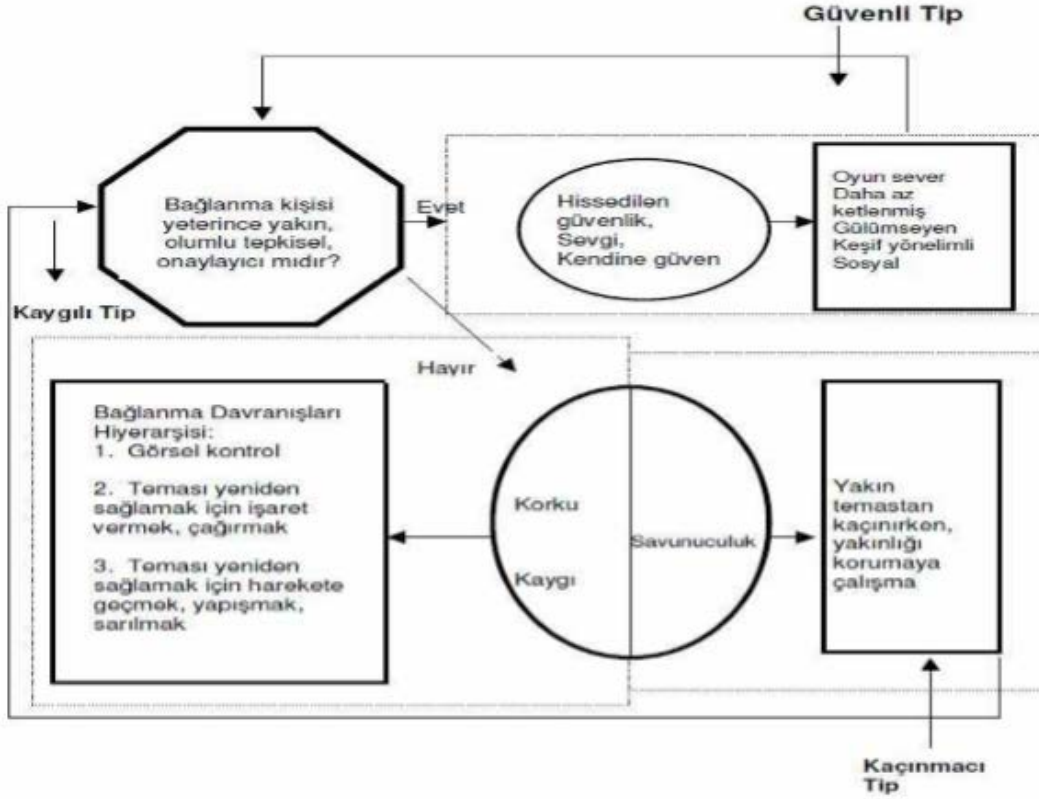
tarafından belirlenen sürenin sonucunda anne tekrar odaya gelir. Ardından tekrar anne odadan çıkartılır ancak; bebek bu sefer yalnız değil de araştırma asistanı ile yalnız bırakılır. Deney süresince yabancı bir ortamda annesinden ayrılan, yalnız kalan ve araştırma asistanıyla yani yabancı biri ile vakit geçiren bebeğin; annesinden ayrılma ve geri döndüğünde verdiği tepki, yalnız başına iken yaptığı davranış örüntüleri ve yabancı biri ile birlikteyken kurduğu iletişim incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda güvenli, kaçınan ve kaygılı/ kararsız bağlanma biçimleri tanımlanmıştır (Ainsworth ve ark., 1978; Hazan ve Shaver, 1994).

Güvenli bağlanma: Bu bağlanma biçimine sahip olan bebeklerdeki anneden ayrılma durumunda verilen tepkiler incelendiğinde, bebeklerin gerginlik yaşadıkları ancak; çevrelerini inceleyip araştırmaya devam ettikleri gözlemlenmiştir. Aynı zamanda odaya tekrar annenin gelmesini olumlu karşılamışlar ve yabancılarla etkileşim kurmakta zorlanmamışlardır (Hazan ve Shaver, 1994).

Kaçınan bağlanma: Bu bağlanma biçimine sahip olan bebeklerde anneden ayrılma durumunda herhangi bir tepki göstermedikleri gözlemlenmiştir. Anne odaya geldiğinde de onlara karşı tepkisiz kalmışlar, ilgilerini etrafa ve oyuncalara yöneltmişlerdir (Hazan ve Shaver, 1994).

Kaygılı/ kararsız bağlanma: Bu bebeklerin anneden ayrılma durumundaki tepkileri gözlemlendiğinde, kaygılı ve kızgın oldukları saptanmıştır. Aynı zamanda çevreyi incelemeye ve araştırmaya karşı ilgisiz oldukları belirlenmiştir. Bu bebekler, yabancı ile etkileşim kurmayı reddetmişlerdir. Annenin odaya tekrar gelmesi ile birlikte bebeklerdeki huzursuz davranışlar devam etmiş, sakinleşmekte güçlük çıkarmışlar ve genellikle anneye yapışma davranışı göstermişlerdir (Hazan ve Shaver, 1994).

Dönmez (2000), yaptığı çalışmada bu sınıflandırmayı aşağıdaki gibi tablolastırmıştır.

Şekil 2.1: Kuramsal Bağlanma Sistemi: Dinamiğinin bağlanma örüntüsü (Akt. Sığırcı 2010).

2.1.1 Yetişkin Bağlanma

Bowlby (1969), bebeğin annesine ya da bakıcısına karşı geliştirdiği bağlanma biçiminin kalıcı olduğunu; beşikten mezara kadar devam ettiğini belirtmiştir. Grossman ve Grossmann'ın 1991'de 6 yaşındaki çocuklarla yaptığı deney, Bowlby'nin bağlanma biçimlerinin ileriki yıllarda da sürekliliğini koruduğu görüşünü destekler niteliktedir. Yapılan yabancı ortam benzeri bu deneyin araştırma bulgularına göre; çocukluk ve bebeklik bağlanma biçimleri arasında % 86'lık bir uyum saptanmıştır (Akt: Erişti, 2010).

Bağlanma kuramının temel kavramlarından biri olan içsel çalışan modeller de bebeklikte gelişmeye başlar ve bebeğin kurduğu bağ doğrultusunda sürekli hale gelmektedir (Beştav, 2007). Hazan ve Shaver'a (1994) göre, içsel çalışan modeller yetişkin bağlanma biçimini şekillendirmektedir. Bu görüş doğrultusunda Hazan ve Shaver (1987), çocuklukta bağlanma figürü ile oluşan bağlanma biçimi ile yetişkinlikte romantik ilişkide bulunan partner arasındaki ilişkilerde örtüşme olduğu, bağlanma biçimlerinin uyuştuğunu belirtmişlerdir.

Hazan ve Shaver (1987), bebeklik bağlanma biçimi ile yetişkinlikteki bağlanma biçimi arasındaki bu benzerliğin belirli noktalarına dikkat çekmişlerdir. Her ikisinde de yakınlık, güvende olmayı sağlamaktadır. Ek olarak fiziksel yakınlık da, iki ilişki için de önemli bir sayıltı olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda her iki bağlanma biçimi için de bağlanma figürüne ulaşamaması beraberinde güvensizlik duygusunu getirmektedir (Akt. Balkan, 2009).

Çocukluk bağlanma stilleri ile yetişkin bağlanma stilleri arasında ortak noktalar bulunmakla birlikte, aralarındaki farklardan da söz edilebilmektedir. Hazan ve Shaver'a (1987) göre çocukluk bağlanma biçimi tek yönlü oluşmaktadır. Çocuk, bakıma muhtaçtır ve bakım veren kişi bunu karşılamak durumundadır. Çocuğun bakım verenine karşı herhangi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Yetişkin bağlanma biçiminde ise eşlerin birbirlerine karşı yükümlülükleri ve bakım verme sorumlulukları bulunmaktadır. Diğer bir fark ise çocukluk bağlanma stilinde bağlanma figürü anne-baba ya da bakım veren kişi iken, yetişkin bağlanmasında bağlanma figürü genellikle yaşıtı konumunda ve karşı cinsten olan biridir. Aynı zamanda ilk yaşlarda oluşan bağlanma biçiminde genel motivasyon kaynağı kaygıdan uzak durma, güvenlik arayışı olurken; yetişkinlikte bunlara cinsel motivasyon da eklenmektedir (Hazan ve Shaver, 1994).

Bağlanma Davranışının Temeli

Gelişimsel Evre	Ana Baba	Akran / Partner
Bebeklik	Yakınlığı koruma Güvenli sığınak Güvenceli üs	-
Erken Çocukluk	Güvenli sığınak Güvenceli üs	Yakınlığı koruma
Geç Çocukluk ve Erken ergenlik	Yakınlığı koruma Güvenceli üs	Güvenli sığınak
Yetişkinlik	-	Yakınlığı koruma Güvenli sığınak Güvenceli üs

Şekil 2.2: Bağlanma Davranışının Temelleri (Dönmez,2000; Akt: Sığırcı, 2010)

Yetiřkinlikteki bağlanma biçimlerine ilk dikkat çeken Hazan ve Shaver (1987), Ainsworth ve arkadaşlarının tanımlamış olduğu 3 bağlanma stilinin yetişkinlikte de bulunduğunu belirtmişler ve araştırmalarını bu sınıflama doğrultusunda gerçekleştirmişlerdir. Güvenli bağlanma biçimine sahip olan bireyleri, romantik ilişki kurmada zorlanmadıklarını, partnerlerine karşı uyumlu ve rahat davrandıkları şeklinde tanımlamışlardır. Kaçınan bağlanma biçimine sahip olan bireyleri tanımlarken, romantik ilişki kurmada zorlandıklarını ve eşlerine karşı mesafeli bir tutumda olduklarını ifade etmişlerdir. Kaygılı/ kararsız bağlanma biçimine sahip bireyleri ise; romantik ilişki kurmada çekimser olarak ifade ederken aynı zamanda da terk edilmekten korktuklarını belirtmişlerdir (Hazan ve Shaver, 1987). Aynı zamanda bu tanımlamalara ek olarak Hazan ve Shaver'in (1987) alışmalarında güvenli bağlanmaya sahip olan bireylerin diğer iki bağlanma stiline kıyasla daha olumlu duygu, dūřünce ve davranışlara sahip olduğu saptanılmıştır (Akt: Balkan, 2009).

Hazan ve Shaver'in tanımladığı 3 yetişkin bağlanma biçimine Bartholomew ve Horowitz (1991) dördüncü kategoriye ekleyerek "4'lü Bağlanma Modeli" ni geliştirmişlerdir. Bu modelin temelinde; benlik modeli ve başkalarıyla ilgili modellerin olumlu veya olumsuz olması ele alınmış, bunların birbirleriyle olan ilişkileri esas alınarak sınıflamalar gerçekleştirilmiştir.

Kendilik Modeli

Olumlu

Olumsuz

Olumlu	GÜVENLİ Yakınlık kurma konusunda rahat ve özerk	SAPLANTILI İlişkilerinde takıntılı olma
Başkaları Modeli	KAYITSIZ Yakınlık durumunda kayıtsız bir davranış ve karşıt bağımlılık	KORKULU Yakın ilişkilere karşı korkulu olma ve sosyal olarak çekinme
Olumsuz		

Şekil 2.3:

Bartholomew ve Horowitz'in 4'lü Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz,1991)

- *Güvenli Bağlanma:* Olumlu benlik ve olumlu başkaları modeli ile tanımlanmaktadır. Yani bu bağlanma biçimine sahip olan bireyler, kendilerini sevmeye değer görmekte ve başkalarına da güven duymaktadır. Başkalarıyla kolaylıkla iletişime geçebilir, yakın ilişkiler geliştirebilirler. Bu tanımlama; Hazan ve Shaver'ın tanımladığı güvenli bağlanma stili ile uyusmaktadır (Bartholomew ve Horowitz,1991; Sümer ve Güngör, 1999).
- *Saplantılı Bağlanma:* Olumsuz benlik ve olumlu başkaları modeli ile tanımlanmaktadır. Yani bu bağlanma biçimine sahip olan bireyler kendilerini sevmeye değer göremezler ve özgüvenleri oldukça düşüktür. Yakın ilişki kurmaktan kaçınırlar, kurdukları ilişkilerde de kendilerini değersiz ve sevilmeyen olarak görmektedirler. Bu kişilerin genellikle duygusal ve bağımlı yapıları bulunmaktadır ve hayata realist bakamamaktadırlar. İstekleri bu doğrultuda karşılanmadığı için de sürekli olarak ilişkilerinde saplantılı bir davranış sergilemektedirler. Bu tanımlama; Hazan ve Shaver'ın kaygılı-kararsız bağlanma biçimine tekabül etmektedir (Bartholomew ve Horowitz,1991; Cooper, Shaver ve Collins, 1998; Sümer ve Güngör, 1999).
- *Kayıtsız Bağlanma:* Bu bağlanma stili; olumlu benlik ve olumsuz başkaları modeli ile tanımlanmaktadır. Yani bu bağlanma biçimine sahip olan bireyler genellikle yüksek özgüven sahibi iken, etrafındakileri olumsuz algılama ve

reddedici bir tutum sergileme eğilimindedirler. Özerkliğe fazlaca önem verirler ve yakın ilişkilerin gereksiz olduğunu düşünürler (Bartholomew ve Horowitz,1991; Sümer ve Güngör,1999).

- *Korkulu Bağlanma:* Hem benlik modelinin hem de başkaları modelinin olumsuz olduğu bağlanma biçimidir. Yani bu bağlanma biçimine sahip olan bireylerde benlik modeli olumsuz olduğu için kendilerini değersiz görme; başkaları modeli de olumsuz olduğu için diğer insanları da olumsuz ve güvenilmez olarak görme durumu söz konusudur. Güvensizlik duygusunun bir getirisi olan reddedilmeyi yaşamamak için yakın ilişki kurmaktan ve sosyal etkileşim gerektiren ortamlardan uzak durmaktadırlar. Bu tanımlama; Hazan ve Shaver'ın kaçınan bağlanma biçimine tekabül etmektedir (Bartholomew ve Horowitz,1991; Sümer ve Güngör,1999).

Hazan ve Shaver'ın kaçınan bağlanma stili, dörtlü bağlanma modeline göre korkulu ve kayıtsız olarak ikiye ayrılmıştır. Bartholomew ve Horowitz bu şekilde yapılan sınıflandırmanın daha anlaşılır olduğunu öne sürmüşlerdir (Akt: Açık, 2008).

Dörtlü bağlanma modeline göre 'bağımlılık' ve 'yakınlıktan kaçma' boyutlarına göre de sınıflamalar yapılabilmektedir. Şöyle ki ele alınan sınıflamalarda bu iki boyut da kendi arasında farklılaşma göstermektedir. Bu bağlamda bağımlılık, başkalarının onayına gereksinim duymadan kendi içsel potansiyelinin ve kendilik temsilinin farkında olan şekilde tanımlanırken; yakınlıktan kaçma ise, bireyin olumsuz düşünceler nedeni ile ilişkiden uzak durması ve kaçınması olarak tanımlanmaktadır. Güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerine bakıldığında ikisinin de olumlu başkaları modeline sahip oldukları görülmektedir, buradaki fark saplantılı bağlanma biçiminde kendilik modelindeki olumsuzluk yani başkalarına duydukları bağımlılıktır. Kayıtsız ve korkulu bağlanma biçimlerinin ikisinde de başkaları modeli olumsuz iken; kayıtsız bağlanma biçimine sahip olan bireyler olumlu benlik modeline sahip oldukları için bilerek yakın ilişkiden kaçınırlar. Oysa korkulu bağlanma biçiminde olumsuz kendilik modeli bulunduğu için başkalarına bağımlılık; gereksinim yüksek miktardadır ancak reddedilme korkusundan dolayı isteseler bile yakın ilişki kurmaktan kaçınmaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz,1991). Sümer ve Güngör (1999) de bu tanımlamaya ilişkin olarak korkulu ve saplantılı

bağlanma biçimine sahip olan bireylerin diğer bağlanma biçimlerine sahip bireylere göre benlik değeri açısından başkalarına ihtiyaçları olduklarını vurgularken; saplantılı bağlanan bireylerin bunu gerçekleştirmek adına yakın ilişkiler kurduklarını ancak korkulu bağlanan bireylerin ise kabul görmeme kaygısından dolayı yakın ilişki kurmaktan kaçındıklarını tespit etmişlerdir.

2.1.2 Yetişkin Bağlanma Biçimleriyle İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Yetişkinlikte sahip olunan bağlanma biçimleri; kişilerin romantik ilişki kuracağı partnerini seçmede, ilişki içindeki tutumunu belirlemede, ayrılık durumunda yas dönemindeki davranışlarında, iş hayatında, çocuk sahibi olmada ve onun bakımı ile ilgili kararlar vermede, olası bir stres faktörü ile nasıl başa çıktıklarını belirlemede anahtar rol oynamaktadır (Westen, 2001; Akt:Levy ve ark. 2006). Yapılan çalışmalar; sahip olunan bağlanma stiline sabit bir yapısının bulunduğunu göstermiştir. Çocukluktan yetişkinliğe geçişte bağlanmanın ilişkileri belirlemede önemli bir rolü bulunduğu da yine çalışmalar sonucunda saptanmıştır (Collins ve Read, 1994).

Bowlby'nin(1969) teorisine göre; güven ya da güvensiz bağlanma bebeklikte geliştirilir ve yaşam boyu süregelen bir yapıya sahiptir. Kişinin yaşamının ilerleyen zamanlarındaki kararlarında da bu bağlanma biçimi hayatına yön verecek niteliktedir. Bir kişinin hayatını başka bir kişiyle birleştirme kararını alması da bağlanma stillerindeki içsel çalışma modelinin niteliği ile ilgilidir. Paley, Cox, Burchinal ve Payne'nin (1999) bağlanma ve evlilik üzerine yaptıkları çalışmada kadınların bağlanmaya ilişkin yaşantılarını, yetişkinlik hayatlarında erkeklere göre daha fazla taşıdıkları sonucuna ulaşmışlardır (Akt: Mitnick ve ark., 2009).

Yetişkin bağlanma biçimi ile ilgili yapılan çalışmalarda; bağlanma biçimi ile özsaygı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre güvenli bağlanma biçimine sahip olan bireylerin, diğer bağlanma biçimlerine sahip olan bireylerden özsaygı düzeyinin daha fazla olduğu bilgisi elde edilmiştir. Bu doğrultuda da daha yakın ilişkiler kurabildikleri, sosyal olarak daha aktif oldukları bulunmuştur (Feeney ve Noller, 1990; Hazan ve Shaver, 1990).

Simpson, Rholes ve Nelligan'ın (1992) anksiyete yaratan durumlarda eşlerin destek verme ve aramada bağlanma stillerinin farklılaşması ile ilgili yaptıkları çalışmada; bağlanma stilleri açısından farklılaşmanın kaçınan ve güvenli insanlar arasında olduğunu bulmuşlardır. Araştırma sonuçlarına bağlanma stili güvenli olan kadınlar daha çok destek ararken, kaçınan bağlanma biçimine sahip olan kadınlar ise daha az destek aramaktadırlar. Aynı zamanda güvenli bağlanan kadınlar anksiyete yaratan durumlar ortaya çıktığında destek almada eşlerini daha fazla kullanırken; kaçınan kadınlar eşlerinden uzaklaşmaktadır. Erkekler açısından bakıldığında kaçınan bağlanma stiline sahip olanlar, güvenli bağlanma stiline sahip olanlara göre anksiyete düzeyi az olduğu noktada daha fazla destek sağlama eğilimindedir.

Hazan ve Shaver'in (1994) bağlanma biçimlerinin farklı ülkeler bağlamında araştırılması amacıyla yaptıkları çalışmada yetişkinlerin; %55 oranında güvenli, %25 oranında kaçınmacı, %20 oranında da kaygılı/kararsız bağlanma biçimi sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Aynı çalışmada cinsiyet bağlamında bir fark gözlemlenmemiştir. Karen ise (1994) çocuklukta bağlanma biçimleri ile yetişkinlikteki bağlanma biçiminin benzerliğini yaptığı araştırma sonucunda %85 oranında olduğunu bulmuştur.

Eşlerin sahip oldukları bağlanma biçimleri de onların ilişkiyi yaşama ve yaşadıkları ilişkiyi tasvir etmede önemli bir rol oynamaktadır. Güvenli bağlanma biçimine sahip olan bireyler ilişkilerini sevgi çerçevesinde, arkadaşça ve güvenilir olarak tanımlarken; bu durum ilişkilerinin daha uzun soluklu olmasını sağlamaktadır. Kaçınan bireyler ilişkilerini yakınlığa karşı bir rahatsızlık şeklinde tanımlarken; kararsız bireyler için ilişki ise daha çok cinsel çekim ve kıskançlık olarak tanımlanmaktadır (Hazal ve Shaver, 1987).

Yapılan çalışmalar göstermiştir ki aynı bağlanma stiline sahip olan bireyler her zaman benzer bağlanma biçimine sahip olan eşleri seçmemektedirler. Genel bağlamda bakıldığında güvenli bağlanan bireyler genellikle güvenli bağlanan bireyleri seçerken nadir de olsa diğer bağlanma biçimlerine sahip olan bireyleri de eş olarak seçebilmektedir. Diğer yandan bakıldığında romantik ilişki ve eş seçimi anlamında kararsızların ender olarak kararsızları seçtiği; kaçınanların da ender olarak kaçınanları seçtiği saptanmıştır (Kirkpatric ve Davis, 1994).

Kişiler, eş seçimi yaparken farkında olmadan da olsa benzerlik ve bütünleme ilkelerine göre seçim yaparlar. Bu ilkelere bakıldığında benzerlik ilkesinde; kişi kendi sosyal ortamına, aile ortamına, sosyoekonomik düzeyine uygun kişileri eş olarak tercih ederler. Bütünleme ilkesi ise bu ilkenin tersini kapsamakta ve kişilerin eş seçiminde kendi eksikliklerini göz önünde bulundurup; eksikliklerin tamamlanması doğrultusunda tercih yaptıklarını söylemektedir (Onur, 2000; Akt: Balkan, 2009).

Yaşanan birlikteliğin başarılı olması açısından ele alındığında; güvenli bağlanan bireylerin evliliklerinde daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Aynı zamanda daha uzun birliktelik yaşayabilmek için bütün bağlanma biçimleri güvenli bağlanan eşleri tercih etmişlerdir. Kaçınan bağlanma biçimine sahip olan bireylerin, pek fazla uzun süreli ilişkilerde bulunmadıkları saptanmıştır (Kirkpatric, 1998). Kirkpatric ve Davis'in (1994) romantik ilişkideki çiftlerle yaptıkları boylamsal araştırmada; kadının kaçınan erkeğin ise kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip erkek arasındaki ilişkilerin en kısa sürede sonlandığı bilgisini elde etmişlerdir. Ancak yapılan çalışmalarda tam tersi durumun yani kaygılı/ kararsız bağlanma biçimine sahip bir kadın ile kaçınan bağlanma biçimine sahip bir erkek arasındaki ilişkinin en uzun süren ilişkiler olduğu bilgisi de elde edilmiştir (Akt: Balkan, 2009).

İki tarafın da güvensiz bağlanmasıyla oluşan birlikteliklerdeki eşler; iki tarafın da güvenli bağlanmasıyla oluşan birlikteliklerdeki eşlere göre olumsuz duygularını daha fazla bastırmaktadırlar (Feeney, 1995). Karışık çiftlerde ise (yani bir güvenli bir de güvensiz bağlanma biçimiyle oluşan birliktelikler) duygularını bastırma konusunda bir farklılaşma gözlemlenmemiştir, eşit şekilde olduğu bulgusu elde edilmiştir (Kobak ve Hazan, 1991). Senchak ve Leonard'ın (1992) yeni evli çiftlerle yaptıkları çalışmada ise güvenli olan eşlerin güvenli bağlanan kişileri eş olarak tercih ettiklerini ve diğer bağlanma stillerine göre evlilik uyumlarının daha iyi olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Aynı zamanda her ikisi de güvenli bağlanan bireylerin çatışma karşısında daha az kavgacı tutum sergiledikleri ve yakınlık gösterip pozitif davranışlarda buldukları sonucuna varmışlardır.

Holzworth- Munroe, Stuart ve Hutchinson'un (1996) evliliklerinde şiddet kullanan ve kullanmayan erkeklerle ilgili olan çalışmada, iki grup arasında

anlamli bir fark saptamislardir. Şiddet kullanan erkeklerin baglanma biçimlerinin genellikle güvensiz, saplantili olduğu bulgusu elde edilirken; bu kişilerin eşlerine karşı daha saplantili ve bağımlı davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Akt: Demirci, 2004).

Mikulincer'in (1998) baglanma stilleri ile öfke arasında bir ilişki olup olmadığı ile ilgili 56 kadın 44 erkekten oluşan çalışmasında; güvenli baglanan kişilerin öfke puanları diğer baglanma stillerine göre daha az çıkmıştır. Bu sonuca göre güvenli baglanan kişilerin, olası öfke durumunda daha yapıcı bir tutum gösterdikleri söylenebilmektedir.

Schmitt ve arkadaşlarının 2004 yılında yaptıkları baglanma biçimlerinin evrenselliği ile ilgili çalışma bulguları; güvenli baglanma biçiminin %79 oranında çoğunlukta olduğunu ortaya koyarken Asya kültürlerinde daha çok saplantili baglanma biçiminin olduğu ortaya çıkarmıştır. Bu farklılaşmanın nedeni ise Asya kültürünün daha çok toplulukçu bir yaşamı benimsemiş olması ile açıklanmıştır. Yine aynı çalışma bulgularına göre kadın ve erkeğin ikisinin de güvenli baglanma biçimine sahip olduğu evlilikler, ikisinin de güvensiz baglanma biçimine sahip olan evliliklere göre sayıca fazladır. Daha önceki çalışmalarla benzer olarak iki eşin de kaçınan ve kaygılı/kararsız baglanma biçimine sahip olan bireylerin sayıca az olduğu bulgusu elde edilmiştir.

2.1.3 Yetişkinlikte Baglanma Biçimleri ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Bu konu ile ilgili Türkiye'de yapılan araştırmalara bakıldığında, kısıtlı miktarda çalışmanın olduğu göze çarpmaktadır. Sümer ve Güngör'ün (1999) baglanma biçimlerini ölçen "Yetişkin Baglanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kùltürlerarası Bir Karşılaştırma" isimli çalışması, kültürlerarası bir araştırma niteliğini taşımaktadır. Bu araştırma tek maddeli İlişki Ölçekleri Anketinin ve çok maddeli İlişki Ölçekleri Anketinin Türk kültürüne uyarlaması çalışmasıdır. Testin geçerlilik ve güvenilirlik sonuçlarının tatmin edici düzeyde olduğu ancak; baglanma stillerinin gruplandırma açısından sonuçların tatmin edici düzeyde olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Yapılan ikinci çalışmada birinci çalışmadaki bulguların üzerinden geçilmiş, baglanma stillerinin gruplandırılmasına ilişkin sonuçlar da tatmin edici olmuştur. Bu doğrultuda ölçekten elde edilecek olan dört temel baglanma

stilinin ve zihinsel modellerin Türk kültürüne uyarlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan üçüncü araştırmada ise Türk ve Amerikan öğrenciler karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları iki kültürün de paralel sonuçlar gösterdiği bulgusunu elde ederken; aynı zamanda çok maddeli İlişki Ölçekleri Anketi'nin daha kararlı sonuçlara ulaştırdığı sonucunu elde etmiştir.

Konyalıoğlu'nun (2002) bağlanma stilleri ve kişilik tipleri arasındaki ilişkiyi incelediği; üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışma sonuçlarına göre; bağlanma stillerini özellikleri bakımından erkeklerin kız öğrencilere göre daha fazla barındırdıkları saptanmıştır. Aynı çalışma sonuçlarına göre literatürle paralel olarak evli bireylerin, bekarlara göre daha fazla güvenli bağlanma biçimine sahip oldukları saptanmıştır. Sosyoekonomik düzey ve bağlanma biçimlerine bakıldığında ise; gelirleri yüksek olan öğrencilerin güvenli, düşük olan öğrencilerin ise kaygılı bağlanma biçimine sahip olduğu bulgusu elde edilmiştir. Özenç'in 2002 yılında evli bireylerle yaptığı çalışmasının sonuçları ise; eşlerden birinin güvenli bağlanma biçimine sahip olmasının karşılıklı ilişki doyumu üzerinde pozitif yönü bir etkisi olduğudur.

Kart'ın (2002) sağlık personelleri ile yaptığı çalışmada; yetişkin bağlanması ve bunun bilişsel süreçler arasındaki ilişki saptanmıştır. Araştırmaya göre güvensiz bağlanan bireylerin güvenli bağlanan bireylere göre daha fazla stresli oldukları ve iş doyumlarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda kayıtsız bağlanma biçimine sahip olan bireylerde özel yaşama dair ilişkilerde anlamsızlaştırma ve boşluk gözlemlenirken; bu boşluğun iş işe kapatılmaya çalışıldığı sonucu elde edilmiştir. Ek olarak güvensiz bağlanma biçimine sahip olan bireylerin özel yaşamlarındaki dalgalanmaların çok boyutlu olduğu gözlemlenmiştir.

Türkiye'de bağlanma biçimleri ile yapılan araştırmalara bakıldığında genellikle evlilik ilişki doyumu ya da uyumu ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Bu ikili ilişkilere bakan Ertan (2002), yaptığı araştırma sonucuna göre güvensiz bağlanma biçimine sahip olan çiftlerin Türkiye'de çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür ile doğru orantılı olarak evlilik uyumunun daha fazla olduğu çiftlerin her ikisinin de güvenli bağlanma biçimine sahip olduğu bilgisi elde edilmiştir. Bağlanma biçimleri, benlik saygısı ve evlilik uyumuna bakılan bir çalışma yapılmış; bu çalışma sonucunda da en düşük evlilik uyumunun

korkulu bağlanma biçiminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doyumun en çok olduğu bağlanma biçimi ise yurt dışındakilere benzer sonuçlarla güvenli bağlanma stili olmuştur (Tutarel- Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri ile ilgili bir başka çalışma da psikiyatrik rahatsızlıklar ve mizaç özellikleri değişkenleri ile incelenmiştir. Erdoğan (2007) çalışmasını evliliklerinde problem olan 25 çift ve problem yaşamayan 25 çift ile yapmıştır. Sonuçlara göre evliliklerinde problem yaşadığını belirten kadınların kaçınan ve kaygılı bağlanma biçimlerinde yoğunluk gösterdikleri saptanmıştır. Aynı zamanda da evliliklerinde problem yaşayan erkeklerin de kaçınan bağlanma stili üzerinde ağırlıklı olarak yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Demirci'nin (2004) bağlanma stilleri ve evliliğe ait çatışmaları incelediği çalışmasını random olarak seçtiği 300 evli kişiye ölçek uygulayarak yapmıştır. Elde edilen sonuçlara göre saptanmak istenen değişkenler arasında beklenen ilişki saptanmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre eşlerin evlilik sürelerinde, evlenme biçimlerinde ve eğitim düzeyinde anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir.

“Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II 'nin Türk Örneğinde Psikometrik Açından Değerlendirilmesi” adlı çalışmayı yapan Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal'ın (2005) ölçeği Türk kültürüne uyarlaması doğrultusunda gerekli olan geçerliliğin ve güvenilirliğin hesaplanması için üniversite öğrencileriyle çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Elde edilen bulgular ölçeğin kaçınma ve kaygılı boyutlarını temsil etmede başarılı olduğunu aynı zamanda da iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermiştir. Ölçeğin sonuçlarının geçerli ve güvenilir olması doğrultusunda; diğer çalışmalara kaynak olduğu çalışmalarda saptanmıştır.

Çatışma çözme becerileri ile romantik ilişkilerdeki bağlanma arasındaki ilişkiyi araştıran Bahadır (2006), güvenli bağlanmanın olumlu duygularla ve problem çözme üzerindeki olumlu etkisi ile ilişkisini tespit ederken aynı zamanda da kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın da olumsuz duygularla ve olumsuz problem çözme becerileri ile ilişkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

2.2 Romantik Kıskançlık

Romantik kıskançlık yıllardır psikolojinin içinde yer alan bir konu olmuş ve genellikle aşka ilişkin duyguları olumsuz yönde etkileyen bir değişken olarak ele alınmıştır. Temelde kişilerin ilişkilerini koruma amaçlı verilen tepkiler olarak değerlendirilse de, yukarda bahsedildiği gibi negatif yönlü sonuçları doğurduğu gözlemlenmiştir (Tortamış, 2014).

Romantik kıskançlık; romantik ilişki sırasında ilişkiye, çiftten ayrı olarak üçüncü bir kişinin dahil olması ve bu romantik ilişkinin bitmesi yönünde tehdit unsuru oluşturması durumuna verilen çeşitli tepkiler olarak tanımlanmaktadır. Tehdit gerçek ya da hayal olabilirken kıskançlığa verilen tepkiler genellikle duygusal, davranışsal ve bilişsel alanda gerçekleşmektedir (Pines, 1998; Bringle ve Boebinger, 1990; White 1981). Solmuş (2008) ise kıskançlığı; çiftlerden birinin karşı cinsten birini daha çekici bulması durumunda, eşte rekabet algısının oluşması şeklinde tanımlamıştır.

Bazı araştırmacılar tanımlamalar yapılırken kıskançlığı cinsel kıskançlık ve duygusal kıskançlık olarak 2'ye ayırmışlardır. Cinsel kıskançlık, kişinin romantik ilişkide olduğu eşinin başka biri ile cinsel bir birliktelik yaşamaması ya da yaşama ihtimalinin olması olarak tanımlanırken; duygusal kıskançlık, romantik ilişkideki eşin duygusal anlamda başka biri ile yaklaşması ya da yaklaşma ihtimalinin olması olarak tanımlanmaktadır (Buss, Larsen, Westen ve Semmelroth, 1992; Trost ve Alberts, 1998; Akt. Güngör- Houser, 2009).

2.2.1 Romantik Kıskançlık ile İlgili Kuramlar

Kıskançlığı açıklamada araştırmacılar farklı tanımlar ortaya koymakla birlikte; farklı yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Bu doğrultuda evrimsel yaklaşım, ebeveyn yatırım kuramı, psikodinamik yaklaşım, transaksiyonel yaklaşım ve sosyal değişim kuramı literatürde kıskançlığı ele alan kuramlar olarak belirlenmiştir.

Evrimsel yaklaşıma göre; romantik ilişkinin temel amacı neslinin devamını sağlamaktır. Hayatta kalabilecek, soyunu devam ettirebilecek eş seçimi gerçekleştirildikten sonraki hedef üremektir. Tanımında belirtildiği üzere, 3. bir kişi sadece var olan ilişkiyi değil; seçilen partnerden neslin devamını da tehdit

eder niteliktedir. Bu nedenle de yaklaşıma göre kıskançlık kişinin kendi soyunu koruması amacıyla verdiği bir tepkidir (Lucas, 2007).

Ebeveyn yatırım kuramının benimsemiş olduğu yaklaşım, evrimsel yaklaşıma bazı yönlerden benzerlik taşımaktadır. Ebeveyn yatırım kuramı kıskançlığa ilişkin görüşlerini Darwin'in "evrim" kuramının cinsel seçim kavramı çerçevesinde oluşturmuştur. Cinsel seçim kadın ve erkekler için farklı işlemektedir; kadınlar erkeklerden farklı olarak daha çok çocuklarına bakacak güçlü bir eş arayışı yanı yatırımı içindedirler. Kuram aynı zamanda erkeklerin daha çok cinsel kıskançlık gösterdiklerini; kadınların ise de daha çok duygusal kıskançlık gösterdiklerini söylemektedir (Trivers, 1972; Akt: Barber, 1998).

Psikanalitik kuramın en önemli temsilcilerinden olan Freud'da göre kıskançlık; mutlu olma, üzülmeye gibi sıradan yaşanan ve herkes tarafından yaşanabilir bir duygudur. Bunun aksinin, yani bireyin hiç kıskançlık yaşamadığını iddia ediyor olması onun ciddi bir bastırma yaşadığını göstermektedir. Freud'a göre kıskançlığın temelinde de oedipus kompleksi yatmaktadır (Pines, 1992; Akt: Demirtaş, 2004). Genel olarak psikodinamik yaklaşıma bakıldığında; dürtü, arzu, beklentide de olduğu gibi kıskançlık da bilinçdışının hakimiyetindedir görüşünü savunduğu gözlemlenmiştir (Pines, 1998).

Transaksiyonel yaklaşıma göre kıskançlık durumunda tehdit edilen durum ilişkinin sonlanması olmak ile beraber akabinde yaşanacak olumsuz duyguların da eklenecek olmasının kişiyi rahatsız etmesidir. Aynı zamanda bu kuram kıskançlığın oluşmasında bağlanma, güvensizlik duygusu ve uyarılabilirlik kavramlarının olması gerektiğini söylemektedir. Kişi geleceğe ilişkin hedeflerini gerçekleştirebilecek bir partner seçmektedir ve bu doğrultuda ilişkisine ve partnerine yatırımlar yapmaktadır. Kurama göre yatırımların fazla olması, kişinin kıskançlığa verdiği tepki ile doğru orantılıdır (Bringle, 1991; Akt. Güngör- Houser, 2009).

Sosyal değişim kuramı; kişilerin ilişkilerini ödül ve bedel kavramlarına dayandırdıklarını ve bu iki kavramın birbiri ile yarış halinde olduğunu söylemektedir. Karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi olduğunu ifade etmektedir. Bu kavramdan ilki; kişinin geçmişinde yaşadığı ilişkileri, duyguları referans olarak kabul etmesidir. İkinci kavram ise kişinin

yaşadığı ilişkileri birbiri arasında kıyaslama yapmasıdır. Ödüllerin bedelleri geçmesi durumunda romantik ilişki devam etmektedir. Bu kuram da kişisel yatırımın önemine dikkat çekmiştir, yatırımın kıskançlığın ortaya çıkmasında önemli bir etmen olduğu görüşünü savunmaktadır (Sabatelli, 1984; Hovardaoğlu, 1996; Lucas, 2007; Akt. Güngör-Houser, 2009).

2.2.2 Romantik Kıskançlığın Tetikleyicileri

Romantik kıskançlık; tanımında da belirtildiği gibi ilişkinin sonlanmasına ilişkin ya da kişinin arzulanılabirliğinin azalmasına ilişkin bir olay ya da şüphe oluşması durumunda ortaya çıkmaktadır (Ze-ev, 1990; Akt: Tortamış, 2014).

Araştırmacılar kıskançlık ile ilgili yaptıkları araştırmalarda, romantik kıskançlığı tetikleyecek olan etmenlerin farklılaştığını gözlemlemişlerdir. Kıskançlığa ilişkin toleransı düşük olan bireyler, partnerlerinin bir başkasına attığı bakışa karşılık kıskançlık davranışı gösterirken; kıskançlığı daha gerçekçi boyutta algılayan kişiler için genellikle partnerin bir başka ilişkisinin var olması kıskançlık davranışının oluşmasına neden olmaktadır (Kingham ve Gordon, 2004; Pines, 1992). Kişilerdeki kıskançlığı tetikleyen etmenlerin geniş bir yelpazede yer almasının nedenlerine bakıldığında; içinde yetişilen kültürün, aile içi etmenlerin, yakın ilişki tecrübelerinin önemli etkisi olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bunlara ek olarak rakip görülen kişinin de fiziksel özellikleri, kişilik özelliklerinin de kıskançlığın tetiklenmesinde önemli bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Pines, 1992; Ze-ev, 1990; Akt:Tortamış, 2014).

Guerrero ve Andersen (1998) yaptıkları araştırmada kıskançlığın ifade edilmesinde 6 temel bileşen olduğu görüşünü öne sürmüşlerdir. Bu bileşenleri kültür, kişilik, sahip olunan ilişkinin özellikleri, durumsal faktörler ve yapılan yüklemeler, stratejik hareketler, cinsiyet olarak belirlemişlerdir.

Sheets, Fredendall ve Claypool (1997) yakın ilişkilerde romantik kıskançlık ile ilgili yaptıkları çalışmalarında kıskançlığın oluşmasındaki tetikleyicileri 4 grupta toplamışlardır. Bu gruplandırma sonucuna göre eşin başka bir kişiyi önemser davranışlar sergilemesi, bir başkasının eşe karşı yakın ve önemser tutum sergilemesi, eşin geçmişteki yakın ilişkisi ile herhangi bir bağ kurma girişimi ve eşin karmaşık ya da anlaşılması zor bir tutum sergilemesi durumları kişide kıskançlık yaratan ana etmenler olarak belirlenmiştir.

Literatürde yer alan diğer kıskançlık tetikleyicileri ise eşin ilişkide bulunulan kişi dışında flört etmesi, cinsel bir birliktelik yaşaması, parti ya da bir organizasyonda farklı kişilerle yakından ilgilenmesi olarak ele alınmaktadır (Alpay, 2009).

2.2.3 Romantik Kıskançlığın Etkileri ve Kıskançlığa Verilen Tepkiler

Romantik kıskançlık yakın ilişkilerdeki dinamizmi etkileyen önemli davranışlardan biridir. Bu nedenle romantik kıskançlığı başlatan etmenlere ek olarak; birçok araştırmacı, kıskançlığın ardında oluşan etkileri ve verilen tepkileri araştırmışlardır.

Kimi araştırmacılar kıskançlığın etkilerine ilişkin olumlu sonuçlar saptamıştır. Buunk ve Dijkstra (2004) yaptıkları çalışmalarında tepkisel, sahiplenici ve kaygılı olarak 3 tip kıskançlık türü belirlemişlerdir. Bunlardan tepkisel kıskançlığın olumlu bir algı çerçevesinde oluştuğunu söylemişlerdir. Aynı zamanda araştırmacılar kıskançlığın iletişimi arttıran, birçok ilişkide stres faktörü olarak tanımlanırken, bazı ilişkilerde ise ödüllendirici yönünün olduğunu; yani pozitif yönlü bir etkisinin bulunduğunu savunmuşlardır (Buss, 2000; Power ve Dalglish, 1997; Guerrero ve Andersen, 1998).

Olumlu yanlarını göstermiş olan çalışmaların yanı sıra; ilişkiyi sonlandırma ve kişilerarası ilişkileri yıpratıcı düzeyde olumsuz etkilerin olduğunu öne süren çalışmalar da bulunmaktadır. Mathes, Adams ve Davies'e göre (1985) romantik ilişkilerde kıskançlığın etkileri genellikle duygusal alanlarda olmaktadır (Akt. Tortamış, 2014). White ve Mullen (1989) romantik kıskançlığın yarattığı olumsuz duyguları öfke, korku, keder, haset, cinsel uyarım, suçluluk olarak tanımlamıştır. Ze-ev de (1990) korkuyu, hem romantik kıskançlığı aktive eden, hem de kıskançlığın sonucunda hissedilen en kuvvetli duygu olarak ele almıştır (Akt: Tortamış, 2014).

White ve Mullen (1982) romantik kıskançlık sonucunda oluşan duygusal değişimin; ardında verilecek olan tepkinin şiddetini de yordayacağını yaptıkları çalışmada gözler önüne sermiştir. Sevgilinin ya da eşin 3.bir kişi yani rakibe kaptırılması sonucu; test edilen kaza geçirme, iş nedeniyle başka bir yere taşına gibi durumlara göre daha fazla öfke uyandırmakta ve özgüveni daha düşürmektedir (Akt. Tortamış, 2014).

Kıskançlığın etkilerini sadece duygusal alanda sınırlandırmak tam olarak doğru olmamaktadır. Literatür incelendiğinde romantik kıskançlıkta duygusal etkilerin önemi vurgulanırken aynı zamanda davranışsal problemlere de neden olduğu bilgisi elde edilmiştir. Kıskanılan eşe şiddet, istismar, cinayet gibi davranışlar da olumsuz etkiler olarak literatürde bulunmaktadır (Tortamış, 2014). Aynı zamanda kıskançlık; duygusal olarak çiftleri etkilediği gibi onların özel hayatlarına, cinsel yaşamlarına da olumsuz etki etmektedir. Silva (1997) yaptığı çalışmada; en önemli etkilerin cinsel uyumda ve cinsel işlev bozukluklarında problem olduğunu ifade etmiştir.

Kıskançlık durumunda verilen tepkiler kişiden kişiye değişmekle birlikte, literatür sınıflamasında da farklılık göstermektedir. Guerrero ve arkadaşları (1995) kıskançlığın ifade edilmesinde 11 farklı tepki olduğunu öne sürmüştür. Tepkiler göz önüne alındığında ilk altısında kıskanılan eş ile iletişimi kısıtlama ya da iletişim kurmama durumu söz konusudur. Bu tepkiler; kıskançlığın sonucunda oluşan engellenmişlik, derin üzüntü ve öfke gibi olumsuz duyguların sözsüz bir şekilde ifade edilmesini kapsayan “olumsuz duygulanımın ifade edilmesi”, sorun çözme işleminde genellikle endişelerin ifade edilmesini kapsayan “tamamlayıcı-bütünleştirici iletişim”; bir önceki tepkinin tam tersi olan ve genellikle eşe bağırma ve ona karşı sert bir tutum sergilemeyi kapsayan “dağıtıcı iletişim”; genellikle kıskançlığın görmezden gelinip reddedilmesini kapsayan “kaçınma/inkar davranışları”; eş ile birlikte bulunulan ortamda eşi görmezden gelme ve kötü bakarak onu rahatsız etmeyi kapsayan “aktif mesafe koyma”; eşe sözel-fiziksel olarak tehdit uygulamayı ya da eşe karşı şiddet uygulamayı kapsayan “saldırgan iletişim”dir. Geriye kalan 5 tepki ise kıskanılan kişiye dolaylı yolla gösterilen tepkiler olarak değerlendirilebilmektedir. Bunlar; eşin davranışlarını ve bulunduğu yeri gölge gibi takip etmeyi kapsayan “gizlice izleme davranışı”; eşe çiçek ya da çeşitli hediyeler yollayıp aynı zamanda kendini daha çekici hale getirme davranışlarını kapsayan “onarım stratejileri”; eşin duygularını değiştirmeyi hedefleyip bu doğrultuda yapılan davranışları kapsayan “manipülasyonel girişimler”; kıskançlık durumuna neden olan 3.kişi ile iletişim kurulup onun ihtar edilmesi gibi davranışları kapsayan “rakiple iletişim”; kıskanılan bireye karşı kapı çarpma, eşya fırlatma gibi davranışları kapsayan “saldırgan davranış”tır.

Guerrero ve Anderson'a (1998) göre de kıskançlık sonucunda verilen tepkilerin değişiklik göstermesinin sebebi hedef doğrultusunda değişmektedir. Kıskançlık yaşanan kişi ile ilgili ilişkiyi anlamlandırılması, kişinin kendi ilişkisini tekrar değerlendirmesi, ilişkiyi sürdürmesi durumlarına göre verilen tepkiler çeşitlenmektedir.

Aynı zamanda kişinin yaşadığı ilişki biçimi de kıskançlık algısını ve verilen tepkiyi değiştirmektedir. Araştırmacılar evli , ciddi bir ilişki içinde olan, flört halinde olan, günü birlik ilişki yaşayan kişilerin kıskançlık algılarının ve bunu ifade edip yaşayış biçimlerinin farklı olduğunu ifade etmişlerdir (Guerrero ve Eloy, 1992; Afifi ve Reichert, 1996; Andersen ve ark., 1995).

Rusbult'a (1987) göre insanlar kıskançlık gibi ilişkide sıkıntı yaşatacak durumla karşılaştıklarında; kendi yaşantıları ve ruhsal durumları bağlamında farklı davranış örüntüleri sergilemektedirler. Rusbult bu davranışların 4 şekilde olduğunu söylemektedir. İlki; kişi kıskançlık durumuyla karşılaştığında kendi benli saygısını koruma altına almak amacıyla ilişkiyi bitirmektedir. İkicisi ise; konuşarak anlaşmaya çalışmaktır. Buradaki hedef kişinin hem ilişkisini korumak hem de kendi benlik saygısını korumasıdır. Üçüncüsü; bağlılık olarak tanımlanmaktadır. Burada birey için en önemli olan şey ilişkinin devam etmesidir ve bu yönde davranış göstermektedir. Dördüncüsü ise; umursamamadır. Burada herhangi bir amaç belirlenmeden, var olan davranış görmezden gelinmekte, farklılaşması için herhangi bir çaba sarf edilmemektedir. Önemli olan düzenin devam etmesidir.

Çizelge 1. 2. Rusbult'un ÇKBU Modeli

Şekil 2.4: Rusbult'un Çıkış/ Konuşma/ Bağlılık/ Umursamama (Exit/ Voice/ Loyalty/ Neglect Model) (Rusbult, 1987; Akt: Demirtaş, 2004)

2.2.4 Romantik Kıskançlık ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Romantik kıskançlık ile ilgili literatür incelendiğinde; genellikle araştırmaların cinsiyetler arasındaki farklara odaklandığı gözlemlenmiştir. Symons'a (1979) göre kıskançlığı yaşama nedenleri cinsiyetlere göre farklılaşmaktadır. Bu açıklamaya göre; kadınlar duygusal bir ihanet ile karşılaştıklarında, erkekler ise cinsel bir ihanet durumu ile karşılaştıklarında kıskançlık yaşamaktadırlar (Akt: Güngör- Houser, 2009). Buss da arkadaşları ile yürüttüğü araştırması sonucunda benzer bir ilişki bulmuş; sadakatsizliğe ilişkin durumlarda kadınların daha çok duygusal sadakatsizliğe karşılık olarak kıskançlık tepkileri gösterdikleri erkeklerin ise cinsel sadakatsizlik durumu ile karşılaştıklarında daha çok kıskançlık tepkileri gösterdiklerini bulmuşlardır (Akt: Silva, 1997).

Yine kıskançlık ve cinsiyetler arasındaki farklıları üzerine yapılan bir çalışmada Hansen (1982); daha çok geleneksel toplumda yetişmiş, o kültürü benimseyerek karakterini bu doğrultuda oluşturmuş kişilerin kıskançlık düzeyinin fazla olduğu bilgisini elde etmiştir (Akt: Zeytinoğlu, 2013).

Evrimsel bir bakış açısına sahip olan Buss (1989), kıskançlık yaşayan kadınların, aynı durumu paylaşan erkeklere göre daha fazla kendilerini cazibeli kılmaya çalıştıklarını söylemektedir. Kıskançlığın tanımında da yer alan 3. bir kişinin varlığı ya da var olma şüphesine karşılık kadınların erkekleri elde tutabilmek ya da kendilerine dönmelerini cezbedilirliklerini arttırarak sağlamaya çalıştıkları bulgusu elde edilirken; erkeklerin aynı durum karşısında böyle bir girişimde bulunmadıkları sonucu elde edilmiştir (Buss, 1997; Akt: Güngör-Houser).

Yine yapılan araştırmalar kıskançlık durumunda bireylerin sergilemiş oldukları agresyon davranışlarında, cinsiyet değişkeninde farklılıklar olduğunu göstermiştir. Erkeklerin kıskançlığa karşılık kadınlara oranla daha yüksek düzeyde agresif davranışlarda bulunduğu, özellikle de bu durumu cinsel olarak gösterdikleri literatürde saptanmıştır (Guerrero ve Reiter, 1998; Akt: Güngör-Houser, 2009).

Literatür incelendiğinde cinsiyetin kıskançlık üzerinde anlamlı bir fark yarattığını savunan araştırmacıların aksine, bunun böyle olmadığını savunan araştırmacılar da bulunmaktadır (Pines ve Aronson, 1983; White, 1981; White

ve Mullen, 1989). White (1981) kıskançlığı cinsiyetten çok güç yönünden açıklamayı uygun bulmuş; güçsüz olanın güçlü olanı kıskandığı yönünde bir sonuç elde ettiğini belirtmiştir.

Wade ve Walsh'ın (2008) kişilik ve kıskançlık arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, beş faktör modeli ile kıskanç araştırılmış olup; ilgili beş faktörden hiç birinin kıskançlık ile anlamlı bir ilişkisi tespit edilememiştir.

İspanya ve Arjantin'de kıskançlık durumunda yer alan 3. Kişinin özellikleri ve kıskançlık ilişkilerini incelemek amacıyla yapılan çalışmada; cinsiyetin, kıskançlığın ortaya çıkması bakımından ayırıcı bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre kadınlar için 3. kişinin fiziksel özellikleri kıskançlık duygusunun oluşmasına neden olurken; erkeklerde ise rakibin sosyal güç ve baskın davranışların kıskançlığın ortaya çıkmasına neden olduğu saptanmıştır (Buunk, Salano, Zurriaga ve Gonzales, 2011).

2.2.5 Romantik Kıskançlık ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Romantik kıskançlık ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalar yakın geçmişe dayanmaktadır. Literatür ile bağlantılı olarak yapılan çalışmalarda da cinsiyetin kıskançlığın farklılaşmasında önemli bir değişime sahip olduğu bulgusu elde edilmiş olup yine 3. bir kişinin varlığı; kadınlarda kıskançlığın duygusal olarak ifade edilmesine neden olurken; erkeklerde ise aynı durum ile ilgili cinsel kıskançlığın ağır bastığı gözlemlenmiştir (Dönmez, 2009; Akt: Çapkın, 2012; Demirtaş-Madran, 2008).

Demirtaş ve Dönmez (2006), yakın ilişkilerdeki kıskançlığı incelemiştir. Yaptıkları çalışmada kıskançlığı; bireysel, ilişkisel ve durumsal olarak incelemiştir. Araştırmaya göre; evli olmayan kadınlar kendilerini evli olan kadınlara göre daha kıskanç buldukları, ek olarak kadınların kıskançlık durumlarında verdikleri tepkiler yönünden de erkeklerden farklılaştıkları, fiziksel ve bilişsel olarak daha yoğun tepki verdikleri sonucu elde edilmiştir.

Çimen 2007 yılında görücü usulü ve anlaşarak yapılan evlilikleri, ilgili değişkenler açısından değerlendirdiği çalışmasında kıskançlığı da incelemiştir. Kıskançlık durumunda verilen fiziksel tepkiler incelendiğinde evlenme biçiminde bir farklılık olmadığı ancak; duygusal tepkiler incelendiğinde ise,

görücü usulü evlenen kadınların daha fazla duygusal kıskançlık tepkisi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Güngör- Houser'in (2009) 921 evli bireyle yaptığı evlilik çatışması türü ile kıskançlık değişkenlerini değerlendirdiği çalışmasına göre; evlenme biçiminin kıskançlık düzeyi açısından farklılaşmaya neden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya göre; görücü usulü evlenen bireylerin yaşadıkları kıskançlık düzeyi, flört ederek evlenenlere göre daha fazla olmaktadır.

Alpay'ın 2009 yılında yakın ilişkilerde bağışlamanın; ilgili değişkenler ve kıskançlık yönünden ilişkisini incelemek üzere çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmaya göre 2. tür kıskançlık tetikleyicilerinin bağışlanmayı daha fazla açıklayacağı bilgisinden yola çıkılarak kurulan hipotez sonucunda, kıskançlığa verilen 2. tür tepkilerin bağışlamayı daha fazla yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Zeytinoğlu (2013), 200 kişilik örneklemeden oluşan araştırmasında; evli bireylerin benlik saygısı, kıskançlık düzeyi, evlilikteki çatışmalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma bulgularına göre; evlilik doyumu ve benlik saygısını kıskançlığı yordamadığı; araştırmada yer alan demografik değişkenlerden olan yaş ve eğitim düzeyinin kıskançlığı yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Tortamış'ın (2014) romantik kıskançlık düzeyi ile aldatma eğiliminin şema terapi modelinde incelendiği yüksek lisans tezi çalışmasında, kıskançlık düzeyinin cinsiyet yönünden farklılaşmadığı sonucu elde edilirken; erken dönem şemalar bakımından ise cinsiyetler arasında farklılaşma olduğu sonucu elde edilmiştir.

2.3 Evlilik Doyumu

Evlilik doyumu; literatür incelendiğinde, evliliğin devamlılığını etkileyen önemli unsurlardan biri olarak ele alınmaktadır. Evlilik doyumu birçok araştırmacı tarafından araştırılan bir konu olmakla birlikte, tanımı da çeşitli şekillerde yapılmıştır. Bu çeşitlilik, kimi araştırmacılar tarafından da eleştiriyeye maruz kalınmasına neden olmuştur. Bu eleştirilerin başında; “evlilik doyumu, evlilik istikrarı, evlilik kalitesi, evlilik uyumu” kavramlarının birbirlerinin

yerine kullanılıyor olmasının karmaşaya neden olduğudur (Sabatelli, 1984; Karney ve Bradbury,1995).

İlgili alan yazın araştırıldığında; evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramlarının eş anlamlı gibi kullanıldığı ancak; farklı kavramlara karşılık geldiği görülmektedir. Bu kullanımın nedeni ise evlilik uyumunun evlilik hayatındaki mutluluk ile birlikte memnuniyeti de tanımlamasından gelmektedir. Aynı zamanda da bu iki kavram arasında yüksek bir korelasyon olması yine bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Yılmaz, 2001).

Bu bağlamda bazı araştırmacılar; evlilik doyumuna ilişkin tanımlamaları genel olarak kişinin kendi ilişkisine ilişkin değerlendirmesi olarak ele almaktadırlar (Vaughn ve Baier, 1999). Tezer'e (1986) göre evlilik doyumu; bireyin kendi ilişkisindeki ihtiyaçları karşılama ile ilişkilendirilmiştir. Hawkins (1968) de; evlilik doyumunu açıklarken eşlerden çok bireysel algılamaya üzerinde durmuştur. Ona göre evliliklerde genel olarak hissedilen öznel mutluluk ve memnuniyet hislerinin tamamı evlilik doyumu kavramını oluşturmaktadır. Robert (2005) evlilik doyumunu; bireylerin çift olarak etkileşimleri doğrultusunda algıladıkları kişisel deneyim olarak tanımlamıştır (Akt: Canel, 2007). Dönmez (2000) ise; evlilikte var olan biyolojik (bakım, cinsellik gibi) ve ruhsal (sevgi, yakınlık gibi) gereksinimlerin sağlanması sonucunda oluşan dengeli durumu evlilik doyumu olarak tanımlamıştır.

Evlilik doyumunu sosyo-bilişsel bakış açısı ile açıklamaya çalışan araştırmacılar da bu kavramı, partnere ve ilişkiye ilişkin bir tavır olarak ele almışlardır (Bradbury, Fincham ve Beach; 2000).

Collins ve Coltrane ise evlilikte doyumdan bahsedilebilmesi için; evliliğin mutlu olmasına ek olarak cinsel doyum, olumlu iletişim ve yeniden evlenme gibi bir durum karşısında aynı kişiyi tercih etmenin bir arada bulunmasıyla gerçekleşebileceğini söylemektedirler (Akt: Hasta,1996).

Doxey ve Larson (1997) evlilik doyumu fiziksel yakınlık, aşk, çatışmanın çözümlenmesi, birlikte geçirilen vakit, iletişimin kalitesi gibi kavramların kişiler tarafından deneyimlenmesi sonucu oluşan hoşnutluk düzeyi olarak tanımlamışlardır (Akt: Güngör-Houser). Nicholas'a (2005) göre evlilik doyumu ise kişinin ilişkisine karşılık duyduğu tatmin düzeyi ve duygunun derecesi ile

ilişkilenmektedir. Kirby'e (2005) göre de evlilik doyumu; kişinin kendi evliliğine ilişkin bakış açısı ve algısı ile bağlantılıdır. Yani bireyin evlilik doyumunun yüksek olması, evliliğinin de daha sağlam ve sağlıklı olduğu anlamını doğurmaktadır.

Güngör (2007), evlilik doyumunun; eşlerin kişisel değerlendirmelerine dayandığını ve ilişkinin sonucunda oluşan ürün ile doğrudan ilişkili olduğunu savunmaktadır. Benzer olarak da Snyder (1997) de evlilik doyumunun ilişkiden alınan memnuniyet düzeyi, ilişkide var olan stres düzeyi, çift arasındaki iletişim, maddi konulardaki anlaşma, birlikte vakit geçirme konuları ile ilişkili olduğunu söylemektedir (Akt: Güngör-Houser, 2007).

Billiou (2003), evlilik doyumu ile evlilik içindeki mutluluğun yüksek bir ilişkisi olduğuna vurgu yaparken; DeMoss (2004) ise birbirine bağlı olan çiftlerin uzun süre beraberlik yaşamalarındaki etmenin, evlilik doyumu olduğuna vurgu yapmıştır (Akt: Güngör-Houser, 2007). Goodman (1999); evlilik doyumu ve samimiyet arasında olumlu yönde anlamlı bir korelasyon olduğunu belirtirken, dürüstlüğün de evlilik doyumu yordayıcısından biri olduğunu savunmaktadır. Burr (1970), doyumu genel anlamda öznel değerlendirmeler ve deneyimler olarak tanımlarken; evlilik doyumunun ise, çiftlerin belirledikleri amaçlara ulaştıklarındaki hoşnutluk düzeyi ile ilişkili olduğunu söylemektedir.

Bazı araştırmacılar da evlilik doyumu ile psikolojik süreçlerle açıklamaktadır. Bu bağlamda Sokoloski ve Hendrick (1999) evlilik doyumunu açıklamada çevresel ve kişisel iki farklı boyuttan bahsetmişlerdir. Araştırmacılar bu iki boyuttan elde edilen tatminin evlilik doyumu olduğunu söylemektedirler. Çevresel boyut; eşlerin verilen kararlar karşısında eşitliği, çalışma, kazanma ve problemleri paylaşma gibi konuları içerirken, kişisel boyut ise; eşlerin birbirine karşı gösterdikleri sevgi, ilişkiden alınan cinsel doyum, iletişim şekli gibi kavramları içermektedir. Shackelford ve Buss (2000) de evlilik doyumunu çiftin bedel ve cezayı gözlemleyen evrimleşmiş bir psikolojik durum olarak açıklamışlardır.

Evlilik doyumu tanımının birçok araştırmacı tarafından farklı olarak ele alındığı literatürde, evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin ele alınış biçimleri de araştırmacılara göre farklılaşmaktadır. Bradbury, Fincham ve Beach (2000) 10

yıllık araştırmaları inceleyerek oluşturdukları çalışmalarında, evlilik doyumunu etkileyen faktörleri 2 ana grup altında toplamışlardır. İlk grup kişiler arası süreç olarak ele alınırken bu süreç içinde bilişsel süreçler, karşılıklı etkileşim, sosyal destek ve davranış örüntüleri gibi kavramların bulunduğunu savunmaktadırlar. İkinci grup ise içinde mikro ve makro faktörler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Araştırmacılar mikro faktörleri; yaşam krizleri, çocukluk bağlanmaları, stres kaynakları gibi konular olarak ele alırken; makro faktörleri ise ekonomik şartlar, evliliğe ilişkin hoşnutluk düzeyi olarak ele almışlardır.

Rosen-Grandon, Myers ve Hattie (2004) yaptıkları çalışmada evlilik doyumunu etkileyen 3 ana faktörün bulunduğunu ve bunların aşk, sadakat ve paylaşılan değerler olduğunu savunmuşlardır.

Lamke, Sollie, Durbin ve Fitzpatrick 1994 yılında yaptığı çalışmasına doyuma ulaşmada kişisel özellikler üzerinde durmuş; bu özellikleri ise daha fazla sözlü mesaj kullanmak, daha fazla fikir birliği sağlamak, anlaşmazlıklar üzerinde daha fazla tartışma, çatışmadan kaçma, birbirine karşı destekleyici tutum ve davranış gösterme, karşılıklı uzlaşma, iletişimdeki sözsüz mesajlarda tutarlılık sağlama, eşine karşı daha az eleştirel olma ve memnuniyetin memnuniyetsizlikten fazla olması olarak sıralamıştır.

Bradbury ve arkadaşları (2000), evlilik doyumunu ve doyumsuzluk kavramlarını açıklamaya çalışmışlardır. Bu doğrultuda evlilikte doyumdan bahsedilebilmesi, doyumsuzluğun olmaması ile ilişkilendirilmemiş olup; doyumun varlığı, evliliğin sıkıntısız olması ile ilişkilendirilmektedir. Evlilikte doyumsuzluk ise, evlilik içinde daha çok olumsuz özelliklerin ağır basması ve olumlu yanların görece bulunmaması durumu olarak tanımlanmıştır. Ek olarak; araştırmacılar doyumun evliliğin belirli bir dönemine ilişkin algıya yönelik olmaması gerektiğini de belirtmişlerdir.

2.3.1 Evlilik Doyumu ile İlgili Kuramlar

Yapılan alan taraması sonucuna göre evlilik doyumunu ile farklı kuramsal yaklaşımların olduğu belirlenmiştir. Aşağıda bu yaklaşımlar kısaca açıklanmıştır:

2.3.1.1 Sosyal Mübadele Kuramları

Sosyal mübadele kuramları; içerisinde etkileşim .sonuçları kuramı (Thibaut ve Kelley, 1959) ve yatırım kuramı (Rusbult, 1983) gibi farklı kuramlar da yer alırken; kişiler arası ilişkileri evlilik doyumu, ilişki istikrarı gibi konular açısından ele almaktadır. Sosyal mübadele kuramlarının temelinde ödül, bedel, sonuç, karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi kavramları yer almaktadır.

Bu kuramsal çerçevede ödül kavramı kişinin ilişkisinden aldığı doyum olarak tanımlanırken; bedel ise bireyin performansının ketlenmesine neden olan etmenler olarak tanımlanmaktadır. Kişiler, fazlaca ödül alacakları az bedel ödeyecekleri ilişkileri seçmektedirler (Hovardaoğlu, 1996).

Kuramcılara göre ilişkinin başlatılabilmesi için, kişinin ödül alabilmesi gerekmektedir. Ödülün alınabilmesi için yakınlık ve statü önemli bir belirleyici olurken, araştırmacılar tutum ve değer benzerliğinin de ödüllendirici olduğu sonucuna varmışlardır (Thibaut ve Kelley, 1959).

Sosyal mübadele kuramının bir diğer kavramı olan sonuç ise, ilişkideki ödüller ile bedellerin karşılaştırılması sonucu elde edilen veri olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım beraberinde karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi kavramlarını da getirmiştir. Karşılaştırma düzeyi; kişinin ilişkisinden aldığı doyumu değerlendirmesi olarak ifade edilirken; seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise kişinin var olan ilişkisini sürdürmesine ilişkin değerlendirmeyi ifade etmektedir (Rusbult, 1983; Hovardaoğlu, 1996; Thibaut ve Kelley, 1959).

Sonuç olarak evlilikte ödüllerin bedellerden üstün olma durumunda; genel hatları ile evlilik ilişkisi pozitif olarak tanımlanır ve bu doğrultuda da evlilik doyumunun yüksek olduğuna ilişkin bir yorum yapılabilmektedir (Holmes, 1982; Thibaut ve Kelley, 1959).

2.3.1.2 Bağlamsal Model

Bağlamsal model, Bradbury ve Fincham (1988) tarafından geliştirilmiştir. Evlilikteki davranışların anlamlandırılmasını etkileyen psikolojik koşul ya da değişkenlerin tümüne bağlam denilmektedir. Bağlamın yakın ve uzak olmak üzere iki elemanı bulunmaktadır. Kurama göre yakın bağlam; bireyin eşinin

davranışının emen ardından kişide oluşan duygu ve düşüncelerin tümünü ifade etmektedir. Buradaki duygu durum öznel olarak algılandığından kişinin farkındalığı uzak bağlama göre daha fazladır (Bradbury ve Fincham, 1988). Uzak bağlam ise; kişisel özellikleri ifade etmektedir. Yakın bağlam ilişkide daha spesifik bir duruma özgü iken; uzak bağlam pek çok ilişki durumunu etkileyebilir. Bağlamsal modelde evlilik doyumu bu iki kavram arasındaki ilişki doğrultusunda açıklanmaktadır. Modele göre doyum ile uzak bağlam arasında bir ilişkinin oluşabilmesi yakın bağlam aracılığı ile gerçekleşmektedir (Bradbury ve Fincham, 1988).

2.3.1.3 Kişiler Arası İletişime Dayalı Sosyal Biliş Kuramı

Evlilikte doyum konusunu inceleyen bu kuram, Miller ve Steinberg tarafından önerilmiştir. Kuramın temeli kişilerin diğerleri hakkında nasıl düşündüğüne dayanmaktadır. Bu doğrultuda kişinin evliliğinden doyum alması, eşini geleneksel roller bağlamında ele almaması ve onu olduğunu gibi kabul görmesinden geçmektedir. Yani kişinin eşini olduğu gibi kabul etmesi ona karşı eşitlikçi bir yaklaşım benimsemiş olduğunu göstermekte, bu durum da evlilik doyumunu olumlu yönde etkilemektedir (Gökmen, 2001).

2.3.1.4 Yükleme Kuramı

Yükleme kuramı; sosyal psikologların alanda sıklıkla kullandıkları bir yaklaşım olmakla birlikte, üzerinde de çokça araştırma yapılan bir yaklaşımdır. Yapılan araştırmaların konuları çeşitlilik gösterirken, yakın ilişkileri de kapsamaktadır (Curun, 2006).

Yükleme teorisi, kişiler arası ilişkilerde yükleme kavramını; kişilerin yaptığı davranışları anlama ve bunları anlamlandırma olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma ek olarak yapılan yüklemeler sergilenmiş olan davranışı anlama ve ardından gelebilecek olan davranışı tahmin etme kapasitemizi artırma ile ilgilidir (Arık, 1996).

Karney ve Bradbury (2000), yüklemeler ve evlilik doyumu arasında ilişkinin çok yönlü ve iki taraflı olduğu görüşünü savunmuşlardır. Araştırmacılar yapılan yüklemeler ile evlilikten alınan doyum arasında bir ilişki olduğunu savunmuşlardır. Buna göre; olumlu yüklemeler yüksek evlilik doyumu ile

ilişkilendirilirken; olumsuz yüklemelerdeki artış ya da olumlu yüklemelerdeki azalışın da evlilik doyumunun azalması ile ilişkilendirilmiştir.

Evlilik doyumu ve yüklemeler ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Genel olarak bu araştırmalar incelendiğinde yapılan yüklemelerin 2 şekilde olduğu sonucu elde edilmiştir. Birinci boyut yapılan nedensel yüklemeler iken, ikinci boyut ise olayın sorumluluğu ile ilgili yapılan sorumluluk yüklemeleridir (Berk, 2009).

Evlilik doyumu ve yüklemeler arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere yapılan farklı bir çalışmada; çiftler doyumlu ve doyumsuz olmak üzere gruplandırılmıştır. Bu gruplandırma doğrultusunda evlilik hayatında eşlerin birbirlerine yaptıkları yüklemeler ve doyum arasında bir ilişki olduğu, yüklemelerin evlilik doyumunu yordadığı sonucu elde edilmiştir (Bradbury ve Fincham, 1990; Davey, Fincham, Beach ve Bradbury, 2001).

Bradbury ve Fincham'a (1992) göre evlilik doyumu ve yükleme arasındaki ilişki davranış üzerinden gerçekleşmektedir. Bu görüş doğrultusunda oluşturdukları modele göre; yapılan yüklemeler eş davranışını etkilerken; davranışlar da doyumu etkilemektedir.

Bradbury ve Fincham'ın (1992) yukarıda bahsedilen model doğrultusunda; sergilenen davranışlar ve doyum arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışma sonuçları, ele alınan iki değişkenin ilişkili olduğunu göstermektedir. Yine aynı çalışma sonuçlarına göre; çiftler evlilikte yaşanan sorunları eşlerine yüklediklerinde, yaşanmakta olan problem devam etmekte ve bu da evlilik doyumunda azalmaya neden olmaktadır.

2.3.2 Evlilik Doyumu ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Literatür incelendiğinde evlilik doyumu ile ilgili yurtdışında birçok araştırma yapıldığı görülmüştür. Araştırmacıların psikolojik etmenler, sosyodemografik etmenler, ebeveynlik, bağlanma stilleri, fiziksel sağlık, psikopatoloji, ilişkideki davranış örüntüleri gibi konuları esas alarak çalışmalarını gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir (Bradbury ve ark., 2000)

Cinsiyet demografik değişkeninin; evlilik doyumu ile ilişkisi birçok araştırmacının konusu olmuştur. Ryne (1981) yaptığı çalışmasında erkeklerin

evliliklerinde doyumlarının daha fazla olduğu sonucunu elde etmiştir (Akt: GÜNGÖR-HOUSER, 2009).

Çocuk sahibi olmanın evlilikten alınan doyumunu ne yönde etkilediğine ilişkin yapılan çalışma sonuçlarına göre; bazı araştırmacılar doyumun arttığı yönde sonuçlara ulaşırken, bazı araştırmacılar ise iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ek olarak araştırmalar, evlilik doyumunu ile çocuk sayısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu söylerken; küçük bebek sahibi olan annelerin bebek sahibi olmayan annelere göre evliliklerinden daha az doyum aldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç küçük bebek sahibi olan ve bebeği olmayan erkeklerde de aynı çıkmıştır. (Twenge, Campbell ve Foster, 2003). Callan (1984) ise araştırmasında (50 çocuksuz çift ve 41 çocuklu çift) çocuklu çiftlerin evlilik doyumunun çocuksuzlara göre daha fazla olduğunu sonucunu elde etmiştir. Glenn (1990) ise çocuğu olmayan çiftlerin evlilikten aldıkları doyumun düştüğünü belirtirken; çocuğa sahip olan bireylerde evlilik doyumunda bir değişme olmadığını belirtmiştir.

Kadınların iş hayatına atılıyor olması, çiftlerin evliliklerinde yer alan dinamiklerde değişime neden olmaktadır. Yapılan çalışmalarda bu dinamiklerden biri de doyum olarak ele alınmıştır. Khan 2003 yılında Bangladeş'te çalışan kadınların evlilik doyumlarını araştırdığı çalışmasında, çalıştıkları için kendilerine yüklenen görev ve rolleri tam olarak sergileyemediklerinden evliliklerinden aldıkları doyumda da azalma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir başka çalışma da; çalışan kadınların, çalışmayan kadınlara kıyasla doyum açısından farklılaştığı sonucunu elde etmiştir. Çalışan kadınların çocuğun bakımı ve ev işleri ile ilgili konularda eşleri ile daha fazla problem yaşadıkları bu bağlamda da evlilik doyumunda bir düşüş olduğu belirtilmiştir (Maassen van den Brink ve Groot, 1994; Akt: GÜNGÖR-HOUSER, 2009).

Yurtdışında evlilik doyumunu ve evlilik süresi arasındaki ilişkiye bakılan çalışmalar incelendiğinde genellikle evliliğin ilk yıllarında doyumun yüksek olduğu daha sonrasında azaldığı sonradan tekrar yükseldiği gözlemlenmiştir (Çınar, 2008). Espinoza'nın (2003) çalışma sonuçları ise evlilik süresi ile evlilik doyumunu arasında doğru orantı olduğu yönündedir.

Evlilik doyumu açıklamaya çalışan araştırmacılar; evlilik içinde çiftlerin birbirlerine olan tavırlarının ve problem çözme becerilerinin de etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çiftlerin birbirlerine karşı sergilemiş oldukları olumsuz tutum ve davranışların evlilik doyumunu düşürdüğünü söylemektedirler (Bradbury, Fincham; 2000; Akt:Canel, 2007). Feeney (2002) ise evlilikte doyumun düşmesine neden olan bu olumsuz davranışların suçlama, eleştiri, baskı olduğunu belirtirken; olumlu davranışların ise onaylama, uzlaşma, karşılıklı kabul olarak belirtmiştir.

2.3.3 Evlilik Doyumu ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde evlilik doyumu ile ilgili yapılan çalışmalar yurt dışındaki kadar çeşitlilik göstermese de, son yıllarda birçok araştırmanın ilgilendiği bir kavram olmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle demografik değişkenler ile evlilik doyumu arasındaki ilişki ele alınırken; bu çalışmalarla ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Gökmen (2001) yaptığı çalışmasında yurtdışındaki çalışmalara benzer bir şekilde erkeklerin evliliklerinden kadınlara kıyasla daha fazla doyum sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Hasta (1996) çalışan-çalışmayan kadın ve erkekten oluşan 360 katılımcı ile yaptığı çalışmasında, erkeklerin evlilik doyumu puanlarının kadınlarınkinden daha fazla olduğu sonucunu elde etmiştir. Acar (1998) ise yaptığı çalışmasında evlilik doyumu ile cinsiyet demografik değişkeni arasında bir ilişki saptayamamıştır. Aktürk (2006) ilk ve ikinci evliliklerini yapmış olan bireylerle ilgili yaptığı çalışmasında evlilikten alınan doyumun cinsiyete göre değiştiği sonucunu elde etmiştir. Araştırmaya göre erkekler kadınlara göre daha fazla evlilikten doyum sağlamaktadır.

Güven (2005) bilişsel çarpıtmalar, problem çözme becerileri ve evlilik doyumunu ilgili değişkenler doğrultusunda incelemiş olup; bilişsel çarpıtmalar ve problem çözme becerileri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Aynı çalışmada araştırılan yaş ve cinsiyet demografik değişkenleri ile evlilik doyumu arasında bir ilişki saptanamamıştır.

Tezer (1986) çiftlerin çatışma davranışları ve evlilik doyumu ile ilgili yaptığı araştırmasında; bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Aynı iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen Hatipoğlu (1993) da

yaptığı araştırma sonuçlarına göre iki değişken arasında bir ilişki olduğunu ve bunların cinsiyete göre de değiştiği bulgusunu elde etmiştir.

Tezer (1994) evlilik doyumu ve iş doyumu arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, bu ikili arasında anlamlı bir fark bulmuştur. İş doyumunu araştırmadaki ilgili değişkenlerle birlikte evlilik doyumunu da yordadığını; evlilik doyumuna ilişkin de eşle çatışmanın sıklığı ve gerginliği, iş doyumu ve yaş değişkenlerinin yordama sağlayabileceği sonucu elde edilmiştir.

Dökmen ve Tokgöz (2002) evlilik doyumu ile eşle algılanan benzerlik algısı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yaptıkları araştırmada; yaş, cinsiyet, algılanan benzerlik, evlilik süresi, çocuk sayısı gibi değişkenlerin evlilikteki doyumu yüzde 39 oranında açıkladığı sonucuna ulaşmışlardır. Ek olarak; eğitim düzeyinin evlilik doyumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğunu tespit etmişler; üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre daha fazla evlilik doyumuna sahip olduklarını belirtmişlerdir. Başat (2004) da evlilik doyumunu ilgili değişkenlerce incelediği ve bu doğrultuda da 200 evli çift ile yaptığı çalışmada eğitimin evlilik doyumu üzerindeki etkisi ile ilgili benzer sonuca ulaşmıştır.

Evlilikten alınan doyumu etkileyen psikolojik etmenler olduğunu; evliliğe hazır oluşun ve evlilikteki öz yetkinliğin evlilik doyumunu etkilediği sonucuna ulaşan Güngör (2007) de diğer araştırmacılar gibi erkeklerin kadınlardan daha fazla evlilik doyumuna sahip oldukları sonucunu elde etmiştir. Buna ek olarak aile arasındaki ilişkilerin de evlilik doyumunu etkilediğini belirtmiştir.

2.4 Yetişkin Bağlanma Stilleri- Kıskançlık Düzeyi ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki

Bu araştırmada ele alınan “yetişkin bağlanma stilleri- romantik kıskançlık düzeyi- evlilik doyumu” değişkenleri arasındaki ilişkiler literatürde yer alan bulgular ışığında incelenecektir.

Romantik kıskançlığın, bilişsel bir süreç olduğu yönünde görüş bildiren bir çok araştırmacı olmasına rağmen bunun araştırmalara yansımalarının daha az düzeyde olduğu literatür taraması sonucunda ortaya çıkmıştır. Romantik kıskançlık, yapılan çalışmalarda genellikle bağlanma kuramı ile açıklanmakta olup; bu ikili

arasında da bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Knobloch, Solomon ve Cruz, 2001, Tortamış, 2014). Guerrero (1998) ise aradaki ilişkiyi kabul ederken; kıskançlığın oluşumunun ve algılanmasının bağlanma biçimleri doğrultusunda gerçekleştiği görüşünü savunmuştur.

Kıskançlık ilişkinin tehdit edilmesi ve ayrılma ihtimaline karşılık verilen bir tepki olduğu düşünülecek olur ise; buradaki ayrılık düşüncesi ile harekete geçen mekanizma kişinin sahip olduğu bağlanma biçimi olmaktadır (Guerrero, 1998).

Genel olarak incelendiğinde kaygılı/ kararsız bağlanma biçimine sahip olan bireylerin, güvenli ve kaçınan bağlanma biçimine sahip olan bireylere göre daha fazla kıskançlık davranışında buldukları saptanmıştır (Hazan ve Shaver,1987; Buunk, 1997; Knobloch, Solomon ve Cruz, 2001). Kaygılı bağlanma stilindeki bu farklılaşma Guerrero'ya (1998) göre; bu kişilerdeki olumsuz benlik modeli ile ilişkilendirilmiştir. Olumsuz benlik modeli beraberinde olumsuz düşünce ve duyguyu getirdiği için bu kişilerin denetleyici davranışlarının daha fazla olduğunu söylemektedir (Curun ve Çapkın, 2014).

Holtzworth-Munroe, Stuart ve Hutchinson'un (1996) yaptıkları çalışmada; güvensiz bağlanma biçimlerinden birine sahip olan erkeklerin evliliklerinde daha fazla şiddete başvurma eğiliminde oldukları; eşlerine karşı daha az güven daha fazla kıskançlık davranışları sergiledikleri sonucu elde edilmiştir (Akt: Demirci, 2004).

Yapılan araştırmalar bağlanmanın sadece kıskançlığın algılanmasında etkili olmadığını; kıskançlığın farklı boyutlarında da etkili olduğunu göstermiştir. Levy ve Kelly (2010) yaptıkları araştırma sonuçları, kişilerin aldatmayı anlamlandırma biçimlerinde de bağlanma kuramının etkisi olduğunu göstermiştir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerde, duygusal aldatma kıskançlık ve stres sebebi olurken; kayıtsız bağlanma biçimine sahip olan bireyden erkeklerin çoğunluğu cinsel aldatmayı kıskançlık verici ve stres yaratan bir olay olarak yorumladıklarını bildirmişlerdir. Tagler ve Gentry (2011) de yaptıkları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Türkiye'de de 2001 de Karakurt tarafından yapılan çalışmada da saplantılı bağlanmanın kıskançlık davranışı ile bağlantılı olduğu sonucu elde edilmiştir.

Günnur (2001) tarafından yapılan bağlanma biçimleri ile romantik kıskançlığın boyutları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaya göre; romantik kıskançlığın davranışsal boyutunda bağlanma biçimlerinin etkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Aynı çalışma sonuçları, güvenli bağlanma biçimine sahip olan bireylerin; korkulu bağlanma biçimine sahip olan bireylere göre davranış boyutunda daha az kıskançlık sergilediklerini ortaya koymuştur.

Özet olarak romantik kıskançlığın davranışa dönüşümü ve algılanışı erken yaş çocukluk deneyimleri ile yani onu yetiştiren kişi ile arasındaki bağ ile oluşmakta ve bilimsel olarak da bağlanma kuramı çerçevesinde açıklanmaktadır.

Literatürde; ilişkileri anlamlandırma, o ilişkiden memnun kalma ve zevk almanın da bağlanma biçimleri doğrultusunda gerçekleştiğini gösteren araştırmalara ulaşılmıştır. Bu araştırma sonuçları incelendiğinde güvenli bağlanma biçimine sahip olan bireylerin ilişkilerinden ve evliliklerinden aldıkları doyumun diğer bağlanma biçimlerine göre daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir (Beştav, 2007). Hazan ve Shaver'in (1987) ilişkiler ile ilgili yaptıkları çalışma da bu bulguyu destekler niteliktedir. Araştırma sonuçları ilişkilerde en fazla doyumun güvenli bağlanmaya sahip olan bireyler olduğunu göstermiştir. Stackert ve Bursick (2003) de yaptıkları çalışmalarında benzer sonucu elde etmişlerdir. Hirschberger, Srivastava, Marsh, Cowan ve Cowan (2009) cinsiyetlere bağlı olarak evlilik doyumunu inceledikleri araştırmada güvensiz bağlanan çiftlerde evlilik doyumunun düşük olduğu sonucuna karşılık olarak; güvenli bağlanan bireylerde evlilik doyumunun yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Simpson (1990) da bağlanma biçimleri ve ilişkilerden alınan doyum arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma sonuçları da, literatürü destekler nitelikte olmuştur. Güvenli bağlanmaya sahip olan bireylerde; karşı tarafa ve ilişkisine olumlu yüklemeler olduğundan ilişkiden alınan doyum diğer bağlanma stillerine göre yüksek çıkmıştır. Yapılan araştırmalar çoğunlukla güvenli bağlanmanın doyum ile ilişkili olduğunu vurgulasa da, farklı sonuçlar elde edilen araştırmalar da bulunmaktadır. 2006 yılında Möller, Hwang ve Wickberg tarafından yapılan çalışma bulgularına göre güvensiz bağlanma biçimi ile doyumsuzluk arasında bir ilişki olduğu ancak; güvenli bağlanma ile doyum arasında herhangi anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eş seçimlerinde de bağlanma stillerine vurgu yapan araştırmacılar; eş seçimine bağlı olarak evlilikten alınan doyumun da farklılaştığı ifade etmişlerdir. En çok kaçınan bağlanan erkek ile kaygılı-kararsız bağlanan kadının evliliklerinde olumsuz düşünce ve davranışların olduğunu buna bağlı olarak da evlilik doyumunun düştüğü sonucunu elde etmişlerdir (Collins ve Read, 1990; Kirkpatrick ve Davis, 1994).

Ülkemizde yapılan çalışmalarda da bağlanma stilleri ile doyum arasındaki ilişkiye vurgu yapılan araştırmalara rastlanırken; Ertan (2002), evli bireylerle yaptığı çalışmasında yurtdışındaki araştırmaları destekler nitelikte güvenli bağlanmanın yüksek oranda doyum ile ilişkili olduğu sonucunu elde etmiştir.

Kobak ve Hazan (1991) eşlerden ikisinin de güvenli bağlamaya sahip olduklarında, evlilikten alınan doyumun yüksek olduğuna vurgu yaparken; eşlerden en az birinin güvenli bağlanma biçimine sahip olmasının evlilikteki doyum ile bağlantılı olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Mikulincer, Florian, Cowan ve Cowan 2002 yılında yaptıkları araştırmalarında güvenli bağlanma stilinin doyum ile yüksek oranda bağlantılı olduğunu saptarken; eşlerden birinin bile güvensiz bağlanma biçimlerinden birine sahip olmasının evlilik doyumuna olumsuz bir etki yarattığı sonucunu elde etmişlerdir. Özenç (2002) de kişilerin bağlanma biçimlerine göre, evliliklerinin farklı zamanlarındaki doyum düzeyini araştırdığı çalışmasında; eşlerden en az birinin güvenli bağlanma biçimine sahip olmasının doyum üzerinde pozitif yönlü bir etkisi olduğu sonucunu elde etmiştir.

Literatürde evlilik doyumunu ve romantik kıskançlık düzeyi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaların sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Genellikle yapılan çalışmalarda evli olan ve olmayan kişilerin romantik kıskançlık düzeyleri ve evlilikten aldıkları doyumların karşılaştırıldığı sonucuna varılmıştır. Evli olmayan bireylerin, evli bireylere göre daha fazla kıskanç olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Demirtaş, 2004; Gatzeva ve Paik, 2011).

İlişki doyumunu ve kıskançlık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan bir çalışmada; kıskançlığın doyum değişkenini tek başına açıklamada yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır; kişinin eşine olan aşkın ölçütüne bağlı olarak, kıskançlığın doyumunu açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır (Dugosh,2000). Bir başka çalışma da Guerrero

ve Eloy (1992) tarafından yapılmış olup; bilişsel, duygusal ve davranışsal kıskançlık ile evlilik doyumu arasında ters orantı olduğu sonucuna varmışlardır.

3 YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma evli bireylerin sosyo-demografik değişkenleri doğrultusunda; yetişkin bağlanma biçimleri, kıskançlık düzeyi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen betimsel bir çalışmadır. Betimsel araştırmalar; bir örneklem üzerinden veri toplama araçları ile toplanan bilgileri kullanarak, araştırılan kavramı, objeyi ya da bireylerin özelliklerini saptamayı amaçlamaktadır. Elde edilen sonuçlar frekans, yüzde tabloları, değişkenlik ölçüleri ve korelasyonla ifade edilmektedir (Arslanoğlu, 2010; Büyüköztürk, 2017).

3.2 Evren ve Örneklem

Evren; bir araştırmada bulunan soruların cevaplandırılması için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği, canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük gruptur. Evrenden elde edilen verilerden hesaplanan ve evreni betimlemek için kullanılan değerlere ise evren değer denilmektedir. Bir araştırma için 2 tür evrenden sözedilebilmektedir. Bunlardan ilki hedef evrendir. Hedef evren, araştırmacının ideal seçimi; ancak ulaşılması neredeyse imkansız olan evrendir. İkincisi ise ulaşılabilir evrendir ve araştırmacı tarafından çalışmasını gerçekleştirebileceği daha olanaklı ve ulaşılabilir olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2008).

Örneklem; yapılacak olan çalışmada araştırılmak istenen özellikler ile ilgili bilgi toplamak amaçlı, evrenden seçilen ve onun sınırlı bir parçası olarak tanımlanmıştır. Örneklemde elde edilen verilerden hesaplanan ve betimlemelerde kullanılan değerlere de örneklem değer denilmektedir (Büyüköztürk ve ark, 2008)

Bu araştırmanın evrenini Çatalca'da yaşayan kadın ve erkek evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Çatalca'da yaşayan 104'ü kadın, 96'sı erkek olmak üzere 200 evli birey oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan

ancak ölçeklerin cevaplandırılmasında eksikleri bulunan 16 katılımcı araştırmaya dahil edilememiştir. Araştırmada kullanılan örnekleme türü uygun örnekleme olarak belirlenmiştir. Uygun örnekleme; araştırma örnekleminin araştırmacının yakınında olan ve kolay ulaşabildiği çevreden seçilmesi olarak tanımlanmaktadır (Aziz, 2008).

Araştırmanın örneklemi gönüllülük esasına dayanarak seçilmiştir. Ele alınan sosyo-demografik değişkenlerin homojen dağılım göstermesi üzerine çalışılmıştır.

3.3 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan sosyo-demografik değişkenler bağımsız değişkenler olarak kabul edilirken; YİYE II, RKÖ, EDÖ ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilere bakılmıştır.

3.4 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Aydınlatılmış Onama Formu, Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Romantik Kıskançlık Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği kullanılmıştır.

3.4.1 Aydınlatılmış Onama Formu

Bu formda; araştırmacının amacı; gizlilik esasları; etik noktalar; verilecek yanıtların doğru, güvenilir ve eksiksiz olmasının bilimsel açıdan önemi yer almaktadır (Bknz. Ek1).

3.4.2 Kişisel Bilgi Formu

Oluşturulan bu formda 10 soru yer almaktadır. Bu soruları demografik bilgiler, sosyo- ekonomik durum, eğitim düzeyi, çocuk sayısı gibi değişkenler oluşturmaktadır (Bknz. Ek2)

3.4.3 Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)

Brennan, Clark ve Shaver (1998) tarafından yetişkin yakın ilişkilerini saptamak amacıyla geliştirilen ölçek; Fraley, Waller ve Brennan tarafından 2000 yılında revize edilmiştir.

YİYE II'nin Türkçe'ye uyarlanması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Fraley ve arkadaşlarının geliştirmiş olduğu 'Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri' 18'i kaygı, 18'i de kaçınma boyutlarını ölçen 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 1= hiç katılmıyorum, 7= tamamen katılıyorum olacak şekilde 7'li likert bulunur. Ölçeğin 4., 8., 16., 17., 18., 20., 20., 21., 22., 24., 26., 30., 32., 34., 36. maddeleri ters hesaplanmaktadır (Bknz: Ek3) .

Ölçeğin geçerlilik için tanımlanan Cronbach alfa katsayısı kaçınma boyutu için .90 olarak bulunurken; kaygı boyutu için .86 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği de yüksektir.

Ölçeğin uygulanmasıyla kaygı puanı ve kaçınma puanı olmak üzere 2 farklı puan türü elde edilmektedir. Kaygı puanı hesaplamakta tek sayılı maddelerin değeri kullanılırken; kaçınma puanının hesaplanmasında çift sayılı maddelerin değeri kullanılmaktadır.

YİYE II Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından tanımlanması yapılırken 4'lü bağlanma biçimini, var olan 2 boyut üzerine küme analizi yaparak sağlanmaktadır (güvenli- korkulu- saplantılı- kayıtsız). Bu analiz doğrultusunda her iki boyuttan da yüksek puan alanlar güvenli; her iki boyuttan da düşük puan alanlar korkulu; kaygılı boyuttan yüksek puan alıp, kaçınan boyuttan düşük puan alanlar saplantılı; kaygılı boyuttan düşük, kaçınan boyuttan yüksek puan alanlar ise kayıtsız bağlanma biçimine sahiptir şeklinde tanımlama yapılabilmektedir (Akt: Erişti, 2010).

Literatür incelemesi sonucunda yurt içinde ve yurt dışında birçok çalışmada YİYE II'nin kullanıldığı sonucu elde edilmiştir.

YİYE II'ye göre çalışmadan elde edilen Cronbach alfa katsayısı ise 0.84 çıkmıştır. Kaygılı altboyuttan elde edilen Cronbach alfa katsayısı 0.79, kaçınan altboyuttan elde edilen Cronbach alfa katsayısı ise 0.76'dır. Araştırmada

kullanılan YİYE II ve altboyutları için bulunan geçerlik katsayıları kabul edilebilecek düzeydedir.

3.4.4 Romantik Kıskançlık Ölçeği (RKÖ)

Romantik kıskançlık ölçeği Pines ve Arenson (1983) tarafından ; kıskançlık ve alt boyutlarını ölçmek amaçlı geliştirilmiş olan bir ölçektir. Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu 5 alt boyutu; kıskançlık tetikleyicileri, kıskançlık durumunda verilen tepkiler, kıskançlıkla baş etme yöntemleri, kıskançlığın etkileri ve kıskançlığın nedenlerinden oluşturmaktadır. Toplamda 129 madde bulunmaktadır ve ölçek 1=hiç katılmıyorum, 7=tamamen katılıyorum olmak üzere 7'li likertten oluşmaktadır.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Demirtaş (2004) tarafından yapılmış olup geçerliliği ölçen Cronbach alfa katsayısı .92 iken; iki yarım güvenlik katsayısı ise .72'dir.

Bu çalışmada ölçeğin 'kıskançlık tetikleyicileri' alt ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışma sonuçlarına göre kıskançlık tetikleyicileri altboyutundan elde edilen Cronbach alfa katsayısı 0.95'tir.

3.4.5 Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ)

Çelik (2006) tarafından evlilikteki doyumu ölçmek üzere pekiştirilmiş olan ölçektir. 5'i olumlu, 8'i olumsuz olmak üzere 13 maddeden oluşmaktadır. 1= bana hiç uygun değil, % bana tamamen uygun olmak üzere 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu doğrultuda puanlama yapılmış, olumsuz olan 8 madde ters çevrilerek hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13'tür. Ölçekten yüksek puan almak, yüksek oranda evlilik doyumu gösterirken; düşük puan almak ise düşük düzeyde evlilik doyumuna işaret etmektedir.

Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .79 iken; test-tekrar test katsayısı .86 olarak saptanmıştır. Aynı zamanda ölçeğin aile, cinsellik ve benlik olmak üzere 3 alt ölçeği bulunmaktadır. Onların iç tutarlılık kat sayıları sırası ile .83, .81, .75 iken; test- test- tekrar test katsayıları .80, .83, .74'tür. Güvenilirlik katsayıları ise aile alt ölçeği için .80, cinsellik alt ölçeği için .83, benlik alt ölçeği için ise .74 olarak hesaplanmıştır (Çelik, 2006).

Çalışmaya göre EDÖ'den elde edilen Cronbach alfa katsayısı 0.81'dir. Elde edilen bu bulgular ölçeğin yapılacak olan çalışmada kullanılabileceğini göstermektedir.

3.5 Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan katılımcılara uygulama öncesinde veri toplama araçlarının amacı ve uygulama süresi ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu işlemin ardından araştırmaya gönüllü olarak katılıp katılmak istemedikleri sorulmuştur. Gönüllü olarak katılım sağlayan katılımcılara içinde aydınlatılmış onama formu, kişisel bilgi formu, YİYE II, RKÖ, EDÖ bulunan sarı zarf verilmiştir ve kendilerinden bunları eksiksiz olarak yanıtlamaları istenmiştir. Veriler, katılımcılardan zarflar kapalı olacak şekilde toplanmıştır.

3.6 Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesi aşamasında kullanılan ölçeklerin normal dağılım varsayımı incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov test istatistiği ($p < 0,05$) ve eğiklik-basıklık değerlerinin standart hatalara bölünmesinin incelenmesi sonucunda araştırma bağımlı değişkenlerinin normal dağılım göstermediği görülmüştür. Normal dağılımın sağlanmaması üzerine parametrik olmayan hipotez testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde betimleyici istatistikler, Spearman Korelasyon Analizi, Mann-Whitney U analizi, Kruskal-Wallis H testi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulguların yorumlanması istatistiksel olarak $p=0,05$ ve $p=0,01$ anlamlılık seviyesine uygun olarak yapılmıştır.

4 BULGULAR

Çalışmaya 104'ü (%52,0) kadın ve 96'sı (%48,0) erkek olmak üzere toplam 200 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların 47'si (%23,5) 29 yaş ve altında, 75'i (%37,5) 30-39 yaş arasında ve 78'i (%39,0) 40 yaş ve üstündedir. Eşin yaş durumu için; 47 (%23,5) katılımcının eşi 29 yaş ve altında, 69 (%34,5) katılımcının 30-39 yaş arasında ve 84 (%42,0) katılımcı 40 yaş ve üstündedir. 200 katılımcıdan 76'sının (%38,0) maddi durumu iyi, 113'ünün (%56,5) orta ve 11'inin (%5,5) ise iyidir. Eğitim durumu değişkeni için 14 katılımcı (%7,0) ilkokul, 22 katılımcı (%11,0) ortaokul, 77 katılımcı (%38,5) lise, 71 katılımcı (%35,5) üniversite ve 16 katılımcı (%8,0) lisansüstü-doktora eğitim seviyesindedir. Eş eğitim durumu katılımcıların için 22'sinin (%11,0) ilkokul, 22'sinin (%11,0) ortaokul, 74'ünün (%37,0) lise, 71'inin (%35,5) üniversite ve 11'inin (%5,5) lisansüstü-doktora eğitim seviyesindedir. Katılımcılardan 98'i (%49,0) 10 yıl ve altı süredir evli iken 102'si (%51,0) 11 yıl ve üstü süredir evli bulunmaktadır. Evlilik biçimine göre katılımcıların 50'si (%25,0) görücü usülü ve tanışma ile 150'si (%75,0) severek ve flört ederek evlenmiştir. 189 katılımcının (%94,5) ilk evliliği ile 11'inin (%5,5) ikinci evliliğidir. 200 katılımcının 39'unun (%19,5) çocuğu yokken, 68'inin (%34,0) tek çocuğu ve 93'ünün (%46,5) ise 2 ve üzerinde çocuğunun olduğu görülmüştür. Katılımcılara ait özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1: Sosyodemografik Değişkenlerin Dağılımı

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	104	52,0
	Erkek	96	48,0
Toplam		200	100,0
Yaş	29 yaş ve altı	47	23,5
	30-39 yaş arası	75	37,5
	40 yaş ve üstü	78	39,0
Toplam		200	100,0

Çizelge 4.1: (devam) Sosyodemografik Değişkenlerin Dağılımı

Eşin yaşı	29 yaş ve altı	47	23,5
	30-39 yaş arası	69	34,5
	40 yaş ve üstü	84	42,0
Toplam		200	100,0
Maddi durum	İyi	76	38,0
	Orta	113	56,5
	Kötü	11	5,5
Toplam		200	100,0
Eğitim durumu	İlkokul	14	7,0
	Ortaokul	22	11,0
	Lise	77	38,5
	Üniversite	71	35,5
	Lisansüstü-doktora	16	8,0
Toplam		200	100,0
Eşin eğitim durumu	İlkokul	22	11,0
	Ortaokul	22	11,0
	Lise	74	37,0
	Üniversite	71	35,5
	Lisansüstü-doktora	11	5,5
Toplam		200	100,0
Evlilik yılı	10 yıl ve altı	98	49,0
	11 yıl ve üstü	102	51,0
Toplam		200	100,0
Evlilik biçimi	Görücü usulü + tanışma	50	25,0
	Severek-flört edip	150	75,0
Toplam		200	100,0
Evlilik durumu	İlk evlilik	189	94,5
	İkinci evlilik	11	5,5
Toplam		200	100,0
Çocuk sayısı	Çocuk yok	39	19,5
	Tek çocuk	68	34,0
	2 ve üzeri çocuk	93	46,5
Toplam		200	100,0

Yakın İlişkiler Yaşantı Envanteri'nden elde edilen puanlara göre dört farklı bağlanma stili elde edilmiştir. Kaygılı ve kaçınan bağlanma faktörlerinden ortalamanın üstünde puan alanlar güvenli bağlanma, kaygılı ve kaçınan bağlanma faktörlerinden ortalamanın altında puan alanlar korkulu bağlanma,

kaygılı bağlanma faktöründen ortalamasının üstü ve kaçınan bağlanma faktöründen ortalamasının altında puan alanlar saplantılı ve son olarak kaygılı bağlanma faktöründen ortalamasının altı ve kaçınan bağlanma faktöründen ortalamasının üstünde puan alanlar kayıtsız bağlanma stiline sahip olmaktadır. 200 katılımcı içinden 73'ünün (%36,5) güvenli, 61'inin (%30,5) korkulu, 33'ünün (%16,5) saplantılı ve 33'ünün (%16,5) ise saplantılı bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Tablo 2'de katılımcılara ait bağlanma stillerinin sayısı ve yüzde dağılımları gösterilmektedir.

Çizelge 4.2:. Bağlanma Stilleri İçin Kişi ve Yüzde Dağılımı

Değişkenler		n	%
Bağlanma stili	Güvenli bağlanma	73	36,5
	Korkulu bağlanma	61	30,5
	Saplantılı bağlanma	33	16,5
	Kayıtsız bağlanma	33	16,5
Toplam		200	100,0

200 katılımcı ile yapılan araştırmada kullanılan açık uçlu demografik bilgiler ve araştırma bağımlı değişkenleri için betimleyici istatistiksel değerlere descriptive istatistik analizi yapılmıştır.

Bu tabloya göre yaş demografik sorusuna verilen en düşük cevap 20 iken, en büyük değer ise 65'tir. Yaş ortalaması ise 37,60 olarak bulunmuştur. Eşinizin yaşı sorusuna ise verilen düşük cevap 19, en yüksek cevap 70; eşlerin yaş ortalaması ise 37,85'tir. Bu noktada katılımcılar ve eşler arasında yaş ortalamasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Evlilik yılı sorusuna verilen cevaplarda en düşük yanıt 1 iken en yüksek cevap 40'tır. Evlilik yılına ilişkin ortalama ise 12,72'dir. Çocuk sayısı konusunda çocuk sahibi bulunmayan katılımcılar bulunurken, en yüksek çocuk sayısına sahip olan katılımcının 7 olduğu tespit edilmiştir. Çocuk sayısına ilişkin ortalama ise 1,35'tir.

Yakın İlişkiler Yaşantılar Envanteri II'den alınan puanlar doğrultusunda en düşük puana sahip olan katılımcının puanı 42'iken; en yüksek puan 178 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların bu ölçekten aldıkları puan ortalamaları ise 111,85'tir. YİYEII'nin kaçınan ve kaygılı altboyutlarına ilişkin bilgilere göre;

kaçıngan altboyuttan alınan en düşük puan 22 iken; en yüksek puan ise 87'dir. Ortalaması ise 51,22'dir. Kaygılı altboyuttan alınan puanlara bakıldığında ise en düşük puanın 18 olduğu, en yüksek puanın ise 114 olduğu saptanmıştır. Ortalamanın ise 60,63 olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik Doyumu Ölçeği'nden alınan puanlara bakıldığında en yüksek puanın 65, en düşük puanın ise 25 olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu ölçekten elde edilen puanların ortalaması ise 52,13'tür.

Kıskançlık Tetikleyicileri ölçeğinden alınan en düşük puanın ise 22 olduğu en yüksek puanın ise 154 olduğu sonucu elde edilmiştir. Ölçeğin ortalaması ise 123,47'dir. Katılımcılara ait bu istatistiki değerler Tablo 3'te gösterilmektedir.

Çizelge 4.3: Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri ve Açık Uçlu Demografik Bilgiler için Betimleyici İstatistiksel Tablo

Değişkenler	Min.	Max.	\bar{x}	ss
Yaş	20	65	37,60	9,48
Eşinizin yaşı	19	70	37,85	9,83
Evlilik yılı	1	40	12,72	9,50
Çocuk sayısı	0	7	1,35	0,94
Yakın İlişkiler Yaşantı Envanteri	42	178	111,85	28,40
Kaygılı bağlanma altboyutu	18	114	60,63	17,51
Kaçıngan bağlanma altboyutu	22	87	51,22	15,58
Evlilik Doyumu Ölçeği	25	65	52,13	8,85
Kıskançlık Tetikleyicileri	22	154	123,47	29,99

Bağımlı değişkenler arası ilişkinin incelenmesi için Spearman Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda evlilik doyumu ile kaygılı bağlanma arasında ($r=-0,33$; $p<0,01$) ve kaçıngan bağlanma ile ($r=-0,44$; $p<0,01$) anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Sonuç olarak kaygılı ve kaçıngan bağlanma puanları artması ile evlilik doyumu azalma veya kaygılı ve kaçıngan bağlanma puanları azalması ile evlilik doyumu artma görülecektir.

Evlilik doyumu ile kıskançlık arasında ($r=0,19$; $p<0,01$) anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre kıskançlık puanındaki arttıkça evlilik doyumu

puanı da artacak veya kıskançlık puanındaki azaldıkça evlilik doyumu puanı da azalacaktır. Son anlamlı ilişki kaygılı bağlanma ile kıskançlık arasında bulunmuştur ($r=0,16$; $p<0,05$). Bu sonuç kaygılı bağlama puanının arttıkça kıskançlık puanın da artacağını veya kaygılı bağlama puanının azaldıkça kıskançlık puanın da azalacağını göstermektedir. Tablo 4’te araştırmanın bağımlı değişkenler arasındaki ilişki gösterilmektedir.

Çizelge 4.4: Araştırma Bağımlı Değişkenleri Arasındaki İlişkini İncelenmesi

	Kaygılı Bağlanma	Kaçınan Bağlanma	Evlilik Doyumu Ölçeği
Kaçınan Bağlanma	0,51**		
Evlilik Doyumu Ölçeği	-0,33**	-0,44**	
Kıskançlık Tetikleyicileri	0,16*	-0,11	0,19**

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Yapılan korelasyon analizi sonucunda evlilik yaş ile kıskançlık ($r=-0,14$; $p<0,05$) ve evlilik yılı ile kıskançlık ($r=-0,16$; $p<0,05$) arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre yaş ve evlilik yılı arttıkça kıskançlık puanı azalmaktadır. Tablo 5’te yapılan analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.5: Araştırma Bağımlı Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

	Evlilik Doyumu Ölçeği	Kıskançlık Tetikleyicileri
Yaş	0,01	-0,14*
Eşinizin yaşı	0,06	-0,13
Evlilik yılı	0,03	-0,16*

* $p<0,05$

Bağlanma stillerine göre katılımcıların evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasındaki farkın incelenmesi için Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bağlanma stillerine göre katılımcıların evlilik doyumu medyanlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($\chi^2(3)=34,69$; $p<0,01$). Farklılığın hangi bağlanma

stilinden kaynaklandığının bulunması için yapılan seri Mann-Whitney U testleri sonucunda güvenli bağlama stili medyanı korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stili medyanları ile farklılaşmakta ve saplantılı bağlanma stili ile kayıtsız bağlanma stili medyanları kendi aralarında farklılaşmaktadır. Analiz sonucunda güvenli bağlanma stiline sahip katılımcıların evlilik doyumunun en yüksek, korkulu bağlanma stiline sahip katılımcıların en düşük olduğu görülmüştür.

Bağlanma stillerine göre katılımcıların kıskançlık medyanlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($\chi^2(3)=10,53$; $p<0,05$). Farklılığın hangi bağlanma stilinden kaynaklandığının bulunması için yapılan seri Mann-Whitney U testleri sonucunda saplantılı bağlanma biçimi hem güvenli bağlanma hem de kayıtsız bağlanma biçimi ile farklılık göstermektedir. Saplantılı bağlanma stiline sahip katılımcıların kıskançlık medyanları en yüksekken korkulu bağlanma stiline sahip katılımcıların kıskançlık medyanları en düşük bulunmuştur. Tablo 6’da bu verilerin yer aldığı bilgiler bulunmaktadır.

Çizelge 4.6: Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Bağlanma stilleri	Evlilik Doyumu				Kıskançlık Tetikleyicileri			
	Medyan	χ^2	sd	p	Medyan	χ^2	sd	p
Güvenli	129,04	34,69	3	0,00**	97,16	10,53	3	0,02*
Korkulu	71,38				101,80			
Saplantılı	102,98				125,65			
Kayıtsız	88,71				80,35			

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Kadın ve erkeklerin bağlanma stillerine göre evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasındaki farkın incelenmesi için Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bağlanma stillerine göre kıskançlık için bulunan anlamlı farklılık cinsiyete göre anlamlılık göstermemiştir ($\chi^2(3)=3,10$; $p>0,05$). Tablo geneli incelendiğinde güvenli bağlanma stiline sahip kadınların evlilik doyumu ve

kıskançlık medyanlarının erkeklerden yüksek olduğu görülmektedir. Erkeklerde ise saplantılı bağlanma stiline sahip erkeklerin evlilik doyumu ve kıskançlık medyanlarının kadınlardan yüksek olduğu görülmüştür. Tablo 7’de yapılan analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.7: Kadın ve Erkeklerin Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Doymu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Cinsiyet	Bağlanma stilleri	Evlilik Doymu				Kıskançlık Tetikleyicileri			
		Medyan	χ^2	sd	p	Medyan	χ^2	sd	p
Kadın	Güvenli	67,85	19,02	3	0,00*	49,56	3,10	3	0,38
	Korkulu	37,90				56,06			
	Saplantılı	46,00				61,37			
	Kayıtsız	47,82				45,26			
Erkek	Güvenli	61,55	17,00	3	0,00*	47,67	8,30	3	0,04*
	Korkulu	34,25				46,92			
	Saplantılı	55,31				63,36			
	Kayıtsız	41,47				36,41			

*p<0,05; **p<0,01

Kadın ve erkeklerin bağlanma stillerine göre dağılımları Ki-kare bağımsızlık testi ile incelenmiştir. Kadın ve erkeklerin bağlanma stillerine göre dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2(3)=1,11$; $p>0,05$). Bu sonuca göre tablo 7’de bulunan farklılığın kadın ve erkeklerin bağlanma stillerine göre dağılımları arasındaki farklılıktan kaynaklanmadığı görülmüştür. Tablo 8’de cinsiyete göre bağlanma stillerinin dağılımları incelenmiştir.

Çizelge 4.8:Cinsiyet Gruplarının Bağlanma Stillerine Göre Dağılımının İncelenmesi

		Bağlanma Stilleri			
		Güvenli bağlanma	Korkulu bağlanma	Saplantılı bağlanma	Kayıtsız bağlanma
Cinsiyet	Kadın	41	31	15	17
	Erkek	32	30	18	16
Toplam		73	61	33	33

Kadın ve erkeklerin bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Kadın ve erkeklerin kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 9’da bu analize bulguları gösterilmektedir.

Çizelge 4.9:Cinsiyete Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Cinsiyet	n	Medyan	U	p
Kaygılı Bağlanma	Kadın	104	99,31	4868,50	0,76
	Erkek	96	101,79		
Kaçınan Bağlanma	Kadın	104	97,48	4677,50	0,44
	Erkek	96	103,78		
Evlilik Doyumu	Kadın	104	101,91	4845,00	0,72
	Erkek	96	98,97		
Kıskançlık Tetikleyicileri	Kadın	104	99,06	4842,50	0,71
	Erkek	96	102,06		

Yaş kategorilerine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Kruskal-Wallis H testi ile incelenmiştir. Yaşa göre katılımcıların kaygılı

bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo10’da elde edilen analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.10: Yaşa Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Yaş	n	Medyan	χ^2	p
Kaygılı Bağlanma	29 yaş ve altı	47	112,70	3,42	0,18
	30-39 yaş arası	75	100,69		
	40 yaş ve üstü	78	92,96		
Kaçınan Bağlanma	29 yaş ve altı	47	98,82	1,91	0,38
	30-39 yaş arası	75	94,51		
	40 yaş ve üstü	78	107,28		
Evlilik Doyumu	29 yaş ve altı	47	96,29	1,13	0,57
	30-39 yaş arası	75	106,07		
	40 yaş ve üstü	78	97,69		
Kıskançlık Tetikleyicileri	29 yaş ve altı	47	101,19	1,68	0,43
	30-39 yaş arası	75	106,45		
	40 yaş ve üstü	78	94,37		

Eşin yaşı kategorilerine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Kruskal-Wallis H testi ile incelenmiştir. Eşin yaşına göre katılımcıların kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 11’de analiz bulguları gösterilmektedir.

Çizelge 4.11: Eşin Yaşına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Yaş	n	Medyan	χ^2	p
Kaygılı Bağlanma	29 yaş ve altı	47	112,00	3,67	0,16
	30-39 yaş arası	69	102,72		
	40 yaş ve üstü	84	92,24		
Kaçınan Bağlanma	29 yaş ve altı	47	102,26	1,12	0,94
	30-39 yaş arası	69	101,22		
	40 yaş ve üstü	84	98,92		
Evlilik Doyumu	29 yaş ve altı	47	98,12	0,94	0,62
	30-39 yaş arası	69	96,51		
	40 yaş ve üstü	84	105,11		
Kıskançlık Tetikleyicileri	29 yaş ve altı	47	104,20	2,86	0,24
	30-39 yaş arası	69	107,70		
	40 yaş ve üstü	84	92,52		

Evlilik yılına göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Katılımcıların evlilik yılına göre kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 12’de analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.12: Evlilik Yılına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Evlilik yılı	n	Medyan	U	p
Kaygılı Bağlanma	10 yıl ve altı	98	104,74	4282,50	0,31
	11 yıl ve üstü	102	96,43		
Kaçınan Bağlanma	10 yıl ve altı	98	97,72	4726,00	0,51
	11 yıl ve üstü	102	103,17		
Evlilik Doyumu	10 yıl ve altı	98	99,06	4857,00	0,73
	11 yıl ve üstü	102	101,88		
Kıskançlık Tetikleyicileri	10 yıl ve altı	98	107,43	4319,00	0,10
	11 yıl ve üstü	102	93,84		

Eğitim durumunu kategorilerine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Kruskal-Wallis H testi ile incelenmiştir. Eğitim durumuna göre katılımcıların kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 13'te analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.13: Eğitim Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Eğitim durumu	n	Medyan	χ^2	p
Kaygılı Bağlanma	İlkokul	14	117,68	3,89	0,42
	Ortaokul	22	98,20		
	Lise	77	100,03		
	Üniversite	71	103,42		
	Lisansüstü-doktora	16	77,94		
Kaçınan Bağlanma	İlkokul	14	132,07	7,22	0,12
	Ortaokul	22	107,00		
	Lise	77	103,91		
	Üniversite	71	90,20		

Çizelge 4.13: (devam) Eğitim Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

	Lisansüstü- doktora	16	93,22		
Evlilik Doyumu	İlkokul	14	72,86	7,02	0,14
	Ortaokul	22	103,57		
	Lise	77	97,49		
	Üniversite	71	102,17		
	Lisansüstü- doktora	16	127,53		
Kıskançlık Tetikleyicileri	İlkokul	14	92,39	2,02	0,73
	Ortaokul	22	108,25		
	Lise	77	99,59		
	Üniversite	71	104,04		
	Lisansüstü- doktora	16	85,63		

Eşin eğitim durumunu kategorilerine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Kruskal-Wallis H testi ile incelenmiştir. Eşin eğitim durumuna göre katılımcıların kaçınan bağlanma medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2(4)= 10,39$; $p<0,05$). Eşi ilkokul mezunu olanların kaçınan bağlanma medyanı en yüksekken eşi yüksek lisans-doktora mezunu olanların en düşük bulunmuştur.

Eşin eğitim durumuna göre katılımcıların evlilik doyumu medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2(4)= 10,16$; $p<0,05$). Eşi ilkokul mezunu olanların evlilik doyumu medyanı en düşükken eşi yüksek lisans-doktora mezunu olanların en yüksek bulunmuştur. Tablo 14'te analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.14: Eşin Eğitim Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma-Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Eğitim durumu	n	Medyan	χ^2	p
Kaygılı Bağlanma	İlkokul	22	108,30	1,77	0,78
	Ortaokul	22	87,16		
	Lise	74	100,20		
	Üniversite	71	103,14		
	Lisansüstü-doktora	11	96,59		
Kaçınan Bağlanma	İlkokul	22	132,27	10,39	0,03*
	Ortaokul	22	93,93		
	Lise	74	97,79		
	Üniversite	71	100,43		
	Lisansüstü-doktora	11	68,77		
Evlilik Doyumu	İlkokul	22	72,02	10,16	0,04*
	Ortaokul	22	118,43		
	Lise	74	96,19		
	Üniversite	71	104,47		
	Lisansüstü-doktora	11	124,95		
Kıskançlık Tetikleyicileri	İlkokul	22	93,66	3,52	0,47
	Ortaokul	22	107,57		
	Lise	74	98,24		
	Üniversite	71	106,59		
	Lisansüstü-doktora	11	75,95		

*p<0,05

Evlilik biçimine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Katılımcıların evlilik biçimine göre kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 15’te yapılan analiz sonuçları gösterilmektedir.

Çizelge 4.15: Evlilik Biçimine Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Evlilik biçimi	n	Medyan	U	p
Kaygılı Bağlanma	Görücü usülü + tanışma	50	108,56	3347,00	0,26
	Severek-flört edip	150	97,81		
Kaçınan Bağlanma	Görücü usülü + tanışma	50	113,03	3123,50	0,08
	Severek-flört edip	150	96,32		
Evlilik Doyumu	Görücü usülü + tanışma	50	94,71	3460,50	0,41
	Severek-flört edip	150	102,43		
Kıskançlık Tetikleyicileri	Görücü usülü + tanışma	50	94,66	3458,00	0,41
	Severek-flört edip	150	102,45		

Evlilik durumuna göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Katılımcıların evlilik durumuna göre kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 16’da analiz bulguları gösterilmektedir.

Çizelge 4.16: Evlilik Durumuna Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Evlilik durumu	n	Medyan	U	p
Kaygılı Bağlanma	İlk evlilik	189	101,52	847,50	0,30
	İkinci evlilik	11	83,05		
Kaçınan Bağlanma	İlk evlilik	189	99,62	874,00	0,38
	İkinci evlilik	11	115,55		
Evlilik Doyumu	İlk evlilik	189	100,94	957,00	0,66
	İkinci evlilik	11	93,00		
Kıskançlık Tetikleyicileri	İlk evlilik	189	101,42	866,50	0,35
	İkinci evlilik	11	84,77		

Çocuk sayısı kategorilerine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Kruskal-Wallis H testi ile incelenmiştir. Çocuk sayısına göre katılımcıların kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, evlilik doyumu ve kıskançlık medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 17’de analiz bulguları yer almaktadır.

Çizelge 4.17: Çocuk Sayısına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Çocuk sayısı	n	Medyan	χ^2	p
Kaygılı Bağlanma	Çocuk yok	68	81,46	1,06	0,59
	Tek çocuk	82	80,46		
	2 ve üzeri çocuk	9	64,78		
Kaçınan Bağlanma	Çocuk yok	68	73,62	3,13	0,21
	Tek çocuk	82	86,24		
	2 ve üzeri çocuk	9	71,39		

Çizelge 4.17: (devam) Çocuk Sayısına Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Evlilik Doyumu	Çocuk yok	68	82,18	0,40	0,82
	Tek çocuk	82	77,78		
	2 ve üzeri çocuk	9	83,78		
Kıskançlık Tetikleyicileri	Çocuk yok	68	84,05	1,59	0,45
	Tek çocuk	82	75,66		
	2 ve üzeri çocuk	9	88,89		

Maddi durum kategorilerine göre bağımlı değişkenler için medyanları arasındaki farklılık Kruskal-Wallis H testi ile incelenmiştir. Maddi duruma göre katılımcıların kaçınan bağlanma medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2(2)=6,05$; $p<0,05$). Maddi durumu iyi olanların kaçınan bağlanma medyanları en düşükken maddi durumu kötü olanların kaçınan bağlanma medyanları en yüksektir.

Maddi duruma göre katılımcıların evlilik doyumu medyanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2(2)=12,64$; $p<0,05$). Maddi durumu iyi olanların evlilik doyumu medyanları en yüksekken maddi durumu kötü olanların evlilik doyumu medyanları en düşüktür. Tablo 18’de analiz bulguları gösterilmektedir.

Çizelge 4.18: Maddi Duruma Göre Kaygılı Bağlanma -Kaçınan Bağlanma- Evlilik Doyumu ve Kıskançlık Medyanları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Altboyut	Maddi durum	n	Medyan	χ^2	p
Kaygılı Bağlanma	İyi	76	89,66	5,62	0,06
	Orta	113	105,29		
	Kötü	11	126,23		
Kaçınan Bağlanma	İyi	76	88,53	6,05	0,04*
	Orta	113	106,38		
	Kötü	11	122,77		
Evlilik Doyumu	İyi	76	117,08	12,64	0,00**
	Orta	113	92,93		
	Kötü	11	63,68		
Kıskançlık Tetikleyicileri	İyi	76	97,43	1,85	0,40
	Orta	113	104,37		
	Kötü	11	81,95		

*p<0,05; **p<0,01

Evlilik doyumunun yordayıcılarını bulmak için regresyon analizi uygulanmıştır. Yapılan regresyon analizinde araştırma demografik bilgileri ve bağımlı değişkenleri evlilik doyumunu yordayıcı değişkenler olarak düşünülmüş ve regresyon modeline atılmıştır. Analiz aşamasında yordayıcı olmayan değişkenlerin çıkarılıp sadece yordayıcı değişkenlerin modele dahil edilmesi için 'stepwise' yöntemi tercih edilmiştir. Stepwise yöntemi sonucunda kaçınan bağlanma ve maddi durumun yordayıcı değişkenler olarak bulunmuştur. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(2)=27,97$; $p<0,01$). Modeldeki parametreler istatistiksel olarak anlamlı olmakla birlikte ($p<0,05$ ve $p<0,01$) evlilik doyumunun %22'lik kısmını açıklamaktadır.

Parametrelerin standartlaştırılmış katsayıları incelendiğinde kaçınan bağlanma puanındaki 1 birimlik artılın evlilik doyumu 0,41 puan düşüreceği görülmektedir ($\beta=-0,41$). Maddi durum değişkenindeki 1 birimlik değişimin de evlilik doyumu puanını 0,16 birim azaltacağı görülmüştür ($\beta=-0,16$). Her iki parametrenin evlilik doyumu negatif yordayıcı bir etkisi bulunmaktadır. Yordama gücü için kaçınan bağlanma maddi duruma göre daha kuvvetlidir. Tablo 19’da evlilik doyumu ölçeğinden alınan puanların yordanması amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Çizelge 4.19: Evlilik Doyumu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi

Bağımsız değişkenler	B(b)	B'nin standart hatası	Beta (β)	t	p	F	R ²
Sabit (a)	67,36	2,12	-	31,70	0,00**	27,97**	0,22
Kaçınan Bağlanma	-0,24	0,04	-0,41	-6,48	0,00**		
Maddi durum	-1,39	0,54	-0,16	-2,57	0,01*		

*p<0,05; **p<0,01

Kıskançlık tetikleyicilerinin yordayıcılarını bulmak için regresyon analizi uygulanmıştır. Yapılan regresyon analizinde araştırma demografik bilgileri ve bağımlı değişkenleri kıskançlık tetikleyicilerini yordayıcı değişkenler olarak düşünülmüş ve regresyon modeline atılmıştır. Analiz aşamasında yordayıcı olmayan değişkenlerin çıkarılıp sadece yordayıcı değişkenlerin modele dahil edilmesi için ‘stepwise’ yöntemi tercih edilmiştir. Stepwise yöntemi sonucunda kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma ve evlilik doyumu yordayıcı değişkenler olarak bulunmuştur. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(3)=7,14$; $p<0,01$). Modeldeki parametreler istatistiksel olarak anlamlı olmakla birlikte ($p<0,05$ ve $p<0,01$) kıskançlık tetikleyicilerinin %10’luk kısmını açıklamaktadır.

Parametrelerin standartlaştırılmış katsayıları incelendiğinde evlilik doyumundaki 1 birimlik artış kıskançlık tetikleyicilerinde 0,16 birim artışa neden olacaktır ($\beta=0,16$). Kaygılı bağlanmadaki 1 birimlik artış kıskançlık

tetikleyicilerinde 0,28 birim artışa neden olurken ($\beta=0,28$) kaçınan bağlamadaki 1 artış kıskançlık tetikleyicilerinde 0,22 birim azalışa neden olacaktır ($\beta=-0,22$). Kıskançlık tetikleyicileri yordama gücü değişkenler için sırayla evlilik doyumu, kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma şeklindedir. Tablo 20’de kıskançlık tetikleyicileri ölçeğinden alınan puanların yordanması amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Çizelge 4.20:Kıskançlık Tetikleyicilerinin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi

Bağımsız değişkenler	B(b)	B'nin standart hatası	Beta (β)	t	p	F	R ²
Sabit (a)	87,68	19,24	-	4,56	0,00**	7,14**	0,10
Evlilik Doymu	0,55	0,26	0,16	2,13	0,03*		
Kaygılı Bağlanma	0,48	0,13	0,28	3,59	0,00**		
Kaçınan Bağlanma	-0,43	0,16	-0,22	-2,70	0,01*		

*p<0,05; **p<0,01

5 SONUÇ

Bu araştırmada Çatalca'da yaşayan evli bireylerin yetişkin bağlanma biçimleri, evlilik doyumu ve kıskançlık düzeyi arasındaki ilişkiye bakılmış olup; bu değişkenlerin demografik değişkenler ile ilişkisi incelenmiştir.

Sonuç olarak kaygılı ve kaçıngan bağlanma stilleri ve evlilik doyumu arasında ters orantılı Şekilde ilişki olduğu sonucu elde edilirken; evlilik doyumu ve kıskançlık arasında ise doğru orantılı olacak Şekilde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demografik değişkenler içinde ise yaş ve evlilik yılı ile evlilik doyumu ve kıskançlık düzeyi arasında bir ilişki saptanmıştır. Ancak sonuçlar, etkilerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bağlanma stiline göre evlilik doyumu ve kıskançlık düzeyinin değiştiğini gösteren bulgular elde edilmiştir. Buna göre güvenli bağlanma yüksek doyum, korkulu bağlanma ise düşük doyum ile ilişkilendirilmiştir. Bağlanmanın cinsiyetlere göre ayırımına bakıldığında, güvenli bağlanmanın kadınların erkeklere göre daha fazla evliliklerinde doyum yaşadıkları sonucu tespit edilirken; erkeklerde ise saplantılı bağlanmaya sahip olanların evliliklerinden aldıkları doyum puanlarının kadınlardan yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kıskançlık puanlarında yaşanan farklılaşma incelendiğinde; saplantılı bağlanan katılımcıların kıskançlık puanlarının en yüksek olduğu tespit edilirken; korkulu bağlanan katılımcıların puanlarının en düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Cinsiyete ilişkin yapılan analiz sonuçları ise evlilik doyumu ile benzerdir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan kadınların, erkeklere göre daha fazla; saplantılı erkeklerin ise saplantılı bağlanma biçimine sahip olan kadın katılımcılara göre daha fazla kıskançlık puanına sahip olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaşı, katılımcının eşinin yaşı, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik biçimi, evlilik sayısı, maddi durum demografik bilgileri ile yapılan analize göre eşin eğitim durumunun ve maddi durumun evlilik doyumu

ve bağlanma stilleri üzerinde bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer demografik değişkenler ile anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Eşin eğitim durumuna bakıldığında kaçınan bağlanma ve evlilik doyumu arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Eşi ilkokul mezunu olanların kaçınan bağlanma puanlarının en yüksek olduğu tespit edilirken; eşi yüksek lisans-doktora mezunu olan katılımcıların bu bağlanma stilinde aldıkları puanın en düşük olduğu tespit edilmiştir. Aynı sonuç evlilik doyumu için de elde edilmiştir.

Maddi durum demografik değişkeni için de katılımcılar kaçınan bağlanma ve evlilik doyumu arasında bir farklılaşma sonucu elde edilmiştir. Maddi durumu iyi olan katılımcıların kaçınan bağlanma puanları en düşük iken evliliklerinden aldıkları doyum en yüksektir. Maddi durumu kötü olan katılımcıların ise kaçınan bağlanma puanları en yüksek iken; evlilik doyumlarının en düşük olan grup olduğu sonucu elde edilmiştir.

Regresyon analizleri sonuçları ise evlilikten alınan doyumun yordayıcılarının kaçınan bağlanma ve maddi durum olduğunu söyler iken; kıskançlık tetikleyicilerinin yordayıcıları ise kaçınan bağlanma ve evlilik doyumu olduğu sonucu elde edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar bir sonraki bölümde tartışılmıştır.

6 TARTIŞMA

Bu çalışmada sosyo-demografik değişkenler baz alınarak yetişkin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık düzeyi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu değişkenler genel hatlarıyla kuramsal önceki bölümlerde değerlendirilmiştir.

Literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların bağlanma stilleri üzerinde yoğunlaştığı bulgusu elde edilirken; onu evlilikten alınan doyum takip etmektedir. Kıskançlığın ilişki sürecinde önemli bir etmen olduğu son yıllarda kabul görmüş ve kavrama ilişkin çalışmalar da artarak devam etmektedir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda 104 kadın ve 96 erkek olmak üzere 200 katılımcıya YİYE II, RKÖ, EDÖ uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda tartışılmış ve yorumlanmış olup, bazı bulguların literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilirken; bazı bulguların ise literatürde yer alan araştırma sonuçlarından farklılaştığı gözlemlenmiştir.

6.1 Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından Bulguların Yorumlanması

Bu bölümde çalışmanın bağımsız değişkeni olarak ele alınan sosyo-demografik verilerin, bağımlı değişkenlerin üzerinde bir etkisi olup olmadığına bakılmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan cinsiyet, yaş, eşin yaşı, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik yılı, evlenme biçimi, evlilik sırası, çocuk sayısı ve ekonomik durumdan oluşan 10 maddelik sorulara verilen cevapların; bağımlı değişkenlerle olan farklılaşmasına ilişkin sonuçlar ele alınmıştır.

Cinsiyete ilişkin bulgular incelendiğinde; kadın ya da erkek olmanın bağlanma stili üzerine herhangi bir etkisi olmadığı sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç Kararımak ve Duran'ın (2008) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Ancak literatürde yer alan bazı araştırmalar, erkeklerin kadınlara göre daha fazla oranda kayıtsız bağlanma biçimine sahip olduğunu söylemektedir (Brennan, Shaver ve Tobey, 1991; Schmit ve arkadaşları, 2003; Beştav, 2007).

Kıskançlık tetikleyicileri ile cinsiyet arasında da anlamlı bir farklılaşma sonucu elde edilmemiştir. Bu bulgu literatür ile paralellik göstermektedir. Demirtaş ve Dönmez'in(2006) yaptığı çalışmalarda da cinsiyetin, kıskançlık düzeyi üzerine bir etkisi olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Cinsiyet ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiye de bakılan çalışmada, ilgili değişkenler arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı, cinsiyetteki farklılaşmanın evlilik doyumu ile ilişkilendirilmediği sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç yapılan pek çok araştırma ile paralellik göstermektedir (Acar, 1998; Güven, 2005; Çınar,2008; Çetin, 2010; Zeytinoğlu, 2013).

Ancak cinsiyet ile evlilik doyumu arasında ilişkinin bulunduğunu saptayan çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışma sonuçları erkeklerin evlilik doyumu üzerinde daha etkili olduklarını; kadınlara göre daha fazla doyum sağladıkları bulgusunu elde etmişlerdir (Üncü, 2007; Alpay,2009; Çağ, 2011).

Evli olan bireyler ile yapılan bu çalışmada yaş ve eşin yaşı açık uçlu soru olarak sorulmuştur. En küçük katılımcının yaşı 20 iken; en büyük katılımcının yaşı ise 65'tir. Katılımcıların eşlerinin yaş aralığı ise 19-70 arasındadır. Elde edilen katılımcıların yaşı ve katılımcıların eşlerinin yaşları kaygılı ve kaçınan alt boyutlardan oluşan bağlanma stilinde, evlilik doyumunda ve kıskançlık tetikleyicilerinde anlamlı bir fark elde edilememiş; yani yaşın değişkenler üzerinde bir etkisi saptanamamıştır. Yapılan korelasyon analiz sonuçları incelendiğinde yaşın kıskançlık düzeyi ile anlamlı bir ilişki içinde olduğu bulgusu elde edilirken; ilişki yönünün negatif olduğu sonucu elde edilmiştir. Ölçek puanlarından elde edilen medyanların karşılaştırıldığı analiz sonucunda ise ilgili değişkenlere ilişkin anlamlı bir fark çıkmaması, bu korelasyonun düşük düzeyde olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir. Literatür incelendiğinde yaşın kıskançlık tetikleyicileri ve bağlanma stilleri yaşın kıskançlık tetikleyicileri ve bağlanma stilleri üzerindeki etkisini incelemiş olan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu sonucuna varılmıştır.

Toplumsal cinsiyet roller, bakış açısı ve fizyolojik olarak bakıldığında cinsiyet ve evlilik doyumuna ilişkin bir farklılaşma beklenmektedir. Kadınların, ilişkilerine ilişkin daha fazla düşünceleri ve evrimsel olarak daha duygusal ve korumacı yapılarının olması gibi nedenler bahsi geçen beklentinin zeminini

oluşturmaktadır (Dökmen, 2004). Ancak sonuçlar beklenildiği yönde çıkmamıştır. Yapılan çalışmada yaş ile evlilik doyumu arasında bir ilişki saptanamamıştır. Bu çalışma ile benzer sonuçlara ulaşan pek çok araştırma da bulunmaktadır (Fışiloğlu, 1992; Acar, 1998; Güven, 2005; Çelik, 2006; Güngör, 2007; Çınar, 2008; Berk, 2009; Çetin, 2010; Zeytinoğlu, 2013).

Çalışma sonuçları evlilik süresi ile bağlanmanın kaçınan ve kaygılı boyutları, evlilik doyumu ve kıskançlık tetikleyicileri arasında farklılaşan bir ilişki olmadığını göstermiştir. Ancak evlilik yılı ile ilişkiisel incelemeler sonucunda, kıskançlık düzeyi ile ilgili negatif yönlü bir sonuç elde edilmiştir. Korelasyondaki anlamlı farklılığın, medyanların karşılaştırılmasında olmamasının nedeninin; ilişkinin hesaplamasında kullanılan korelasyon katsayısının düşük olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde çoğunlukla evlilik süresi demografik değişkeninin evlilik doyumu ile ilişkisi araştırılmış olup; sonuçların farklılaştığı gözlemlenmiştir. Evlilik süresinin artması ile evlilik doyumunun artması arasında doğru orantı olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Gökmen, 2009; Üncü, 2007).

TÜİK 2016 verileri boşanmaların %39.1'inin evliliğin ilk 5 senesinde gerçekleştiğini söylemektedir. Literatürde yer alan bilgiyi destekler nitelikte olan bu bilgi; evlilik süresi ve evlilik doyumu arasında diğer değişkenlere göre daha çok çalışma yapılmasının nedenini de kanıtlar niteliktedir.

Eğitim düzeyi ve ilgili değişkenler arasında ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Eğitim değişkeni çalışmada iki şekilde ele alınmıştır. Bunlardan ilki katılımcının eğitim durumudur. Yapılan çalışmada; katılımcının eğitim durumu ile bağlanma stili arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Erişti'nin 2010'da yaptığı çalışmasında kaygılı ve kaçınan bağlanma biçimlerinde, eğitim düzeyi ile ilgili anlamlı bir farklılaşma tespit etmiştir. Bu farklılaşmanın çalışması doğrultusunda duygusal tutarsızlık ve olumsuz değerlik kişilik boyutlarında olduğunu tespit etmiştir.

Bu çalışmada eğitim düzeyi ve evlilik doyumu arasında herhangi bir ilişki saptanamamıştır. Ancak bu sonuç literatürde yer alan bazı bulgulara göre farklılık göstermektedir. Eğitim düzeyinin evlilik doyumu üzerinde etkisi olduğunu söyleyen çalışmalar bulunmakla birlikte; iki değişken arasında

herhangi bir ilişki olmadığını söyleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Üncü, 2007; Erişti, 2010; Zeytinoğlu, 2013).

Katılımcının eğitim düzeyi ile kıskançlık düzeyi arasında da bir ilişki saptanılmamış olup, bu konudaki araştırmaların sınırlı sayıda olduğu gözlemlenmiştir. Zeytinoğlu'nun 2013'te yaptığı çalışmasında bu çalışmadan farklı bir sonuç elde etmiş; üniversite-lisansütü mezunlarının kıskançlık düzeyinin ilkökul-lise mezunlarından daha fazla olduğu sonucunu elde etmiştir.

Eğitimin ele alındığı diğer soru biçimi de katılımcının eşinin eğitim durumu olmuştur. Eşin eğitim durumu ile çok kısıtlı sayıda çalışma bulunmakla birlikte, bu çalışmada evlilik doyumu ile ilgili bir farklılaşma tespit edilmiştir. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin en fazla ilkökul mezunu olduğu tespit edilirken; bu gurubun evlilik doyumu düzeyi en düşük çıkmıştır. Aynı zamanda eşi yüksek lisans-doktora mezunu olanların ise evlilik doyumu açısından en yüksek puana sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir.

Çalışma sonucu ve literatür taraması göz önünde bulundurulduğunda evlilik doyumunun eğitim durumu ile ilgisinin tespit edilmesi; eğitimin geliştirilmesi ve daha nitelikli hale gelmesi ile doyumun artmasına neden olacağını düşündürmektedir.

Evlenme biçimi ve ilgili değişkenler ile yapılan araştırmalar sınırlı sayıda olup; elde edilen sonuçların tutarsızlık gösterdiği gözlemlenmiştir. Yapılan çalışma sonuçlarına göre evlenme biçimi yani severek evlenme, görücü usulü evlenme gibi durumların ilgili değişkenlerin üzerinde etkisi olmadığı saptanmıştır. Çimen'in 2007'de, Zeytinoğlu'nun 2013'te yaptığı çalışma sonuçları da bu bulgular ile benzerlik göstermektedir. Ancak bazı araştırmalar evlenme biçiminin romantik kıskançlık ve evlilik doyumu ile anlamlı bir ilişki içinde olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuca göre görücü usulü evlenen bireyler; severek- flört ederek evlenen bireylere göre daha fazla romantik kıskançlık yaşamaktadırlar (Güngör-Houser, 2009). Aynı zamanda doyum ile de evlilik biçiminin farklılaştığını söyleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalara göre flört ederek evlenen çiftlerin; görücü usulü evlenen çiftlere göre daha fazla doyuma sahip oldukları saptanmıştır (İmamoğlu, 1994; Güngör- Houser, 2009).

Ülkemizde gerçekleşen görücü usulü evlenmelerin çoğunluğu, geleneksel tutum ve davranışlardan kaynaklanmaktadır. Araştırmalarda görücü usulü evlenme biçiminin en az evlilik doyumu ile ilişkili olmasının bu durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde evlilik doyumu ile ilgili az sayıda çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışma ve yapılan çalışmalarda da evliliğin ilk ya da ikinci olmasının evlilik doyumu, kıskançlık tetikleyicileri ve bağlanma stili üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırmaya katılan katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda bireylerin çocuk sayısı 0 ve 7 arasında değişmektedir. Ancak çocuk sayısının bağlanma biçimleri, kıskançlık tetikleyicileri ve evlilik doyumu açısından anlamlı bir farkının bulunmadığı sonucu elde edilmiştir. Literatürde bu bulgulara ilişkin farklı sonuçlar bulunmaktadır.

Çalışmaya göre maddi durumun bağlanma stili üzerinde etkisi olduğunu gösteren sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen farklılaşmanın kaçınan alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca dayanarak maddi durumu iyi olan bireylerin kaçınan bağlanma stiline sahip olmasının en düşük olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda maddi durum ile kıskançlık tetikleyicileri arasında anlamlı bir fark elde edilmezken; evlilik doyumu arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Maddi durumu yüksek olmasının, evlilik doyumu üzerinde etkisi olduğu sonucu elde edilmiştir. Yapılan literatür taramasında bu konu ile yapılan çalışmaların az olduğu sonucu elde edilirken Snyder'in (1997) yaptığı çalışma sonuçları ile araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir (Akt: GüngörHouser, 2007) .

6.2 Bağımlı Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Yorumlanması

Bu çalışmada evlilik doyumu, kıskançlık tetikleyicileri ve bağlanma biçimleri bağımlı değişken olarak kabul edilmiş ve bu bölümde bu bulgulara ilişkin sonuçlar tartışılmaktadır.

Bağlanma biçimleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde alanyazın ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Evlilik Doyumu'nu ölçmek için (EDÖ),

bağlanma biçimlerini ölçmek için de YİYE II kullanılmıştır. YİYE II kaçınma ve kaygı boyutları doğrultusunda ele alınmıştır.

Katılımcılardan elde edilen kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri puanları ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu bulgusu beklendiği gibi çıkmıştır. Yurtdışında Kobak ve Hazan'ın (1991), Mickulincer ve arkadaşlarının (1998), Cohn ve arkadaşlarının (1992) elde ettiği ve yurt içinde de Erişti'nin (2010), Sığırcı'nın (2010) araştırma sonuçları da ilgili bağlanma stilleri ve evlilik doyumu arasında benzer bulgular olduğunu göstermektedir.

Evlilik doyumu ve kıskançlık düzeyi arasındaki ilişkinin ölçülmesi EDÖ ve RKÖ'den alınan puanlar doğrultusunda yapılmıştır. Bu alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde sonuçların farklılaştığı gözlemlenmiştir. Zeytinoğlu'nun (2013) yaptığı çalışma sonuçlarına göre ölçümlenen evlilik doyumu ve kıskançlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde ise birçok araştırma kıskançlık ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin negatif yönlü olduğunu söylemektedir. Bu çalışma sonucu ise ilgili iki değişken arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu yani; evlilik doyumundaki artışla birlikte, kıskançlık düzeyinin de arttığını söylemektedir.

Katılımcıların bağlanma stilleri, ilgili ölçekten aldıkları kaygılı ve kaçınan alt boyut doğrultusunda oluşmuştur. Bu puanlar doğrultusunda katılımcıların bağlanma stillerine ilişkin bilgiler elde edilmiş olup; bunların cinsiyetle arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Çalışma sonucuna göre cinsiyete bağlı olarak bir farklılaşma tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde bu konu ile ilgili yapılan çokça çalışmaya rastlanmakla birlikte sonuçların çeşitlilik gösterdiği gözlemlenmiştir. Araştırmaların çoğunda, bu çalışmanın sonuçlarına benzer sonuçlar elde edilmiştir. Scharfe ve Bartholomew 1994'te yaptıkları çalışmalarında erkeklerin kadınlara göre daha fazla kayıtsız bağlanma stiline sahip olduklarını söylemişlerdir. Bu farklılaşma ise literatürde evrimsel olarak açıklanmıştır.

Sonuçlar; bağlanma stilleri ile (güvenli- korkusuz- saplantılı- kayıtsız) evlilik doyumu arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular evlilik doyumunun en yüksek olduğu bağlanma biçimini güvenli bağlanma olduğunu

söylerken; en düşük evlilik doyumunun ise korkulu bağlanma olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların bağlanma stili ve kıskançlık düzeyi arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcılardan saplantılı bağlanma biçimine sahip olanların; diğer bağlanma biçimlerine sahip olan bireylere göre en fazla kıskançlığa sahip olduğu söylenebilmektedir. Alanyazın incelendiğinde kıskançlığın son yıllarda araştırmaların konusu olduğu göz önünde bulundurulduğundan; bu iki kavram arasında detaylı araştırmaların bulunmadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle araştırmanın bu sonucunun literatüre katkı sağladığı söylenebilmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre bağlanma stilleri ve kıskançlık; cinsiyete göre farklılaşma göstermemektedir. Ancak kadınların sahip oldukları kıskançlık tetikleyicileri düzeyi ve evlilik doyumu; erkeklere göre değişim göstermektedir. Sonuçlar güvenli bağlanma stiline sahip olan kadınların, yine güvenli bağlanma stiline sahip olan erkeklere göre daha fazla doyuma ve kıskançlık düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Bu farklılaşmanın cinsiyet rolleri ve evrimsel nedenlerden dolayı kaynaklanabildiği düşünülmektedir.

Kıskançlığa ilişkin yapılan araştırmalar; literatürde cinsiyetler arasındaki fark ve kıskançlığa neden olan tepkiler arasında yoğunlaşmaktadır. Elde edilen bulgular kıskançlığın tepkisel olarak ifade edilmesinde kadınların duygusal olarak tepkilerinin; erkeklerin ise saldırgan tepkilerinin bulunduğunu göstermektedir (Demirtaş, 2004). Bu araştırmada kıskançlık tetikleyicileri altölçeği kullanılmış, bu yüzden de tepkilere ilişkin herhangi bir veri bulunmamaktadır. Bu nedenle gelecek araştırmalarda kıskançlık tetikleyicileri alt ölçeğine ek olarak; kıskançlığa verilen tepkiler altölçeğinin beraber kullanılmasında yarar vardır.

6.3 Regresyon Analizlerinin Yorumlanması

Bağlanma stilleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Evliliğin devamlılığında evlilik doyumunun önemli olduğu önceki bölümlerde anlatılmış olup; evliliğin başlaması, eş seçimi ve ilişkinin alacağı biçim gibi durumlarda da bağlanmanın etkisinin bulunduğu,

araştırmalar kapsamında tartışılmıştır. Bu nedenle evlilikteki doyumun yordayıcısı olarak bağlanma stili kabul edilmiş, kaçıngan bağlanmanın evlilik doyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. 2007’de Beştav da yaptığı çalışmasında bağlanma stillerinin evlilik doyumunu yordadığı sonucunu elde etmiştir. Erişti (2010) de bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi ölçmek amacı ile yaptığı çalışmasında, evlilik uyumu ve doyum kavramlarını birbirinin yerine kullanmıştır. Yaptığı çalışmasında bağlanma bicinde kaygılı ve kaçıngan bağlanma alt boyutlarının ikisinin de yordayıcı olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte 10 değişkenin de evlilik doyumunu yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Buna ek olarak yapılan inceleme sonucunda evlilik doyumunu yordayan bir diğer maddenin sosyo-demografik değer olan maddi durum olduğu tespit edilmiştir. Maddi durum ile ilgili değerlendirmeler de bir önceki bölümde yer aldığı için tekrar ele alınmayacaktır. Maddi durumun evlilik doyumunu yordaması ile ilgili pek araştırma bulunmamıştır, bu nedenle bu bilginin literatüre katkı sağladığı söylenebilmektedir.

Kıskançlığa neden olan değişkenleri bulmak amacı ile kıskançlık tetikleyicilerine regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar bağlanma stillerinde ele alınan kaçıngan ve kaygılı alt boyutlarında ve evlilik doyumunda anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan araştırmalarda bağlanma stilleri ve evlilik doyumunun kıskançlık düzeyini yordadığı söylenebilir iken; literatür taramasında bu sonuca ilişkin bir veri saptanmamıştır.

7 ÖNERİLER

Araştırmada demografik özellikler homojen tutulmaya özen gösterilerek yapılmaya çalışılmıştır. Ancak bazı noktalarda (eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik sayısı gibi) homojenize kaybedilmiştir. Yapılacak diğer çalışmalarda bu duruma dikkat edilmesi önerilmektedir.

Uygulamanın Çatalca'da olması genelleme yapılması bakımından eleştiriye açıktır. Bu nedenle de gelecek çalışmalarda farklı illerden ya da ilçelerden de örneklem seçilmesi, daha genellenebilir sonuçların elde edilmesi bakımından önemlidir.

Bu araştırmada betimsel bir şekilde çalışılmıştır. Ancak gelecek çalışmalarda ilgili değişkenler arasındaki ilişkinin araştırılması deneysel çalışmalarla da sağlanılabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda literatür incelendiğinde var olan çalışmaların birçoğunun kesitsel çalışmalar olduğu gözlemlenmiştir. Bağlanma stilleri, kıskançlık tetikleyicileri ve evlilik doyumuna ilişkin boylamsal çalışmaların yapılmasının bu konular ile ilgili daha detaylı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda daha sağlıklı evlilik ilişkileri sağlanabileceği üzerinde durulmaktadır.

Bu çalışmada Romantik Kıskançlık Ölçeği'nin kıskançlık tetikleyicileri alt ölçeği kullanılmıştır ve alt ölçeğin seçimi araştırmanın amacı doğrultusunda gerçekleşmiştir. Ancak bu ölçekte bulunan soruların Türk kültürüne uymayan noktalarının bulunduğu gözlemlenmiştir. Kıskançlık ile ilgili araştırmalar son dönemde artış gösterdiğinden, gelecek çalışmalarda yeni ölçek geliştirmesinin hem literatüre katkı sağlayacağı, hem de katılımcıların soruları cevaplamasının daha kolay olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, H.** (1998). Ankara'da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Çalışan Üniversite Mezunu Evli Personelin Evlilik Doyumları. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Açık, Ö.** (2008). Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki (Doctoral dissertation, Ege Üniversitesi).
- Affifi, W. A. ve Reichert, T.** (1996). Understanding the role of uncertainty in jealousy experience and expression. *Communication Reports*, 9(2), 93-103.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C. ve Waters, E.** (1978). Wall. s.(1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation, 18.
- Aktürk, F.** (2006). Yeniden evlenen türk ailelerde evlilik doyumu: Medeni duruma göre karşılaştırma, üvey çocukların etkisi ve yordayan faktörler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alpay, A.** (2009). Yakın İlişkilerde Bağışlama: Bağışlamanın; Bağlanma, Benlik Saygısı, Empati ve Kıskançlık Değişkenleri Yönünden İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Andersen, P. A., Eloy, S. V., Guerrero, L. K. ve Spitzberg, B. H.** (1995). Romantic jealousy and relational satisfaction: A look at the impact of jealousy experience and expression. *Communication Reports*, 8(2), 77-85.
- Arık, I.A.** (1996), Motivasyon ve Heyecana Giriş, Çantay Yayınevi, İstanbul.
- Aydemir-Sevim, S.** (1999), "Evlilik İlişkisini Geliştirme Programları", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (1) .
- Arık, İ. A.** (1996). Motivasyon ve Heyecana Giriş. (1.Basım). İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Arslanoğlu, İ.** (2010). Sosyal Bilimlerde Metod ve Araştırma Teknikleri , S:4.
- Aziz, A.** (2008). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bahadır, Ş.** (2006). Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygudurumunu düzenleme arasındaki ilişki. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Balkan Kaya, İ.** (2009). Bağlanma stillerinin evlilik ilişkisi üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Barber, N.** (1998). Sex differences in disposition towards kin, security of adult attachment, and sociosexuality as a function of parental divorce. *Evolution and Human Behavior*, 19(2), 125-132.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M.** (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.

- Başat,Ç.** (2004). Cinsel doyumun evlilik doyumu kontrol odağı ve kendilik değeri üzerinden yordanması .Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Berk, M.** (2009). Evli Öğretmenlerin Yükleme Tarzları ve Evlilik Doyum Algılarının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beştav, G. F.** (2007). Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bowlby, J.** (1969). Attachment and loss: Vol 1. Attachment, New York: Basic Books.
- Bowlby, J.** (1973). Attachment and loss: Vol 2. Separation: Anxiety and Anger, New York: Basic Books
- Bowlby, J.** (2008). A secure base: Parent-child attachment and healthy human development. Basic books.
- Bradbury, N.B. ve Fincham, F.D.** (1988), "Individual Difference Variable In Close Relationships: A Contextual Model In Marriage As An İntegrative Framework", Journal of Personality and Social Psychology, 54, (4), 713-721.
- Bradbury, N.B. ve Fincham, F.D.** (1990), "Attributions In Marriage: Review and Critique", Psychological Bulletin, 107(1), 3-33.
- Bradbury, N.B. ve Fincham, F.D.** (1992), "Attributions and Behavior In Marital Interaction", Journal of Personalitand Social Psychology, 63(4). 613628.
- Bradbury, T.N., Fincham, F.D. ve Beach, S.R.H.** (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. Journal of Marriage and the Family, 62, 964-980.
- Brennan, K.A. ve Shaver, P.** (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning, Personality and Social Psychology Bulletin, 21: 267-284.
- Brennan, K.A., Clark, C.L. ve Shaver, P.R.** (1998). Self-report measurement of adult romantic attachment: An integrative overview, In J. A. Simpson, & W. S. Rhodes (Eds.), Attachment theory and close relationships, New York: Guilford Press, p.46-75.
- Brennan, K.A., Shaver, P.R. ve Tobey, A.E.** (1991). Attachment styles, gender, and parental problem drinking, Journal of Social and Personal Relationships, 8: 451-466.
- Bringle, R. G. ve Boebinger, K. L.** (1990). Jealousy and theThird'Person in the Love Triangle. Journal of Social and Personal relationships, 7(1), 119-133.
- Burr, W.R.** (1970). Satisfaction With Various Aspects of Marriage Over The Life Cycle: A Random Middle Class Sample. Journal of Marriage and The Family, 32, 29-37.
- Buss, D. M.** (1996). Paternity uncertainty and the complex repertoire of human mating strategies.
- Buss, D. M.** (2000). The evolution of happiness. American psychologist, 55(1), 15.
- Buss,D.M.** (1989). Conflict between the sexes:strategic interference and the evocation of anger and upset . Journal Of Personality And Social Psychology,56,735-747.

- Buunk, A.P., Solano, A.C., Zurriga, R. ve Gonzales, P.** (2011). Gender Differences in the Jealousy-Evoking Effect of Rival Characteristics: A Study in Spain and Argentina. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42, 323-339.
- Buunk, B. P.** (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23 (6), 997-1006.
- Buunk,B.P., Dijkstra P.** (2004). Gender differences in rival characteristics that evoke jealousy in response to emotional versus sexual infidelity. *Personal Relationships*,11,395-408.
- Buyukozturk, S., Kilic Cakmak, E., Akgun, O. E., Karadeniz, S. ve Demirel, F.** (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş.** (2017). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Atıf İndeksi, 1-213.
- Callan, V. J.** (1984). Childless and Marital Adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 5(4), 210-214.
- Canel, A. N.** (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı. İstanbul.
- Cohn, D. A., Silver, D. H., Cowan, C. P., Cowan, P. A. ve Pearson, J.** (1992). Working models of childhood attachment and couple relationships. *Journal of Family Issues*, 13 (4), 432-449.
- Collins, N. L. ve Read, S. J.** (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644.
- Collins, N. L. ve Read, S. J.** (1994). Cognitive representations of attachment: The structure and function of working models.
- Cooper, M. L., Shaver, P. R. ve Collins, N. L.** (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of personality and social psychology*, 74(5), 1380.
- Curun, F.** (2006). Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Curun, F. ve Çapkın, M.** (2014). Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 34(1), 1-22.
- Çağ, P.** (2011). Evli Bireyler ve Eş Desteği ve Evlilik Doyumu. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çapkın, M.** (2012). Romantik kıskançlığın, bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması (Master's thesis, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Çelik, M.** (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması. Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çetin, B.T.** (2010). Evlilik Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çınar, L.** (2008). Evlilik Doyumu; Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Çimen, Ş.E.** (2007). Görücü Usulü ve Anlaşarak Evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Davey, A. Fincham, F.D., Beach, S.R.H. ve Bradbury, G.H.** (2001), "Attributions in Marriage: Examining the Entailment Model in Dyadic Context", *Journal of Family Psychology*, 15(4), 721-734.
- Demirci, E.** (2004). Evlilikte bağlanma ve çatışmayı yönetmede bağlanma stillerinin etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Demirtaş, H.A.** (2004). Yakın İlişkilerde Kıskançlık: Bireysel, İlişkisel ve Durumsal Değişkenler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirtaş, H.A. ve Dönmez, A.** (2006). Yakın İlişkilerde Kıskançlık: Bireysel, İlişkisel ve Durumsal Değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi* ; 17(3):181-191.
- Demirtaş-Madran, A.** (2008). Duygusal ve cinsel kıskançlık açısından temel cinsiyet farklılıkları: evrimsel yaklaşım ve süregelen tartışmalar. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 300-309.
- Dökmen, Z. Y.** (2004). Toplumsal cinsiyet, sosyal psikolojik açıklamalar. Sistem yayıncılık.
- Dökmen, Z. Y. ve Tokgöz, Ö.** (2002). Cinsiyet, eğitim cinsiyet rolü ile evlilik doyumu, eşle algılanan benzerlik arasındaki ilişkiler. XII. Ulusal Psikoloji Kongresi, 9–13 Eylül, ODTÜ, Ankara.
- Dönmez, A.** (2000). Psikolojinin alt alanları, bağlanma: Yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için bir çerçeve. *Türk Psikoloji Bülteni*, 16-17.
- Dugosh, J.W.** (2000). On Predicting Relationship Satisfaction From Jealousy: The Moderating Effects Of Love. *Current Research in Social Psychology*, 5, 17.
- Erdoğan, S.** (2007). Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Gazi Üniversitesi/Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Erişti, A.** (2010). Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ertan, Ö.** (2002). The role of attachment styles in partner pairing and satisfaction within marriage in critical and non-critical stages. Unpublished Master Thesis, M.E.T.U, Ankara.
- Espinoza, C. R.** (2003). Marital satisfaction in midlife. Master of Thesis, California State University, Fullerton.
- Feeney, J. A.** (1995). Adult attachment and emotional control. *Personal Relationships*, 2(2), 143-159.
- Feeney, J. A., ve Noller, P.** (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, 58(2), 281.
- Feeney, J.A.** (1994). Attachment style, communication patterns and satisfaction across the life cycle of marriage, *Personal Relationships* 1: 333–348.
- Feeney, J.A.** (2002) "Attachment, Marital Interaction and Relationship Satisfaction: A Diary Study" *Personal Relationships*, 9 (1), MAR., pg: 39-55.
- Fışiloğlu, H.** (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7 (28): 16-23.

- Fowers, B.J.** (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research, *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13: 124-136.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A.** (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 350.
- Gatzeva, M. ve Paik, A.** (2011). Emotional and Physical Satisfaction in Noncohabiting, Cohabiting, and Marital Relationships: The Importance of Jealous Conflict. *Journal of Sex Research*, 48 (1), 29.
- Geçtan, E.** (1990), *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar* (3. baskı) Ankara, Maya Yayınevi.
- Gilbert, P.** (1998). Evolutionary psychopathology: Why isn't the mind designed better than it is?. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 71(4), 353-373.
- Glenn, N.** (1990). Quantitative Research on Marital Quality in the 1980's: A Critical View. *Journal of Marriage and the Family*, 60(3), 569-576.
- Goodman, C.** (1999). Intimacy and autonomy in longterm marriage. *Journal Of Gerontological Social Work*. 32. 83-97.
- Gökmen, A.** (2001). Evli eşlerin birbirlerine yönelik kontrolçülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Guerrero L. K.** (1998). Attachment-style differences in the experience and expression of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 5 (3), 273-291.
- Guerrero, L. K. ve Andersen, P. A.** (1998). Jealousy experience and expression in romantic relationships. *Handbook of communication and emotion: Research, theory, applications, and contexts*, 155-188.
- Guerrero, L. K., Andersen, P. A., Jorgensen, P. F., Spitzberg, B. H. ve Eloy, S. V.** (1995). Coping with the green-eyed monster: Conceptualizing and measuring communicative responses to romantic jealousy.
- Guerreroa L. ve Eloy, S.** (1992). Relational Satisfaction And Jealousy Across Marital Types. *Communication Reports*: 5 (1).
- Günaydın, G., Selçuk, E., Sümer, N. ve Uysal, A.** (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formu'nun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 13-23.
- Güngör, H.C.** (2007). Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör-Houser, A.** (2009). Evli bireylerin sahip oldukları iletişim çatışması türü, romantik kıskançlık ve duygusal zeka düzeylerinin evlilik doyumları üzerine etkisi.
- Günnur, K.** (2001). The impact of adult attachment styles on romantic jealousy. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Güven, N.** (2005). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hansen, G. L.** (1982). Reactions to hypothetical jealousy producing events. *Family Relations*, 31, 513-518.
- Hasta, D.** (1996). Ev işi paylaşımı ve ev işi paylaşımında hakkaniyet algısı ile evlilik doyumu ilişkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- Hatipoğlu, Z.** (1993). The Role of Certain Demographic Variables and Marital Conflict in Marital Satisfaction of Husbands and Wives. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hawkins, J.L.** (1968). Association between companionship, hostility and marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 30, 647-650.
- Hazan, C. ve Shaver, P.** (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R.** (1990). Love and work: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(2), 270.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R.** (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological inquiry*, 5(1), 1-22.
- Hirschberger, G., Sirivastava, S., Marsh, P., Cowan, C.P. ve Cowan P.A.** (2009). Attachment, marital satisfaction, and divorce during the first fifteen years of parenthood. *Personal Relationships*, 16, 401-420.
- Holmes, M. G.** (1982). Sex Roles and Marital Satisfaction. Ph.D.Thesis. Family Studies Program. Brigham Young University.
- Hovardaoğlu, S.** (1996). Sosyal mübadele: evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), 12-24.
- Huston, T.L. ve Melz, H.** (2004). The case for (promoting) marriage: The devil is in the details, *Journal of Marriage and Family*, 66: 943-958.
- İmamoğlu, E. O.** (1994). Değişim sürecinde aile: Evlilik ilişkileri, bireysel gelişim ve demokratik değerler. TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Kansız, M. ve Arkar, H.** (2011). Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*.
- Kararımkak, Ö. ve Duran, N. O.** (2008). Gender differences in attachment styles regarding conflict handling behaviors among Turkish late adolescents. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 30(4), 220-234.
- Karakurt, G.** (2001). The Impact Of Adult Attachment Styles On Romantic Jealousy. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Karen, R.** (1994). Becoming attached: Unfolding the mystery of the infant-mother bond and its impact on later life. Warner Books.
- Karney B.R., Bradbury T. N.** (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, method, and research, *Psychological Bulletin*, 118: 3-34.
- Karney, B.R. ve Bradbury, T. N.** (2000), "Attributions in Marriage: State or Trait? A Growth Curve Analysis", *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2). 295-309.
- Kart, N. M.** (2002). Yetişkin bağlanma stillerinin bazı bilişsel süreçlerle bağlantısı: Sağlık personeliyle yapılan bir çalışma. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Khan, L.T.** (2003). Marital instability in dhaka, bangladesh with special reference to dual-earner couples. Ulaşıldı May, 12,2017, Web: <http://www.lib.uchicago.edu/teze>
- Kışlak, Ş. T. ve Çavuşoğlu, P. Ş.** (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9).

- Kingham, M. Ve Gordon, H.** (2004). Aspects of morbid jealousy. *Advances in Psychiatric Treatment*, 10(3), 207-215.
- Kirby, J.S.** (2005), "A Study of the Marital Satisfaction Levels of Participants in a Marriage Education Course, Unpublished Doctoral Dissertation", Department of Educational Leadership and Counseling Department, University of Lovislonno, Monnoe.
- Kirkpatrick, L. A.** (1998). God as a substitute attachment figure: A longitudinal study of adult attachment style and religious change in college students. *Personality and social psychology bulletin*, 24(9), 961-973.
- Kirkpatrick, L. A. ve K. E. Davis** (1994). Attachment Style, Gender, and Relationship Stability: A Longitudinal Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 502-512.
- Knobloch, L. K., Solomon, D. H. Ve Cruz, M. G.** (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8 (2), 205–22.
- Kobak, R.R. ve Hazan, C.** (1991). Attachment in marriage: Effects of security and accuracy of working models, *Journal of Personality and Social Psychology*, 60: 502-512.
- Konyahoglu, P. A.** (2002). Üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lamke, L.K., Sollie, D.L., Durbin, G. ve Fitzpatrick, J.A.** (1994). Masculinity, femininity and relationship satisfaction: the mediating role of interpersonal competence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 11, 535-554.
- Levy, K. N. ve Kelly, K. M.** (2010). Sex differences in jealousy: A contribution from attachment theory. *Psychological Science*, 21 (2), 168-173.
- Levy, K. N., Meehan, K. B., Kelly, K. M., Reynoso, J. S., Weber, M., Clarkin, J. F. ve Kernberg, O. F.** (2006). Change in attachment patterns and reflective function in a randomized control trial of transference-focused psychotherapy for borderline personality disorder. *Journal of consulting and clinical psychology*, 74(6), 1027.
- Lucas, L.** (2007). The Pain of Attachment—"You Have to Put a Little Wedge in There" How Vicarious Trauma Affects Child/Teacher Attachment. *Childhood Education*, 84(2), 85-91.
- Marazziti, D., Consoli, G., Albanese, F., Laquidara, E., Baroni, S., ve Dell'Osso, M. C.** (2010). Romantic attachment and subtypes/dimensions of jealousy. *Clinical Practice & Epidemiology in Mental Health*, 6, 53-58.
- Mikulincer, M., Florian, V., Cowan, P.A ve Cowan, C.P.** (2002) "Attachment Security in Couple Relationships: A Systemic Model and Its Attachment Implications for Family Dynamics", *Family Process*, 41 (3).
- Mikulincer M, Orbach I, Iavnieli D.** (1998). Adult attachment style and affect regulation: strategic variations in subjective self-other similarity, *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2): 436-448.
- Mikulincer, M.** (1998). Adult attachment style and affect regulation: strategic variations in self-appraisals. *Journal of personality and social psychology*, 75(2), 420.

- Mitnick, D. M., Heyman, R. E. ve Smith Slep, A. M.** (2009). Changes in relationship satisfaction across the transition to parenthood: a meta-analysis.
- Möller, K., Hwang, C. ve Wickberg, B.** (2006). Romantic attachment, parenthood and marital satisfaction. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 4, 233-240.
- Nicholas, W.** (2005) "The First Years of Marital Commitment" *Handbook of Couples Therapy*. (Edt.: Michele Harway) John Wiley & Sons, Incorporated, Hoboken, NJ, USA, p 35-36.
- Özenç, E.** (2002). The role of attachment styles in partner pairing and satisfaction within marriage in critical and non-critical stages. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.*
- Özgüven, İ.** (2000), *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara, Pdrem Yayınları, s:19.
- Özüğurlu, K.** (1996). *Evlilik Raporu*. 4.Basım. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- P. Greeff, Hildegard L. Malherbe, A.** (2001). Intimacy and marital satisfaction in spouses. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 27(3), 247-257.
- Pines, A. M.** (1992). Romantic jealousy: Five perspectives and an integrative approach. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 29(4), 675.
- Pines, A. M.** (1998). *Romantic Jealousy: Causes, symptoms, cures*. NY: Routledge.
- Pines, A. M. ve Aronson, E.** (1983). The jealousy question scale. *Psychological Reports*, 50, 1143-1147.
- Power, M. Dalgleish. T.** (1997). *Cognition and emotion: From order to disorder*. Hove, UK: Psychology Press.
- Rosen-Grandon, J.R., Myers, J.E. ve Hattie, J.A.** (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82, 58-68.
- Rusbult, C. E.** (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 101-117.
- Rusbult, C. E.** (1987). Responses to dissatisfaction in close relationships: The exit-voice-loyalty-neglect model.
- Sabatelli, R. M.** (1984). The Marital Comparison Index: A Measure for Assessing Outcomes Relative to Expectations. *Journal of Marriage and The Family*, 46, 651-662.
- Saxton, L.** (1982). *Marriage: The Nature of Marriage, The Individual, Marriage, and the Family*. (5th ed.) Wadsworth Publishing Company Belmont, California A Division of Wadsworth Inc., pp. 216-224
- Scharfe, E. ve Bartholomew, K.** (1994). Reliability and stability of adult attachment patterns. *Personal Relationships*, 1, 23-43.
- Schmitt, D. P., Alcalay, L., Allensworth, M., Allik, J., Ault, L., Austers, I. ve Braeckman, J.** (2004). Patterns and universals of adult romantic attachment across 62 cultural regions: Are models of self and of other pancultural constructs?. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35(4), 367-402.
- Schmitt, D.P., Alcalay, L., Allensworth, M., Allik, J. Ault, L. ve diğerleri** (2003). Are men universally more dismissing than women? Gender differences in romantic attachment across 62 cultural regions. *Personal Relationships*, 10, 307-331.

- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A.** (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8 (16): 1-11.
- Senchak, M. ve Leonard, K. E.** (1992). Attachment styles and marital adjustment among newlywed couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9(1), 51-64.
- Shackelford, K.T. ve Buss, M.D.** (2000). Marital Satisfaction and Spousal CostInflction. *Personality and Individual Diferences* 28 (2000) 917-928.
- Sheets, V. L., Fredendall, L. L. ve Claypool, H. M.** (1997). Jealousy evocation, partner reassurance, and relationship stability: An exploration of the potential benefits of jealousy. *Evolution and Human Behavior*, 18(6), 387-402.
- Sığircı, A.** (2010). Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri ve Evliliğe Dair İnançların Evlilik Doyumu ile İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Silva, P.** (1997). Jealousy in Couple Relationships: Nature, Assessment and Therapy.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S. ve Nelligan, J. S.** (1992). Support seeking and support giving within couples in an anxiety-provoking situation: The role of attachment styles. *Journal of personality and social psychology*, 62(3), 434.
- Simpson, J.A.** (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 5, 971–980.
- Sokolsky, D.M. ve Hendrick, S.S.** (1999), "Marital Satisfaction", *American Journal of Family Therapy*, 26, ss.39-49.
- Solmuş, T.** (2008). Bağlanma ve aşkın iki yüzü. Epsilon.
- Stackert, R. A. Ve Bursik, K.** (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1419-1429.
- Sümer, N. ve Güngör, D.** (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Tagler, M. J. ve Gentry, R. H.** (2011). Gender, jealousy and attachment: A more thorough examination across measures and samples. *Journal of Research in Personality*, 45 (6), 697-701.
- Tezer, E.** (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tezer, E.** (1994). Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi: İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(1), 1-12.
- Tezer, E.** (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, Cilt 2, Sayı 7.
- Thibaut , J.W. ve Kelley, H.H.** (1959). *Social Psychology of Groups*. New York: Wiley.
- Tortamış, M.** (2014). Evli Bireylerde Romantik Kıskançlık Türü ve Aldatma Eğiliminin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi.
- TÜİK** (2016) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24642>

- Twenge, J.M, Campel, W.K. ve Foster,C.A.** (2003). Parenthood and marital satisfaction: a meta analytic rewiw. *Journal of Marriage and Family* (65).574-583.
- Üncü, S.** (2007). Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Vaughn, M.J. ve Baier, M.E.** (1999), “Reliability and Validity of Relationship Assesment Scale”, *American Journal of Family Therapy*, 27, 137-148.
- Wade, T. J.,Walsh, H.** (2008).Does The Big-5 Relate to Jealousy, Or Infidelity Reactions ? *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology* www.jsecjournal.com. 2 (3): 133-143. (18.06.2012).
- White, G. L. ve Mullen, E.** (1989). *Jealousy: Theory,research, and clinical strategies.*
- White, G.L.** (1981). Jealousy and partner's perceived motives for attraction to a rival. *Social Psychology Quarterly*, 44, 24-30.
- Wiederman,M.W., Kendall,E.** (1998). Evolution sex and jealousy:investigation with a sample from sweden. *Evolution And Human Behavior*,20,121-128.
- Yılmaz, A.** (2001). Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 1(4), 1220.
- Zeytinoğlu, E.** (2013). Evli bireylerin benlik saygısı, kıskançlık düzeyi, evlilikteki çatışmalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onay Formu

Ek B. Aydınlatılmış Onama Formu

Ek C. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Ek D. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)

Ek E. Romantik Kıskançlık Ölçeği (RKÖ)

Ek F. Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ)

Ek A. Etik Kurul Onay Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 21/06/2017-3846

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 96354944-044-3846

21/06/2017

Konu : Büşra GİRGIN'in Etik Kurul Onayı Hk.

Sayın Büşra GİRGIN

Enstitümüz Y1516.010005 numaralı Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinden **Büşra GİRGIN**'in "ÇATALCA'DA YAŞAYAN EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA STİLLERİ, ROMANTİK KISKANÇLIK DÜZEYİ VE EVLİLİK DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması gereği "Kişisel Bilgi Formu", "Romantik Kiskançlık Ölçeği", "Evlilik Doyum Ölçeği" ve "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II" ile ilgili ölçeklerini 12.06.2017 tarih ve 2017/12 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Aslı BAYSAL
Müdür

Evrak Doğrulama İpti : <https://evrakdogrulama.aydin.edu.tr/en/VerimDogrulama/BelgeDogrulama.aspx?V=BEK4C3H5>

Adres: Baysal Mah. İnönü Cad. No:34 Beşiköy , 34395 Kağıthane / İSTANBUL
Telefon: 444 1 428
Elektronik Ağ: <http://www.aydin.edu.tr/>

Bügi için: Tuğba BAYIRLI
Ünvan: Enstitü Sekreteri

Ek B. Aydınlatılmış Onama Formu

Bu çalışma; evli bireylerin bağlanma stilleri, kıskançlık düzeyleri, evlilikten aldıkları doyum ve ilgili değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmakta olup, çalışmaya sizin de katkı sağlamanız istenmektedir. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Cevaplarınız sadece bilimsel veri elde etmek amacıyla kullanılacaktır. Bu nedenle sizden adınız ve soyadınız istenmemektedir. Bilgilerinizin gizliliği açısından formları doldurma işlemini gerçekleştirdikten sonra; formu, size verilmiş olan zarfa koyup ağzı kapatınız ve bu şekilde araştırmacıya veriniz.

Cevaplamaya başlamadan önce, her ölçeğin başında bulunan ilgili açıklamayı dikkatle okuyunuz. Buna ek olarak cevaplandırma sırasında sizi en iyi yansıttığını düşündüğünüz cevabı işaretlemeniz, araştırma sonuçlarını güvenilir kılacağından bu noktaya özen göstermeniz önem taşımaktadır.

Lütfen her soruyu dikkatlice okuyup, hiçbir soruyu boş bırakmadığınızdan emin olunuz.

Katılımınız için çok teşekkür ederim.

Psikolog Büşra GİRGIN
İstanbul Aydın Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek
Lisans Programı

Ek C. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Yaşınız:.....
3. Eşinizin yaşı:
4. Eğitim durumunuz: () İlkokul
() Ortaokul
() Lise
() Üniversite
() Lisansüstü- Doktora
5. Eşinizin eğitim durumu: () İlkokul
() Ortaokul
() Lise
() Üniversite
() Lisansüstü- Doktora
6. Kaç yıldır evlisiniz?.....
7. Evlenme biçiminiz: () Görücü usulü ile
() Görücü usulü ile tanışıp anlaşarak
() Severek/ Flört edip
() Diğer
8. Şu anki evliliğiniz sizin kaçınıcı evliliğiniz?
9. Çocuğunuz var mı? Var ise sayısını belirtiniz:
10. Ekonomik açıdan durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
() Çok iyi () İyi () Orta () Kötü () Çok kötü

Ek D. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)

YİYE-2

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen “birlikte olduğum kişi” ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi (eşiniz) kastedilmektedir. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşısındaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine (X) koyarak gösteriniz.

1 2 3 4 5 6 7
Hiç Katılmıyorum Kararsızım/Fikrim yok Tamamen katılıyorum

		1	2	3	4	5	6	7
1.	Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
2.	Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
3.	Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
4.	Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
5.	Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
6.	Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
7.	Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemseyemediğim kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
8.	Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
9.	Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını dilerim.	1	2	3	4	5	6	7
10.	Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissedemem.	1	2	3	4	5	6	7
11.	İlişkimi kafama çok takarım.	1	2	3	4	5	6	7
12.	Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7

13.	Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
14.	Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
15.	Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı gösterdiğimde, onların benim için aynı şeyi hissetmeyeceğinden korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
16.	Birlikte olduğum kişiye kolayca yakınlaşa bilirim.	1	2	3	4	5	6	7
17.	Birlikte olduğum kişinin beni terk edeceğinden pek endişe duymam.	1	2	3	4	5	6	7
18.	Birlikte olduğum kişi ile yakınlaşmak bana zor gelmez.	1	2	3	4	5	6	7
19.	Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.	1	2	3	4	5	6	7
20.	Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı paylaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
21.	Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
22.	Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
23.	Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
24.	Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyimi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
25.	Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.	1	2	3	4	5	6	7
26.	Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişi ile konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
27.	Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
28.	Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
29.	Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, "gerçek ben" den hoşlanmayacağından korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
30.	Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31.	Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görmemek beni öfkelenendirir.	1	2	3	4	5	6	7
32.	Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip inanmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
33.	Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7

34.	Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
35.	Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36.	Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

Ek E. Romantik Kıskançlık Ölçeği (RKÖ)

Bu ölçek, romantik (duygusal) ilişkilerinize yönelik duygu ve düşüncelerinizi ortaya koymak amacıyla uygulanmaktadır. Maddeleri lütfen dikkatlice okuyunuz ve sizin için en uygun olana (X) işareti koyunuz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

Aşağıdaki koşullar altında ne kadar kıskançlık yaşarsınız?		Hiç	Orta Düzeyde					Çok
		1	2	3	4	5	6	7
1.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide bir başkasıyla flört ediyor ve uzunca bir süre onunla oldukça yakın dans edip kışkırtıcı bir biçimde davranıyor.							
2.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide uzunca bir süre bir başkasıyla dans ediyor.							
3.	Birlikte olduğunuz kişi bir bir partide uzunca bir süre bir başkasıyla sohbet ediyor							
4.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide uzunca bir süre ortalıktan kayboluyor							
5.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide bir ara ortadan kayboluyor							
6.	Telefonu çalıyor ve arayan kişi açar açmaz telefonu yüzünüze kapatıyor							
Birlikte olduğunuz kişinin aşağıda belirtilen kişiyle cinsel ilişki yaşadığını öğrenirseniz ne kadar kıskanırsınız?		Hiç	Orta Düzeyde					Çok
		1	2	3	4	5	6	7
7.	Kişisel olarak tanımadığınız ve hakkında çok az bilgi sahibi olduğunuz biri ile							
8.	Kişisel olarak tanımadığınız ve hakkında hiçbir şey bilmediğiniz biri ile							
9.	Ailenizden biri ile							
10.	Kişisel olarak tanımadığınız ve hakkında çok şey bildiğiniz biri ile							
11.	Kişisel olarak tanıdığımız ve güvenmediğiniz biri ile							

12.	Tanıdığınız ve size benzediğini düşündüğünüz biri ile							
13.	Tanıdığınız, güvendiğiniz ve arkadaşınız olduğunu düşündüğünüz biri ile							
14.	En iyi arkadaşınız, sırdaşınız ile							
15.	Tanıdığınız ve gıpta (imrendiğiniz) ettiğiniz biri ile							
Birlikte olduğunuz kişi ile ilgili olarak, aşağıdaki durumlardan her birinde ne kadar kıskançlık duydunuz/ duydunuz?		Hiç	Orta Düzeyde					Çok
		1	2	3	4	5	6	7
16.	Bir başka sevgili bulduğunda							
17.	Sizin cinsiyetinizden yalnız ve sevgili olabileceği biriyle yakın arkadaşlık kurduğunda							
18.	Sizin cinsiyetinizden biriyle yakın bir arkadaşlık kurduğunda							
19.	Yalnız ve sevgili olarak düşünebileceği kişilere arkadaşça yaklaştığında							
20.	Tesadüfen tanıştığı birine beğenisini gösterdiğinde							
21.	Çekici bir yabancıyı beğenisini göstererek süzdüğünde							
22.	Bir film ya da televizyon yıldızını beğendiğini belirttiğinde							

Ek F. Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ)

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen uygun
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.					
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.					
3. Eşimin bedenini iyi tanırım.					
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.					
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor..					
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.					
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum					

8.Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.					
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz					
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.					
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kabustur.					
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor					
13.Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.					

ÖZGEÇMİŞ

Ad- Soyad: Būşra Girgin

Doğum Tarihi ve Yeri: 29.07.1991 – Bakırkōy

E-posta: girgin.bus@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ:

Yüksek Lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans Programı/ İstanbul (2015- 2017)

Lisans: Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü/ İzmir (2010-2015)

Lise: Üsküdar Anadolu Lisesi / İstanbul (2005-2009)

İŞ DENEYİMİ:

-“Çatalca'nın Bağımlılıkla Mücadele Programı Başlıyor Projesi” / Psikolog (Kasım 2015- Eylül 2016)

- Özel Kayra Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Eylül 2017- Devam etmekte)

